

Diui Bernardi abbatis ad sororem. Modus bene viuendi in christianam religionem.

<https://hdl.handle.net/20.500.14918/462003>

Kast 2

79

159/104
Cm

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
  - de rug van het boek
    - de kopsnede
    - de frontsede
    - de staartsnede
    - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
  - the spine
  - the head edge
  - the fore edge
  - the bottom edge
  - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

ad templum venerat. ideo bona sua perdidit. q̄ ea
 etiam manifestavit. Sicut ex alto aquila ad escā de
 scendit: sic homo de alto bone conversationis. perve
 ne glorie appetitum ad inferiora demergit. Soror ob
 lecta michi in xpo. non ponas conscientiam tuā in ali
 ena lingua. Laudet te aliena lingua et non tua: lau
 dete alienum os et non tuum: tuo iudicio te decerne
 non alieno. Nemo magis scire potest q̄ scis sicut tu.
 q̄ conscia tui es. Soror venerabilis: vis ut dicam tibi
 qualiter poteris omnes virtutes augere. Frater dile
 ctore volo: atq; ut michi ostendas rogo. Ausculta ergo
 soror venerabilis: sis omnes virtutes tuas augere
 perdere noli. Absconde virtutes tuas p̄ elatione. Ab
 sconde tua bona facta pro arrogancia. Fuge videri q̄
 eē meruisti. Virtutes tuas cela: peccata manifesta vi
 ria cordis tui revela. Absconde tua bona opera. Nun
 q̄ in medium proferas si quid boni feceris aut dice
 ris. Pravae cogitationes statim manifesta. Peccata
 enim manifestum cito curatur: Crimen autem tacen
 do amplas. Si latet: sit ex minimo. Magnus peccatus
 manifestando decrevit: tacendo crescit. Virtutes in oc
 culto crescant in publico decrevant. virtutes tacitan
 ter manifestando anichilantur. humiliter occultado
 multiplicantur. Igitur honesta soror: cōsiliū et opus
 tuū semper ad deū cōverte. In oī opere tuo dei auxi
 lium pete. Sia divine gratie divino dono ascribe. Nil
 eū meritis tuis attribuas. In virtute tua nichil plu
 rias. nichil ponas i tua audacia. Carissima soror. So
 di apostolus dicens. Qui gloriatur in dño gloriatur. Igitur
 venerabilis virgo. gloriaris tua i laus tua semper in
 in xpo iesu sponso tuo. Amen.

De humilitate.

Sermo. xxxix.

Soror carissima. audi dñm iesum xpm sp̄s
 sum tui dicens in euāgelio. Discite a me.
 q̄ mitis sum i humilis corde. Soror venera.
 humilia te meritū sub potest manu dei. ut te exaltet in
 tpe tribulationis. Cōscientia xginis sp̄s debet esse hu
 milis et tristis. s. ut per humilitatē nō supbiat: et per
 inuitū tristitiā cor ad lasciviā nō dissolvat. Humilitas
 est summa virtus virginis. Summū enim pulchritudine est sup
 bia. Virgo humilis licet habitu sit vilis. gloriosa tamē
 est apud deū virtutibus. Virgo autē supbia quis an
 te oculos hominū pulcra: formosa atq; composita. ta
 men ante oculos dei vilis est i despecta: atq; reproba
 Quare: q̄ anima iusti sedes dei est. Sicut ipse domi
 nus ait: super quē requiescā nisi sup similem et quie
 tum i timēre sermones meos. Dilecta michi soror in
 xpo esto humilis: esto in humilitate fundata: esto vi
 lissima oīm: esto novissima oīm. Carissima nulli te pre
 ponas. nulli te superiore deputes. Estima oēs superi
 ores esse te. Quāto maior es. tanto te humilia in om
 nibus. Si humilitatē tenueris. habebis gloriā. Quā
 to enī humilior fueris. tāto te sequet glorie altitudo.
 Descende ut ascendas. humilitate. ut exalteris ne exal
 tata humilieris. Qui se exaltat humiliabitur: et q̄ se
 humilitat exaltabitur. Qui enim extollit: humiliabitur
 De excelso gravior casus est. De alto maior ruina est
 humilitas casum nescit. humilitas casum nō novit: hu
 militas ruinas nūq̄ incurrit. humilitas lapsum nūq̄
 passa est. Sponsa xpi agnosce q̄ deus humilis ve
 nit. Agnosce q̄ se in forma servi humiliavit: factus
 obediens usq; ad mortem. Amabilis soror: ambula si

Cm

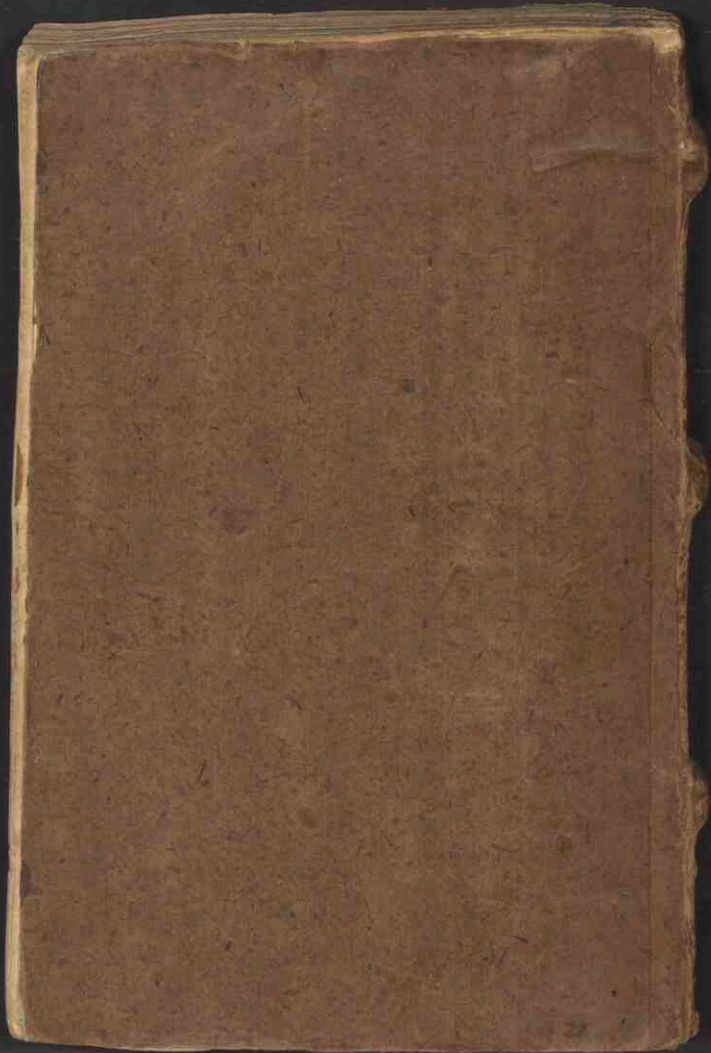
Cm

Cm

Cm

24

last 2
79

VAK

No.

3

iii Bernardi ab

batis ad sororem. Hodus bene vivendi
in christianam religionem.

Bibliotheca fratrum Minorum wartenburgensis

Si quisq; felix preffert illud emae.

LIBER. QUINQUE. WEERT.
felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Felici monumenta die felicta felix.

1270 Fev

[Redacted text]

in statu...

THE HISTORY OF

THE REFORMATION OF THE CHURCH OF ENGLAND

IN THE SIXTEENTH CENTURY

BY JOHN CALVIN

—

—

Tabula. Anlus. Operis.		De perituro	xxxij.
De fide.	Sermo. i.	De detractone.	xxxij.
De spe.	Sermo. ij.	De inuidia	xxxij.
De gratia	Sermo. iij.	De ira.	xxxv.
De timore dei.	Sermo. iij.	De odio.	xxxvi.
De caritate.	Cap. v.	De superbia	xxxvij.
De p̄mordijs p̄uersorū.	vi.	De iactantia.	xxxvij.
De conuersione.	vij.	De humilitate	xxxix.
De contēptu mundi.	vij.	De patientia.	xl.
De habitu.	ix.	De concordia.	xl.
De cōpunctione cordis.	x.	De tolerantia	xlj.
De tristitia.	xi.	De infirmitate.	xlj.
De dilectione dei.	xij.	De auaritia.	xlj.
De dilectione proximi.	xij.	De cupiditate.	xlvi.
De compassione.	xij.	De paupertate.	xlvi.
De misericordia.	xv.	De murmuratione.	xlvi.
De exemplis sanctorū.	xvi.	De propio.	xlvi.
De contēctione.	xvij.	De oratione.	xlvi.
De disciplina	xvij.	De lectione.	l.
De obedientia	xix.	De operatione.	li.
De perseverantia.	xx.	De psalmis et hymnis.	lij.
De virginitate.	xxi.	De actua et contemplati-	
De continentia	xxij.	ua vita.	lij.
De fornicatione.	xxij.	De curiositate	liij.
De abstinencia.	xxij.	De vigilantia.	lv.
De ebrietate.	xxv.	De prudentia.	lvi.
De peccato	xxvi.	Et layce mulieres vītētur.	
De confessione peccatorū		Et virgo non diligat	lvij.
et penitētia	xxvij.	societatē viroū.	lvij.
De cōmunionē.	xxvij.	Et virgo fugiat societates	
De cogitatione.	xxix.	iūuenū.	lix.
De silentio.	xxx.	Et virgo non cōiungatur	
De mendacio.	xxxi.	malis hoībūs.	lx.

BIBLIOTHECA
CONVENTUS
WERTHEMENSIS.

Et virgo non suspiciat bo-	
na vel iras in occulto.	lxi.
Et Xgo cū deuotōe reddet	
qđ deo pmissit.	lxij.
Et virgo semper cōsideret	
illud ppter qđ uenit ad mo-	
nasterium.	lxij.
Et virgo non querat plas-	
cere hoib' de pulchritudi-	
ne sui vultus.	lxij.
Et virgo non rideat imo-	
derate.	lxv.
Et virgo non desideret ciui-	
tates videre.	lxvi.
De temptatione.	lxvij.
De somnijs.	lxvij.
De breuitate vite.	lxix.
De moue.	lxx.
De iudicio.	lxxi.
De exortatione.	lxxij.
De obsecratione.	lxxij.

Finis tabule.

¶ **D**ivi Bernardi doctoris clarissimi et abbatis Clare-
ualensis Ad sororem suam Modus bene viuendi: in quo
continetur oim virtutum summa ad christianaz re-
ligionem necessaria. **¶** Prologus. D. 15.
Abbas

Quoniam michi in christo soror Diu est
q rogasti: ut verba sancte amonitionis scri-
berē tibi. Sed cū scriptum sit. Supbia est
quēq velle docere meliorem se: indignū
me ad hoc opus asperxi: et iō q rogasti ali-
q facere distuli. Sed quia iterū iterūq rogasti: rursus
ad memoriā reduxi sententiā dñi dicētis: Quicūq
angariauerit te mille passus: vade cum eo duo milia:
omniq petenti te tribu qvndiq coactus standem carita-
tate compulsus: tuisq orationibus adiutus, sub mensa
patrum micas collegi. Et si non vt debuit: tamen vt pos-
tui: quas in hoc libro tue sanctitati represento. **¶** Nunc er-
go carissima soror: hunc librum accipe: et eum ante oculos
tuos quasi speculū propone: cūq oī hora velut spe-
culū cōtemplare. **¶** Precepta nāq dei specula sunt in quib⁹
sp ase īspiciūt et in quib⁹ cognoscūt maculas: si qua sūt
feditatis: qz nemo mund⁹ a delicto: et in quib⁹ emēdant
vicia cogitationum suar: et relucētes vultus quasi ex
reddita ymagine componunt: quia dñi pceptis dñicis to-
to animo intendūt in eis pculdubio qd in se celesti spōso
placeat: vel quid displiceat cognoscunt. **¶** Nunc igitur
librum soror venerabilis libenter perlege: iterum iterū
qz relege: et in eo cognosces qualiter deum proximūq
diligas: quomodo cuncta terrena et transitoria despic-
as: quemadmodum eterna ac celestia concupiscas:
qualiter pro christo aduersa huius mundi patienter su-
stineas: et prospera ac blandimenta contemnas: quem-
admodum in infirmitatibus tuis deo gratias reddas
vel agas: et in sanitate non superbias: quomodo in pro-

spesrate non elueris: hec in aduersitate fragilis. So-
ror michi in christo dilecta: librum istum tua prudentia.
studiose percurrat: et peccata mea assidue lugeat. Et qui
non sum dignus impetrare indulgentiam: saltem tuis
orationibus possim consequi peccatorum meorum ve-
niam. Omnipotens deus te custodiat: et ab omni
malo defendat: et cum omnibus tecum deo pariter ser-
uientibus ad vitam perducatur eternam venerabilis so-
ror. Amen.

Explicit Prologus.

Incipit Sermo primus: de fide.

Dominus dicit in euangelio. Omnia possi-
bilia sunt credenti. Nemo potest venire ad
eternam beatitudinem nisi per fide. Ille ve-
ro est beatus qui recte credit, et recte credendo bene vi-
uit, et bene viuendo fidem rectam custodit. Unde bea-
tus. Isidorus. Sine fide nemo potest placere deo. Fi-
des nequaquam vi extorquetur: sed exemplis atque ratio-
ne suaderetur. Quibus autem violenter exigitur, perse-
uerare in ea nequaquam possunt. Exemplo nouell
arbitrio cutus si quis cacumen violenter represserit, de-
nuo dum laxatur, in id quod prius fuerat confectum re-
uertitur. Fides sine operibus mortua est. Et frustra sibi
de sola fide blanditur, qui bonis operibus non ornat.
Qui crucem portat debet mundo mori. Nam crucem
ferre semetipsum est mortificare. Crucem ferre et non
mori, simulatio hypocritarum est. Qui non dubitauerit
in corde suo: sed crediderit: quodcumque petierit fiet sibi
Qui credit in filium dei, habet vitam eternam. Qui aut
non credit, non videbit vitam, sed ira dei manet super il-
lum. Jacobus Sicut corpus sine anima mortuum est
ita fides sine operibus mortua est. Soror carissima, ma-
gna est fides, sed nichil valet sine caritate. Igitur soror

igitur

venerabilis seruat in te rectam fidē: tene sinceram fidē:
custodi incineratam fidem. Maneat in te recta fides.
Sit in te incorrupte confessionis fides. Nichil temere
de christo loquaris, nichil de deo prauum vel impiū sen-
rias. Nichil peruerse ^{sentiendo}, nec dilectionem eius
offendas. Esto in fide iusta. Habeto in fide recta conuer-
sationem sanctam: deum quem inuocas fide: non bene-
ges opere. Malum mixtum bonis cōtaminat plurima.
Unum malum multa bona perdit. Non delinquas in o-
pere quē perfecta es in fide. Male viuendo non pollu-
as fidem. Integritatem fidei prauis moribus non cor-
rumpas. Non admisceas vitium virtutibus. Non ad-
iungas malum bonis. Soror amabilis, deus te incolu-
men custodiat. Amen.

Dominus dicit in euāgelio. ¶ De spe. ser. ij.
Nolite desperare, s; habete fidē dei in vobis.
Spes que videtur, nō est spes. Nā q̄ videt q̄s,
quid sperat? Si autē q̄ non videmus spem? per
patientia expectam? An salomō ait. Expectatio iustorū
leticia: spes autē impiorū pibit. Ergo soror carissima et tu
expecta dñz, et custodi viam eius et exaltabit te vt heres-
ditate capias regnū dei. Expecta dominū carissima, et re-
cede a malo, et exaltabit te in die visitatōis. i. in die mor-
tis tue siue in die iudicii. Qui male agere nō cessant in
vanū miam dei expectāt: quam recte expectarent: si a
malo recederent. Unde beatus ysidorus. Timere debe-
mus ne per spem quā ~~nobis~~ deus promittit nobis, per-
seueranter peccem. Nec rursus quia iuste peccata distri-
gu, de dei misericordia desperemus, sed quod est melius,
vtrūq; periculum fugiamus: vt a malo declinemus, et
de pietate dei veniam speremus. Omnis quippe iustus
spe et formidine nititur, quia nunc spes ad gaudiū erit:
Sed nunc ad formidinez terror gehēne reducit. Qui est

ut peccati venia desperat: plus se de desperatione & de peccato damnat. Igitur soror dilecta: spes tua sit in iesu christo sponso tuo firma quia sperantes in domino misericordia circundabit. Spera firmiter in domino, et fac bonitatem: inhabita terram, et in celesti regno parteciperis in diuitijs eius. Soror venerabilis depone iniquitatem, et spera in dei misericordia: aufer a te iniquitatem, et spera in salutem. Emenda teipsam: et spera in dei clementiam. Expelle a te prauitatem, et spera indulgentiam: corrige vitam tuam: et spera vitam eternam. Ad quam te perducere dignetur ille qui te elegit ante secula. Amen.

¶ De gratia dei.

Sermo. liij.

Didicimus apostolus dicit. Abi abundauit peccatum superabundauit et gratia: ut sicut regnauit peccatum in morte: ita et gratia regnet per indulgentiam in vitam eternam. Stipendia enim peccati mors: gratia autem dei vita eterna. Aniculos autem vestri data est gratia secundum mensuram donationis christi. Soror carissima: sicut beatus ait ysidorus. Profectus hominis donum dei est. Ergo si dono dei proficimus: necesse est ut de bonis operibus non nosmetipsos: sed deum laudemus. Nec a se potest quisquam corrigi nisi a deo. Homo nichil boni habet proprium, cuius via non est eius: testante propheta qui ait. Scio domine, quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Cumque aliquod donum percipit, non plus querat quam cum accepit: ne dum alterius membri officium subripere temptat, id quod meruit perdat. Conturbat enim ordinem corporis totum, qui non suo contemnit officio surripit alienum. In diuisione donorum diuersa dei dona percipiunt. Nec uni homini conceduntur omnia dona: sed ut sit pre humilitatis studio ut alter habeat ut alium

retur in altero. Nam quod in ezechiel. Animalium ale
altere ad alteram percutiuntur: virtutes ~~desiderantur~~
sanctorum mutuo sese affectu prouocantium, alterno
q; sese exemplo erudiantium. Honestas virgo, nolo etia
te lateat, quod sine gratia dei perueniente, committante,
et cooperante, nichil boni possumus facere. Gratia dei
nos ~~peruenit~~ ~~ad~~ bonum velimus, concomittatur nos,
vt bonum incipiamus: cooperatur nobiscum ~~ut~~ boni
perficiamus. Ergo a deo datur nobis bonum velle in
cipere et perficere: igitur a deo dantur nobis virtutes.
Vitia vero et peccata oriuntur ex nobis. Charitas, pud
icitia, et honestas, a deo dantur nobis. Superbia vero: a
uaritia, cupiditas sunt ex nobis. Sine deo nichil boni
possumus facere: per gratiam dei multa bona possumus
operari. Sine gratia dei ad bene operandum tardi
pigris: et tepidi existimus. Sed per gratias dei in bonis
operibus grati: et solliciti et deuoti sumus. Sine deo ad
peccandum statim parati sumus: sed per gratiam dei a
peccato liberamur. Sine deo terrena et transitoria plus
q; oportet diligimus. Sed per gratiam dei cuncta que
in hoc mundo sunt despiciamus: et celestia desideramus.
Propter peccatum primi hominis de paradiso electi su
mus: sed per gratiam dei ad paradysum nos peruenire
credimus: per peccatum primi hominis in infernum de
scendimus: sed per gratiam dei nos confidimus ascen
dere in celum. Nam et quod potentes sumus, quod di
uites, quod sapientes existimus, non nisi per gratiam
dei sumus. Interea volote scire reuerandissima soror,
q; omnia bona que in hoc seculo habemus, per gratias
dei habemus. Omnia enim mala conueniunt nobis pro
pter peccata nostra. deus per suam sanctam misericor
diam et gratiam dat nobis bona. Sed propter peccata
nostra accidunt nobis mala: per gratiam dei tribuunt

nobis prospera. Sed propter iniquitates nostras adue-
niunt nobis aduersa, per gratiam dei dantur nobis ne-
cessaria, et propter vitia nostra accidunt nobis contraria.
Igitur o sponsa christi, necesse est nobis ut semper ad
memoriam reducamus, cum gratiarum actione bene-
merita dei, unde ecclesia in canticis de christo spōso suo
loquatur dicens. Memores vberum tuarum supervinū,
recti diligunt te. Ac si diceret. Memores gratie tue et
misericordie tue atque beneficiorum tuorum diligunt te.
Hoc est illi te diligunt qui recti sunt corde. Illi recti cor-
de sunt, qui de iusticia aut de sanctitate nichil suis me-
ritis attribuunt. Sed oīa tue gratie ~~in~~ dono ascribunt.
Memores gratie tue qui saluati sunt, diligunt te. Ho-
nesta virgo semper memor esto, quia quicquid boni in
te est, per gratiam dei est. Audi Paulum apostolum de
se dicentem. Gratia dei sum id quod sum. Sic et tu ca-
rissima gratia dei ~~in~~ quicquid es. Nam et ~~in~~ seculum ^{quod}
contempsisti et quod domum patristui reliquisti. et q̄
ancilla dei esse voluisti: et quod in monasterio seruire
deo decreuisti et quod inter ancillas dei viuere nunc
deuouisti, omnia bona hec per gratiam dei ~~pro~~ ^{pro} uene-
runt tibi. Nam et quod virgo es, et q̄ prudens et sapiēs es
~~est~~: non per te sed per gratiam dei es. ¶ Interroga-
tio. Dic michi, queso frater mi: quid est quod in sacra
scriptura legitur, quia nemo sanctus: nemo bonus: ne-
mo iustus: nisi solus deus. ¶ Responso. Soror dilecta,
sicut dicitur: ita est vere: solus deus est bonus et sanctus
atque iustus: quia p se est bonus. Homines vero sunt bo-
ni non per se sed per deum, et ideo solus deus est bonus
quia per se est bonus. Homines vero sunt boni: iusti et
scī nō p se s; p grām dei. Ad bene in canticis canticorum
Spōsus ecclesie, s. christus designat, dicens. Ego ~~non~~ ^{non} cā
pi et liliū ~~in~~ q̄ odore virtutis mee p vniuersū mū-
do valens

flor
dum diffundo. Ego inquit sum ~~flor~~^{flor} camp^{flor} et lilium conual-
lulum. i. ego sum sanctitas/bonitas/r iusticia eorū qui
cū hūilitate in me cōfidūt qz null^{flor} poterit eē scius
nec bon^{flor} sū me. Sicut dicit in euangelio qz sū me nichil
potestis facere. Ego sū ~~flor~~^{flor} cāpi et lilium conual-
lulum. Sicut enī cāpus floribus adornatur et vernat. Ita totus
mūdus fide christi r noticia decorat. Ego ~~flor~~^{flor} camp^{flor}
lillum conualium qz illis hoībus amplius meā gratiaz
dono/qui non in sua bonitate nec in suis meritis cōfidūt
sed in me. Soror venerabilis, ideo te moneo : vt nichil
tuis meritis attribuas/nichil de te presumas. In virtute
tua nichil ponas in viribus tuis nō confidas. In tua au-
dacia fiduciam non habeas. Omnia diuino dono et diui-
ne gratie ascribe. In omnibus operibus tuis deo grās
age. In omnibus operibus tuis deo gratias refer. In oī-
bus actionibus tuis deo gratias redde. In oī conuersa-
tione tua deo gratias repende. Confidentia tua semper
sit in christo qui te creauit ex nichilo..

S De timore dei. Sermo quartus.
Soror carissima audi que dico. audi que mo-
neo. ausculta que loquor. Deus time super
ola et mādāta eius sp obserua qz ecce oculi
dñi sup timētes eū et in eis qui sperāt sup mīa eius. Et
Salomō. Time dñm et recede a malo. Qui timet dñm
nichil negligit. Etiam quidam sapiens ait. Timor dñi
gloria/et gloriatio/et leticia/et corona exultationis. Ti-
mor dñi dirabit cor/et dabit gaudium et leticiam in lon-
gitudine dierum. Nam qui sine timore est non poterit
iustificari. Timor dñi est sapia et disciplina. nō sis
dulcis in timore dei. et ne accesseris ad illuz duplici cor-
de. Timentes dñm sustinete eius mīam/et nō deflecta-
tis ab illo ne cadatis. Qui timetis dominum/credite in
illū vt in oblectatione veniat vobis mīa. Qui timetis

dominum ^{bitur} ~~que~~ credite in illuz et nō euacua~~bitur~~ merces
vestra. Qui timetis dñm diligite illum et illuminabun-
tur corda v̄ra. Qui timēt dñm nō erūt increduli verbo ei⁹
et qui diligūt illū cōseruabūt vias illius. Qui timēt dñm
inquirunt quę bñplacita sunt illi et qui diligunt illū re-
plebunt lege eius. Qui timent dominum p̄bunt cor-
da sua et in cōspectu illius sanctificabūt animas suas
Qui timēt dñm custodiunt mandata eius et patientia
habebunt vsq; ad inspectionem ipsius. Oculi domini
super timentes se et ipse cognoscit omnia opera eorum.
Consumatio timoris dei est sapientia. Timenti domi-
ni non occurrūt mala: sed in temptatione deus libe-
rabit illum a malo. Spiritus timentium deum require-
tur et in respectu illius benedicetur. Timor domini
est sicut paradysus benedictio et oīs gloria operiet illuz
Beatus vir cui donatum est timorem domini habere.
Timor domini est initium dilectionis eius. Soror di-
lecta nulla res nos sic ab omni peccato custodit immu-
nes: sicut timor inferni et amor dei. Deum timere est nē
la mala facere et nulla bona quę facienda sunt preterire.
Timor domini est fons sapientię. Timenti dñm bene e-
rit in extremis: et in die mortis sue benedicetur. Soror
venerabilis bonum est nobis timere deum quia timor
domini expellit peccatum. Timor domini semper emē-
dat Timor dñi reprimit vitū. Timor dñi cautū facit ho-
minē: atq; sollicitū. Ubi vero timor nō est ibi p̄ditio est
aīe. Ubi timor nō est ibi dissolutio vite est. Ubi timor non
est ibi est abundantia peccatorum. Igitur honesta virgo
timor et spes semper sint in corde tuo. Pariter sint in
te timor et fiducia. Spes et metus pariter p̄suerēt in te.
Sic spera ī misericordia dei et timeas ei⁹ iusticiā. S; tñ
soror michi in christo amabilis polo te ^{quattuor esse} ^{scilicet}
timores: videlicet humanum/seruilem/initialem/ et ca

stum. Humanus timor est, ut ait. Cassiodorus: quando
timemus pari pericula carnis, vel perdere bona inunc
propter quod peccamus. Hic mundanus timor malu-
est: et in primo gradu cum mundo deseritur: quem dñs
in euangelio prohibet, dicens. Nolite timere eos qui occi-
dunt corpus, et cetera. Secundus timor est servilis, ut
ait beatus Augustinus. Cum timore gehēne homo re-
cedit a peccato, et omnia bona que facit non pp dilectio-
nem dei: sed propter timorem inferni facit. Ille quasi
servus timet: qui bonum q̄ facit non timore amittendi
bonum q̄ non amat: sed timore patiendi malum q̄ for-
midat, facit. Ille non timet perdere āplexus pulcherr-
imi sponsi: sed timet ne mittatur in penas inferni.
De hoc servili timore ait paulus apostolus. Non enim
accepistis spiritum servitutis iterum in timore: sed acce-
pistis spiritum adoptionis filiorum, id est spiritum filia-
lem. Bonus est iste servilis timor, et vilis, licet insuffi-
ciens et imperfectus, per quem crescit paulatim consue-
tudo iusticie: Cum incipit homo credere diem iudi-
cij: incipit timere. Si cepit credere: cepit et timere. Sed
qui adhuc timet, non habet perfectam fiduciam in die
iudicij. Nondum est in illo perfecta caritas: qui adhuc
timet. Quia si perfecta in illo esset caritas, non timeret.
Perfecta caritas faceret in homine perfectam iusticiā,
et hō nō haberet vñ timeret: s; hēret vnde desideraret:
ut transeat iniquitas, et veniat regnū dei. Quid est per-
fecta caritas: nisi perfecta sanctitas? Ille habet in se ps
fectā caritatem, qui perfecte vivit. Qui pfecte vivit: nō
habet vnde in inferno dānetur: sed vnde in celo corone-
tur. Qui perfectam habet in se caritatem, non timet in
inferno puniri: sed sperat in celo cū deo glari. An dicit
in psalmo. Glorabunt in te om̄s qui diligūt nomē tuū.
Ergo timor non est in caritate: sed perfecta caritas fo-

facit

ras mittit timorē. Timor prius venit in corde hoīs: vt
prepareret locus caritati. Huic seruuli timor succedit ter-
tius timor videlicet initialis: quando homo incipit fa-
cere bonum propter dilectionem dei. q̄ antea faciebat
propter timorem inferni. De hoc initiali timore: ait da-
uid propheta in psalmo. Inuium sapientie timor domini
Initialis timor est qm̄ homo incipit amare deum quem
ante timebat. Et sic excluditur a corde seruili timor.
Huic initiali timori succedit quartus timor. scz castus:
per quē timemus ne sponsus. s. christus tardet ne disce-
dat a nobis: ne eum offendamus ne in eum peccemus
et ne eū perdam⁹. Timor iste. s. castus de amore descēdit.
Timor iste de amore nascit⁹. De hoc timore legim⁹ in psal-
mo. Timor dñi sanct⁹ pmanet in seculū seculi. In corde
hoīs prius venit timor. Et quare venit: vt locū caritatis
prepareret. Cum autem caritas ceperit habitare in corde
hoīs: timor qui ei preparauerat locum mittitur foras.
Et quādo magis caritas crescit in corde hoīs: tanto ma-
gis timor descrecit. Quanto maior est caritas in corde
hoīs: tanto minor est ibi timor. Quare q̄ caritas mittit
eum foras. Audi soror dilecta cōgruentē similitudinē. Se-
pe videm⁹ per setā introduci lignū qm̄ aliqd in ~~terram~~ in-
trat seta: et post setā intrat lignū. Sic timor pri⁹ intrat in mētē
hoīs: et p⁹ timorē ~~in~~ caritas iō intrat timor, vt introducat
caritatē. Sed postq̄ intrat caritas foras mittit timorē. Ti-
mor iste sanctus est: q̄ in mente hoīs generat sanctitatē.
Timor iste sc̄us est q̄ introducit in mentē hoīm pfectā
charitatē. Perfecta etenim charitas pfecta est sanctitas.
Timor iste cast⁹ est: q̄ nō recipit adulteriū amorē. scz q̄
deum super oīa diligit: et nichil amorī illi⁹ preponit. Eri-
am timor iste dicim⁹ filialis: q̄ nō timet deū quasi seruus
crudelē dñm sed quasi fili⁹ patrē dulcissimū. Hic timor
ideo dicitur filialis quia nō timet quasi seru⁹ sed quasi

Carita

fiat
prius in
terram

fillus. Sed qd est qd ait dauid propheta. Timor domini
sanctus permanet in seculum seculi. Cum iohannes di-
cat perfecta charitas foras mittit timorem. Hoc est qd
superius diximus quia ille habet castum et sanctum ti-
more qui deum non timet propter penas inferni vel propter
supplicia gehene sed cum reuerentia et amore. Et hic timor
scilicet reuerentia dei permanet in seculum seculi. Ille vero
qui deum timet, propter penas inferni: non habet in se timorem
castum, sed seruile: quia non habet perfectam charitatem. Si enim
deum perfecte diligeret, perfectam in se iustitiam habe-
ret et deum non propter penas: sed cum reuerentia et ti-
more timeret. Et ideo timor pene non est in charitate:
quia perfecta charitas eum foras mittit. Aliter timet
seruus dominum atque aliter timet filius patris. Seruus timet
dominum cum desperatione et odio: filius timet patrem cum
reuerentia et amore. Hunc igitur soror reuerendissima, mo-
neo te, ut timeas deum: cum amore et reuerentia. Nolo enim
ut semper faceas sub iugo timoris de pressa: sed ut con-
surgas per dilectionem ad dominum patrem tuum qui te creauit
quasi filiam. Etiam te moneo, ut deum caste diligas: et ni-
hil amoris eius preponas, sed ut pro amore eius omnia
que in hoc mundo sunt despicias. Iterum admoneo te,
atque rogo honestissimam virginem ut corrigas vitam tuam cum om-
ni studio, ut sit sermo tuus pudicus, accessus honestus, vul-
tus humilis, lingua affabilis, mens plena dilectione, manus ple-
na operatione: iuuante domino: sine quo nichil boni poteris
facere. Amantissima michi in christo soror, si me quasi
fratrem audieris, et deum in toto corde tuo timueris, mul-
ta bona non solum in hac vita, sed et in futura habebis. Amen.

I De caritate. Sermo quintus.
Introduxit me rex in cellam vinariam et ordina-
uit in me caritatem. Cella vinaria, ecclesia est in
qua est vinum euangelice predicationis. In hac, ergo

cellamamica sponsi scilicet sancta anima introduitur: atque
in ea caritas ordinatur, quia non sunt equaliter omnia
diligenda, sed differenter. Non debemus equaliter omnia
diligere, sed alia minus, et alia magis. Nam scire quid facere
debeamus, et nescire ordinem faciendi perfecta scientia non
est. Si non diligimus ea que diligere debemus, vel si diligamus
ea que diligere non debemus, ordinatam caritatem non habemus.
Et si plus diligimus ea que minus diligere debemus: vel si minus
diligimus ea que plus diligere debemus: ordinatam caritatem non
tenemus. Nec est ergo ordinata caritas, ut deum ante omnia
et super omnia diligamus. Debemus deum diligere ex toto
corde, id est ex toto intellectu: et ex tota anima: et ex tota voluntate:
et ex tota mente: et ex tota memoria: ut omnem intellectum
et omnes cogitationes nostras, et omnem vitam nostram
ad eum dirigamus: a quo omnia bona habemus. Aut
nulla pars vite nostre ociosa relinquatur, sed quicquid
in animum venerit, illud dirigatur, ubi impetus dilectionis
currit. Igitur soror carissima dignissimum est, et valde
nobis necessarium, ut deum in omnibus et super omnia diligamus
quod est summum bonum. Summus igitur bonus diligere: summa est
beatitudo. Quanto quisque deum amplius dilexerit: tanto
magis beatus erit. Qui deum diligit, bonus est. Si bonus
est, igitur beatus. Ubi salomon in canticis canticorum. Fortis est ut
mors dilectio. Bene dei dilectio fortis esse videtur mors dicitur,
quia sicut mors violenter separat animam a corpore: ita dilectio
dei violenter separat hominem a mundo et carnali amore.
Vere dei dilectio fortis est ut mors, quia dum per dilectionem
dei a viciis mortificamur: quod mors agit in sensibus corporis:
hoc agit dilectio dei in seculi cupiditatibus. Deus diligendus
est propter semetipsum, quod est summe bonum: et qui nos
creavit ex nichilo. Caritas est dilectio qua diligitur deus
propter se, et proximum propter deum. In primo loco diligitur deus

sicut iam dictum est in oibus et sup omnia. **¶** In deo ve-
ro diligitur proximus in deo hoc est in bono. Caritas ha-
bet duo mandata: vnum pertinens ad dilectionem dei
quod est maximum mandatum. Alterum vero pertinens
ad dilectionem proximi quod est simile huic. Sicut ei scrip-
tum est. Diliges dominum deum tuum, et proximum tuum
sicut teipsum. **¶** Et si diceret: Ad hoc debes proximum tuum
diligere ad id quod diligis teipsum. scilicet ut bonus sit, et
ad vitam eternam peruenire possit. De hac dilectione dei
et proximi in canticis canticorum sponsus. scilicet christus, loquitur spon-
se. scilicet ecclesie. ait sancte dicens. Quod pulchre sunt mamme tue
soror mea sponsa, et odor vnguentorum tuorum super omnia
aromata. **¶** Quid per mammas puerientius in hoc loco,
quod ipsa dilectio dei et proximi, de qua superius diximus, intel-
ligitur per quas matris sancta omnes sensus suos per suam
dilectionem nutrit cum deo suo caritatis coniunctione aggluti-
natur: et proximis suis de quibus potest largitur. Et odor
vnguentorum tuorum super omnia aromata. Per vnguenta
quippe ipsas virtutes que ex caritate nascuntur intelligi-
mus. Debemus proximos nostros in bono diligere: quia
qui in malo diligit proximum, non diligit proximum: sed odio habet.
Qui non diligit fratrem suum quem videt: deum quem
non videt quomodo potest diligere? Nequaquam. **¶** Igitur
diligamus nos ad invicem: quia caritas ex deo est. Et qui
diligat fratrem suum, ex deo natus est, et videt deum. Qui
diligat fratrem suum quem videt oculis corporis, videt
oculis mentis in se manentem deum. scilicet caritatem. **¶** Quia
deus caritas est. Et qui non diligit fratrem suum quem
videt oculis corporis: non videt oculis mentis in se ma-
nentem deum. scilicet caritatem. quia si in eo esset caritas: deus
esset in eo: quia deus caritas est. Debemus etiam diligere proximos
quos nostros si boni sunt, et si deo serviunt. **¶** Idem debemus
diligere extraneos: qui nobis sunt coniuncti vinculo

caritatis christi, q̄ propinquos qui deum non diligunt,
nec deo seruiunt. Quare? Quia sancior est copula cor-
dium, q̄ corporum. Omnes fideles homines debemus
diligere: sed cum omnibus prodesse non possumus. Il-
lis maxime consulendum est, qui pro locor et temporis
vel quolibet rerum oportunitatibus constrictius nob̄
quasi quadam sorte coniunguntur. Pari dilectione
est optanda vita eterna omnibus hominibus. Om̄es
homines affectu caritatis debemus diligere, sc̄z vt deo
seruiāt: et vt salui fiant. S; ~~per~~ opera m̄e nō debemus
oib; hoib; equaliter impendere, sed alijs min⁹ atq;
alijs magis. Soror dilecta, si verā et perfectā caritatem
volumus custodire, ad eternā patriam (deo adiuuante)
possumus peruenire. Preterea debemus diligere ini-
micos nostros propter deū, sicut et ipse ait in euāgelio:
Diligite inimicos vestros: benefacite hijs qui oderunt
vos, et orate pro persequentibus et calūmiantibus vos:
vt sitis filij patris vestri qui in celis est. Igitur venerabi-
lis soror: necessaria est nobis caritas, sine qua nullus po-
test placere deo. Deum non diligit, qui hominem odit.
Nec deum diligit, qui dei precepta pr̄mit. Caritas est ra-
dis oīm virtutū. Sine caritate: enim, quodcūq; facimus
nichil nobis prodest. Nostrū studiū est vacuum, si nō ha-
bemus caritatem: que deus est. Ibi regnat carnalis cus-
piditas, vbi non est dei caritas. Tunc homo est perfect⁹
quando est caritate plenus. Sine amore caritatis: quā-
uis quisq; recte credat, ad beatitudinem peruenire non
potest. Tāta est etiā virtus caritatis, que si desit, frustra
habentur ceterę virtutes. Si adsit, recte habētur om̄ia.
Qui deū non diligit: nec seip̄ diligit. Hūc ergo moneo
te, honestissima virgo, vt per amorē coniūgaris inuisibi-
li sponso iesu xp̄o: et vt ardeas eius desiderio. Nulla iā
que in mundo sunt percipiscas. Longitudinez presentis

vite penam extimes: exire de seculo festines: nullam consolationem pñtis vite recipias. sed ad xpm quez diligis tota mente suspires, ferueas: anheles: anxieris: et ipsa salus tui corporis causa amoris christi fiat tibi vilis, vulnere amoris transfigaris ita vt recte valeas dicere. Vulnera caritate ego suz. Soror in chasso dilecta michi audi verba iesu xpi sponsi tui. Qui diligit me: diligetur a patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei meipz. Dilige ergo eum. Carissima in hac vita, vt ipse te digne tur diligere cū patre in eterna bñitudine. Amen.

I De primordijs cōuersoz Ser. vi.
Inchoantibus premiū promittitur, sed pseuerantibus dat, sicut scriptū est. Qui pseuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit. Tunc ei placeat deo nostra conuersatio: qñ bonū qđ inchoamus, vsq; in finem producamus. Sicut enī scriptum est. De his qui sustinentiam perdiderunt. i. bonum opus non consummauerunt. Sunt multi hoīes qui ex sola mētis deuotione cōuertuntur ad deum. Multi etiam coacti plagis pueruntur ad deum, qui ex deuotione non cōuertuntur, sicut in psalmo legit. In chamo et freno maxillas eoz stringet: qui non approximant ad te. Dis cōuers⁹ a ficti incipiat pctor: et sic transeat ad desiderīū celestīū benoz. Soror carissima: prius debemus mala que fecimus: lacrimis lauare, vt tunc mundamētis acie, qđ quod querim⁹ ptemplamur: vt dum antea a nobis plorando detegitur castigo peccati mundatis cordis oculis albefacta inspiciant. Necesse est oī cōuersoz vt post timorem p̄surgat ad deū, per dilectionez quasi filius: ne sp̄ sub timore taceat sicut seruus. Nouiter cōuersi blandis verbis sunt consolandi: ne si ex asperari ceperint: territi ad p̄torā p̄tā recurrant. Qui enim nouitium suauitate et dulcedine nō docet: et castigat: plus nouit exasperare, quā corrigere.

Præterius corrigendus et castigandus est nouitellus a prauo opere: deinde a cogitatione. Omnis noua conuersio adhuc pristinae uitæ habet ~~pro~~mixtionem. Propterea nequaquam vlla virtus ad oculos hominum debet extirpe, donec vetus conuersatio funditus ab animo extirpetur. Tunc magis grauari se quisque impulsu vitiorum cognoscit, quando in seruitutem dei accedit. Si populus israel grauiori onere ab egyptiis premitur, cum per moysen diuina cognitio aperitur. Alia enim in hominem ante conuersationem habent pacem: quando autem expelluntur, grauius contra hominem insurgunt. Multi ~~præ~~ conuersionem motum libidinis sustinent: quem tamen non ad damnationem tollerant, sed ad probationem sustinent, scilicet ut semper habeant hostem cui resistent pro excutienda inertia: dum tamen non consentiunt. Remissa conuersatio multos in pristinis erroribus deducit: ac viuendi torpore resoluit.

Tepidus in conuersatione ociosa verba et vanas cogitationes noxias esse non conspicit: sed cum animus a torpore mentis euigilauerit: ea quæ leuia estimabat, confestim quasi contraria et horrenda pertimescit. Fraus et desidia timenda sunt in omni opere dei. Fraudes deo facimus, quia non deum: sed nosmetipsos de bono opere nostro laudamus. Desidiam facimus, quando per torporem languidi ea quæ dei sunt operamur. Omnis ars huius seculi strenuos habet amatores: et ad exequendum promptissimos. Quare? Quia presentem habet remunerationem sui operis. Ars vero diuini timoris multos habet sectatores tepidos: languidos: pigrites: inertia congelatos. Sed hoc proinde fit: quod merces laboris eorum non in presenti vita, sed in futura dabitur. Qui nouiter sunt conuersi ad deum: non debent in exercitiis curis prouehi. Nam si implicentur: statim

quasi arbuscula plantata et necdum radice ^{fixa} ~~fixa~~ con-
uertuntur pariter et arescunt tamen valet conuersio pro
anime salute mutatio loci. Sepe tamen dum mutatur
locus mutatur et mentis affectus. Congruum est eni
inde etiam ^{quis} ~~quis~~ corporaliter recedere: ubi se meminit
vicijs deseruisse. Soror venerabilis audi que dico. Mul-
ti conuertunt ad deum non tam mente quam corpore: quod nos
sine graui geitu dicere non possumus habuisse religiosi hnt
sed mentem religiosam non habent. Multi habent reli-
gionis animum. Multi enim ad conuersionem veniunt:
non tam propter anime salutem quam propter corporis necessitatem
qui non deum collunt sed ventrem suum de quibus ap-
ostolus ait: quorum deus venter est. Non est intentio
eorum, ut digne deo seruiant sed ut bene comedant et bi-
bant, et ut bene vestiantur, ut bene sit eis in hoc seculo.
Et quia terrena diligunt, celestia perdunt. Et sic ait do-
minus in euangelio recipiunt suam mercedem in hoc
seculo. Unde soror dilecta cauendum nobis est: ne tran-
sitiorum terrena plus quam oportet diligamus. Ideo psalmi-
sta nos admonet, dicens. Diuite si affluant, nolite cor
appondere. Terrena quidem nobis inusu esse debent: ce-
lestia vero in desiderio. Terrena debemus expendere:
celestia desiderare. ^{Est} ~~Est~~ Tenim quedam admirabilis et ma-
gna multitudo dulcedinis qua abscondit ^{De} ~~De~~ his qui dili-
gunt eum. De qua scriptum est: quia oculus non vidit
nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, que pre-
parauit deus diligentibus se. Unde propheta. Satiabu-
tur inquit cum apparuerit gloria tua. Soror in christo
amabilis: illa satietas sit misericordia felicitas. Amen.

¶ De conuersione.

Sermo. vii.

Dominus dicit in euangelio: Qui vult venire
post me abneget semetipsum et tollat crucem
suam et sequatur me. Sed quid est semetipsum abne-

garenisi voluptatibus proprijs renunciare: Et qui super-
bus erat sit humilis: et qui iracundus sit mansuetus: et qui
luxuriosus sit castus: et qui erat ebriosus sit sobrius: et qui
erat auarus sit largus. Nam si ita quisque renunciet om-
nibus que possidet non renunciet suis prauis moribus/
non est christi discipulus. Qui renūciat suis rebus suis
abnegat. Qui non renūciat suis prauis moribus, se-
metipsum abnegat. Ea que amatores seculi diligunt/
serui dei velut aduersa refugium. Serui dei plus gau-
dent aduersitatibus mundi, quam prosperitatibus delectan-
tur. Soror carissima/ ea que in hoc mundo sunt, seruis
dei contraria sunt/ ut dum ista aduersa sentiunt ad cele-
ste regnum cum summo desiderio suspirent. Magna
apud deum refulget gratia que huic mundo preteritibilis est.
Nam ~~non~~ necesse est ut que mundus odit, diligantur
a deo. Sci viri peregrini sunt et hospites in hoc seculo
reprehendit petrus: quod tabernaculum in monte fieri vo-
luerit/ quia sanctis in hoc mundo tabernaculum non est/
quibus patria et domus in celo est. Soror venerabilis/
cuncta temporalia quasi herbe marcentes siccantur et
transeunt: et ideo eternis rebus que nunquam arescunt/ re-
cte serui dei ista contemnunt et despiciunt/ quia in eis
nullam stabilitatem aspiciunt. Sci viri qui perfecte secu-
lum contempnunt/ ita huic mundo moriuntur/ ut soli deo vivere de-
lectentur. Et quanto se a conuersatione huius seculi substra-
hant/ tanto magis oculis mentis presentiam dei et angelorum
societatis frequentiam contemplantur. Quis deus in medio
hominum carnalium vitam electorum precat/ tamen valde rarum
est ut homo inter seculi voluptates positus a peccatis sit ac-
alienus. Non erit si securus/ qui periculo fuerit proximus.
Soror dilecta/ bonum est ut homo sit corpora remota a mun-
do/ sed multo est melius ut sit voluntate elongatus a se-
culo. Ergo ille est perfectus/ qui mente et corpore a seculo est

elongatus. Unde beatus iob. Onager contemnit ciuitatem. Et seruus dei contemnit secularium hominum societates. Qui perfecte mundum despiciunt/ aduersari vite nostre appetunt/et prospera continent/et dum ab eis vita hec contemnitur celestis inueniuntur. Longe quippe a deo est animus: cui hec miserabilis vita dulcis est. Niste enim quid de celestibus concupiscat/vel quid de terrenis despiciat/ignorat. Nam sicut scriptum est: qui apponit scientiam apponit dolorem. Quanto homo plus potest superna cognoscere quae concupiscat/ tanto amplius dolere debet de terrenis et transitorijs rebus quibus inuoluitur. Serui dei qui parentum suorum utilitatem procurant/ a dei amore se separant/ unde spiritualis ita prodesse debet suis parentibus/ ut dum illis gratiam carnis prestare studet: ipse a spirituali opere vel proposito non declinet. Soror in christo dilecta: michi/audi sententiam beati Ihsidori. Multi canonicoz/monachorum/sanctimonialium/seminariorum pro amore suorum parentum solvuntur terrenis curis/ et fronesibus/urgulis ac negocijs et temporalis salute suorum parentum perdunt animas suas:tamen ordinata discretio est/ ut extraneis misericorditer impenditur:parentibus non negetur. Dignum est/ ut de mus parentibus nisi laqueum diceretur damus extraneis. Parentibus enim carnaliter prestat: quod extraneis pie impenditur: honesta soror/ non debemus odio habere parentes nostros: sed impedimenta eorum qui nos a recto itinere deuant. Per vaccas filisteorum quae ducebant archam domini ad terras israel: intelligimus figuram eorum: propter deum dereliquerunt seculum. Nam filistei sicut iuxerunt vaccas plastro: vitulosque eorum redierunt domi: et super plastrum imposuerunt archam testamenti domini ita iugum christi leuiter suauiter impositum est super ceruices seruorum dei. Et sicut vaccae amore filiorum suorum mugiebant et tamen non declinabant ad dexteram/ neque ad

St

mi
ar

ign

pro

sinistram : sed recto tramite incedebāt vsq; bethsamas
quēerat in introitu terre israel : ita serui dei recto tra-
mite incedere debent : et pro amore parentum suorum
non debent ad dextram neq; ad sinistram declinare : a bo-
no opere vel proposito / sed recto itinere vsq; ad bethsa-
mas . i. vsq; ad introitū celestis regni peruenire . Et sicut
vaccę pro filiis suis mugiendo . pergebant : ita conuenit
seruis dei : pro parentibus suis mugire . i. pro eis debent
orare : vt bene sit eis : et vt a malo liberentur : atq; in bo-
no confirmentur . Soror in xpo amabilis michi / sicut su-
perius dixi tibi : non debem⁹ parentes nostros . odio ha-
bere / sed diligere . S; sicut ait bñs Augu. Si in via dei
nobis fuerint contrarij : nec sepultura a nobis illis de-
betur . Tu carissima egressa es cū abrahā de terra tua : et
de cognatione tua et de domo patris tui / et venisti in ter-
ram quam deus monstrauit tibi . i. in monasteriū . Ob-
secro ergo vt perseueres in eo bene viuēdo / quiescas in
fini eiusdē abrahę : hoc est in beata requie : vt post mor-
tē tuam possis requiescere . Tu soror michi in christo di-
lecta : cū loth egressa es de sodoma . i. de seculari vita : iō
moneo te cū vxore illius retro respicias . ne . quod absit
in exemplū peruersitatis omnibus hoībus fias . S; ro-
go vt cum loth in mōte . i. in monasterio saluante facias
et alijs exēplū sanctitatis tribuas . Tu honesta virgo / e-
gressa es cum iosue de egypto / hoc est de seculo et cū eo
morāris in deserto . i. in monasterio in q̄ de⁹ māna pluit
tibi . Hoc est panem celestis verbi dat tibi . Ideo soror a-
mātiissima in xpo michi moneo te vt perseueres in mo-
nasterio sicut cepisti in eo vigilando / orando / psallēdo
contra dyabolū viriliter pugnando / ad postremū de-
uictis hostib⁹ cūctis / atq; oībus seculi delectationibus
superatis / cum eodē iosue peruenire possis ad terram
promissionis hoc est ad bñtudinē vite celestis : atq; ibi vi-

dere increaris faciem indefessi solis. Tamen.

¶ De cōtemptu mundi.

Sermovlī.

Soror carissima: audi dñm Iesum xpm dī. in
e uangelio. Dis qui reliquit domū aut p̄ez
aut matrem: aut fr̄es: aut sorores: aut filios
aut agros: pp nomen meum centuplum accipiet et uitā
eternam possidebit. Ali valde bonū est nobis oīa terre-
na propter nomen domini relinquere vt ab eo possim⁹
celstia accipere. Quicumq; voluerit esse amicus huius
seculi: inimic⁹ dei erit. Igitur soror in xpo amabil⁹ non
diligamus mundū ne inimicū deū hēm⁹. Facile cōtēnt
oīa qui se cotidie morturū extimat. si quothidie morē
nostrā ad memoriā reducim⁹. Libenter oīa terrena de-
spicimus. Si diez mortis nostre in mente habemus: cl-
to oīa q̄ in hoc mundo sunt respicimus. ¶ Interrogatio
¶ Frater mi libenter pp nomen dñi oīa que in mundo
sunt relinquerem si aliquid haberem: sed qz nō habeo
aurum neq; argentum: neq; diuitias huius mundi: ne-
scio qd relinquam ppter nomen domini. ¶ Responso.
¶ Sponsa christi q̄ multū relinqs: si voluntatez hñdi di-
mittis. Multum dimittis: si desiderium hñdi postpōis
Multum relinquis si carnalia desideria deseris. Mul-
tum relinquis si delectationem huius mundi propter
deum despicias. Multū dimittis si cupiditatibus et des-
derijs terrenis renuncias: plus amat deus hoīz aīas q̄
diuitias. frenas de⁹ plus diligit mētez mundā ⁊ scīaz q̄
terrenā substantiā soror venerabilis regnuz dei tantuz
valet q̄tum habes. Deus a te nō requirit qd tibi nō de-
dit. Ergo tu hoc da illi quod ille dedit tibi. s. mentē san-
ctā/castā/mūdaz/pudicāz/religiosāz/timoratā ac bonis
moribus ornatā. Igit honesta soror regnū dei tantū valz
quantum es tu. Trade teipsam christo: et compara re-
gnū eius ab illo. Nō turberis de precio. Precium nō

te turbet. Non tibi videsse difficile. Nō sit tibi graue quā
tesus xps rex celorum semetipsum dedit: vt te de p̄tate
dyaboli liberaret et deo patri acquireret. Ergo libenter
da temetipsam illi qui te redemit de manu inimici. In-
tegram te da illi: q̄ ille vt te saluaret integrum se tradi-
dit. Dilecta mīchi in christo soror: contēne terrenas diu-
tias: vt acquirere possis celestes. Diuitie perducunt ho-
minem vsq; ad periculum corporis et anime. Diuitie p̄-
trahunt hoīem vsq; ad mortem. Multi p̄pter opes p̄-
clitati sunt: et multi propter diuitias in periculum deue-
nerūt. Multi exitiabiles fiunt diuitie. Opes multis ho-
minib⁹ generauerūt mortē. Nunq̄ habent requiē men-
tis q̄ curis terrenis se implicāt. Sollicitudines enī rerū
mentem conturbant. Mens occupata in terrenis curis.
semper est in angustijs. Venerabilis sponsa xpi: si q̄vis
esse quēta nichil ex his que in seculo sunt queras. Sp̄
requiē mentis habebis si te a mundi cura remoueris.
Semper habebis pacē mentis: si te a strepitu terrenarū
actionū subtraxeris q̄ diuitie nunq̄ sine peccato acq̄-
runtur. Nullus administrat res terrenas sine peccato.
Valde rarum est vt qui diuitias possident ad requiem p̄-
ueniāt. Qui curis terrenis se implicat: ab amore dei se
separat. Qui defigitur in amore temporalium rerū: in
deo nullatenus delectatur. Cure temporalium rerū ab in-
tentione dei auertūt animū. Nemo potest simul amplex-
ari gloriā dei et gloriā seculi. Nemo pōt diligere simul
xp̄m et seculū. Difficile est simul seruire celestibus curis
et terrenis negocijs. Difficile est deū sicut mūdū diligere.
Aliq̄ aut sicut eq̄
liter amari non pōt honesta virgo audi que dico: quīs
hō in gloriā seculi fulgeat: quīs purpura et auro vestit⁹
sit quīs p̄ciosis vestimētis induit⁹ sit: quīs secularibus

vestibus ornat⁹ appareat: Quis gemis ac lapidibus decoratus resplendeat: Quis precioso habitu redimitus incedat Quis sit multitudine seruoꝝ circumdat⁹: Quis sit excubant⁹ armis ptect⁹: Quis sit innumer⁹ obsequentium cuneis stipat⁹: Quis agnibus tur⁹. Sp est in pena: sp est in angustia: sp est in luctu: sp ē in piculo sp in sericis stratib⁹ manet: s; turbat⁹ in lectis aureis tacet s; infirmus in lectis argenteis cubat sed fragil⁹ in pluma tacet: tñ fragilis et mortal⁹ est. Soror amantissima in xpo michi: iō hec dixi tibi vt cognoscas q̄ vana est glia hui⁹ mūdi. Felicitas hui⁹ mūdi brevis est. Modica est hui⁹ seculi glia. Caduca est ⁊ fragil⁹ tpalis potētia. Igit⁹ venerabilis virgo vt acquirere possis celestes diuitias contēne terrenas: libenter despice terrenas vt possis peruenire ad celestia bona. Respue trāstorta vt habere merearis eterna. da parua vt a deo consequaris magna. Fuge in terra societatem hominū. vt in celo hēas societatem angeloꝝ: ad quam te perducere dignetur ille qui te redemit precioso suo sanguine. Amen.

¶ De habitu.

Sermo. ix.

Dominus noster iesus christus dicit in euangelio. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Mollia dicuntur vestimenta quia mollem faciūt animū. Mollibus vestimētis delectat⁹ regis curia asperis vero et hūilibus delectat⁹ xpi ecclia. Talla debēt eē vestimēta seruoꝝ ⁊ ancillaoꝝ dei: in quib⁹ nichil possit notari nouitatis nichil vait⁹ nichil supfluitat⁹: nichil qd ptineat ad supblā ⁊ ad vanā glia. Anbrūs s; ptero. Nō facit ornatū clericū tenera vestis: s; mūditia mentis. Soror carissima q̄ ornemus nosmetipsos spūalib⁹ ornamētis. s. caritate/hūilitate/manfuetudine. obediētia et patientia. hec sunt vestimenta quibus placere poterimus iesu christo celesti sponso. christ⁹ inuisti

bilis sponsus nō requirit pulchritudinē foris sed intus
sicut scriptū est in psal. *Dis gloria ei? filie regis ab intus*
Igit. Soror in xpo amabilis diuitie tue bōi mores sunt:
pulchritudo tua sit bona vita carissima opto vt de te dis
carur illud quod in canticis canticorum legitur. *Tota*
pulchra es amica mea et macula nō est in te. Et iterum
veni de libano corōaberis. Tūc beata est illa anima q̄
tesu chusto sponso celesti seruit sine macula. Sic et tu
soror venerabilis beata eris si tesu chusto sponso tuo si
ne macula serueris. Stude ergo placere xpo nō precio
sis vestibus sed bonis moribus nō pulchritudine car
nis sed pulchritudine mētis. Stude placere illi: non in
facie: sed in corde. Vestimenta tua et calciamenta nec
nuntium sint preciosa nec multū vilia: sed ex moderato
et competenti habitu sic enī ait beatus. Augustinus de
semetipso. Fateor de preciosa veste erubesco. Et iterum
Non decet hanc p̄fessionē non decet hanc amonitionē.
Non decet hec mēbra non d̄z hos canos honesta virgo
vestis pura circūdetur tibi nō ad pulchritudinē sed pro
pter corpis necessitatē. Et dū preciosis vestimētis vestiri
cadas in turpitudinē aīe q̄ q̄to ampli⁹ corp⁹ foras p̄p̄
vanā gloriā cōponit atq; ornatur tāto interi⁹ aīa fedat̄
et sordidatur. Igit̄ soror in xpo amabilis p̄fessionū tuā
habitu et incessu demōstra. Sit ingressu tuo simplicitas: sit
in motu puritas sit in gestu grauitas: sit in incessu hone
stas. Nichil de decoris nichil lasciuie nichil petulantie/
nichil insolentie/nichil leuitatis in incessu tuo appareat.
Anim⁹ enī in corpis gestu apparet. Gestus corpis signū
est mētis. Corpis gestu anim⁹ p̄ditur. Soror carissima.
ergo incessus tu⁹ nō habeat imaginē leuitatis. Incessus
tuus non offendat oculos alterius. Non prebeas de te
spectaculum. Non des alijs locum de te obrectandi.
Soror dilecta munda consciētiā tuā ab omni malicia

ut feliciter dicatur tibi a iesu christo sponso celesti. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra oculi tui columbarum. Pulchra videlicet propter perfectionem corporis et mundiciæ cogitationis. Ecce tu pulchra es habens mundam et simplicem intentionem cordis: quia cuncta bona que agis: non ut hominibus videaris sed ut soli deo placeas operaris. Oculos habeas columbarum: quia tunc immunem custodis ab omni malicia et simulatione atque fictione. Soror michi in christo amantissima: ideo hoc dixit plus gaudeas intus in anima de sanctis virtutibus: quam foris in corpore de preciosis vestibus. Unde dicit beatus Gregorius. Nemo quippe vestimenta preciosa querit nisi ad inanem gloriam videlicet ut inde laudetur et ut honorabilior ceteris appareat. Nemo vult preciosis vestibus indui nisi ut ab alijs possit videri. Ergo pro sola vana gloria vestimentum preciosum querit virgo venerabilis in hoc cognoscimus quod seculum diligimus quia preciosa vestimenta amamus. Qui seculum non diligit preciosa vestimenta non querit. Quando homo gaudet de pulchritudine corporis mens eius elongatur ab amore creatoris. Quanto amplius in compositione corporis letamur tanto magis superno amore disjungimur. Quanto plus in terrenis et transitorijs rebus gaudemus tanto minus celestia desideramus. Vere maculam habet in se sanctimonialis femina si diligit preciosa vestimenta non est sine macula christi sponsa si amat vestem preciosam. Ancilla christi que seculum perfecte reliquit vult vestimenta querit. Ancilla christi que preciosa vestimenta desiderat adhuc perfecte seculum non contempsit. Nigra vestis insinuat humilitatem mentis. Nihil vestimentum denunciat mundi contemptum. Nigredo veli mundiciam et puritatem demonstrat animi. Nigrum velum castitatis et sanctitatis est signum.

Hunc ergo reuerandissima soror moneo te ut habitum quem ostendis specie: impleas opere. Obsecro te ut habitum ordinis bonis ornes moribus: sciū s est habitus sciū s sit animus sicut scīa sunt vestimenta sic opera tua sint scīa et sicut sacratum est velū sic op⁹ tuū sit scīm: nō alitū abscondas intus ⁊ aliud ostendas foras. Non sis aliud in secreto et aliud in publico qualis vis haberi talis esto qualis es in facie talis esto in operatione: et qualis es in vultu talis esto in actu. Amē. ¶ De pūctiōe ser. x.

Compunctio cordis est hūilitas mētis veniēs de recordatiōe peccati et de timore iudicii. Illa pūctio est pfecta qua repellit a se oēm delectatiōez carnaliū rex: ⁊ toto studio mēt^{is} figit intentionē suā in ptemplatione dei. Duplicē esse cōpunctionē legitimus vnā. s. qua ppter deū anima cuiusq; ferui dei afficitur id est cum ad memoriā reducit mala q̄ fecit. Altera vero cum suspiret propter desiderium eterne vite. Quattuor modis cōpungitur mens iusti hoīs. Hoc est memoria peccatorū recordatiōe futurarū penarū: cōsideratiōe peregrinatiōis huius vite: desiderio superne p̄ie q̄ten⁹ ad eā possit cito perueire. Ois peccator tūc se cognoscit visitari a dño qñ pūgitur ad lachrimas. Nam et petrus tunc fleuit: qñ in eū xp̄s respexit sicut scriptum est. Et puerus dñs respexit petrū. Qui statim egressus foras fleuit amare. An etiaꝫ psalmista dicit. Respexit et p̄mota est et cōtremuit terra. Tūc terra contremiscit: qñ peccator ad lachrimas commouetur. Admonco igitur te soror carissima ut in oratione cum lachrimis ad memoriā reducas peccata tua quia qui nō h̄z cordis cōpunctionē vel contritionem non habet mundaz orationem. Soror michi in xp̄o amabilis audi exempla sanctorū qui p punctionez et lachrimas apud deū obtinuerunt veniam peccatorū suorum. Anna mater.

Samuelis per compunctiones et lachryas meruit habere filium insuper obtinuit apud deum prophetie donum. David per compunctionem et lachryas obtinuit veniam propter homicidium: atque adulterium. Sic enim audiuit per prophetam. Non morieris: quia dominus transiit peccatum tuum. pater thobias per compunctionem et lachryas meruit accipere curationem cecitatis et consolationem paupertatis. Sic enim dixit ei Raphael angelus. Gaudium tibi semper sit et adiecit. Forti animo esto: in proximo est ut a deo cureris. Etiam maria magdalena per compunctionem et lachryas meruit a domino audire. Remittuntur tibi peccata tua. Soror venerabilis: ideo exempla sanctorum proposui tibi: ut lachryme per compunctionem suaves sint tibi: bona compunctio thesaurus est desiderabilis et inenarrabile gaudium in mente hominis. Anima que in oratione habet compunctionem: pergit ad salutem. Vir fortis non est minus laudabilis in luctu: quam in bello. Quia ergo post baptismum iniquitatum vitam baptisemus lachrymis conscientiam nostram. Ubi lachryme fuerint ibi acceditur spiritalis ignis qui illuminat secreta mentis. lachryme penitentium pro baptismo reputantur apud deum. Soror michi in christo dilecta: si compunctionem secundum deum habueris beatam eris. Compunctio cordis: sanitas est anime. Compunctio mentis illuminatio est anime: quia tunc anima illuminatur: quando ad lachrymas compungitur. Compunctio lachrymarum remissio est peccatorum: quia tunc peccata dimittuntur quando cum lachrymis ad memoriam reducantur. Compunctio spiritus sancti reducit ad se: quia cum spiritus sanctus mente visitatur: statim homo peccata sua plorat. ¶ Interrogatio. O frater mihi queso dic michi que sunt cause nostri doloris: pro quibus in hac vita mortali ploramus. scilicet propter peccata nostra et propter miseras huius mundi ac propter passionem proxi et propter dilectionem celestium premium. Propter peccata flebat ille qui dicebat. Lauabo per singulas noctes lectum meum: lachrymis meis

laure

psal

stratum meum rigabo. Idem de miseris huius mundi
gemebat cum dicebat. Heu michi quia incolatus meus
prolongatus est: habitavi cum habitantibus cedar mul-
tum incola fuit anima mea. Dominus per compassio-
nem fleuit super iazarum et super ciuitatem hierusalem di-
cens. Quia si cognouisses et tu etiam paulus apostolus
qui precipit gaudere cum gaudentibus et flere cum flen-
tibus per compassionem dolebat dicens. Quis infirma-
tur et ego non infirmior? Cum dilectione celestis premij
plorabant iusti dicentes illud psal. Super flumina baba-
lonis illic sedimus et fleuimus dum recordaremur tui
syon. Alta presens mors est quia est plena miseris quod non
est in patria sed in via. Nec est in domo sed in exilio. In
hoc mundo non sumus in nostra ciuitate sed in peregrina-
tione sicut scriptum est. Non habemus hic manentem
ciuitatem: sed futuram inquirimus. Responsio. Soror
dilecta ideo moneo te: ut primo luceas pro peccata tua: de-
inde propter miseras huius mundi atque compassionem pro-
ximi atque postremum vero propter dilectionem dei ac celestis
premiij. Honestaviro deprecare deum cum omni deuotione
ut det tibi veram mentis compunctionem et cordis correptionem.
Compunctio vniuersum christum dei filium facit ha-
bere in se sicut dominus ipse ait. Ego et pater veniemus et
apud eum qui me diligit mansionem faciemus. Ubi la-
chryme abundant ibi graues cogitationes non appropin-
quantur et si aliquando appropinquatur ibi radices non
habent. Lachryme apud deum semper nobis dant fidu-
ciam magnam. Soror in christo amabilis michi audi vo-
cem iesu christi sponsi tui dicentis. Surge amica mea ve-
ni per dilectionem tua enim pennis transit imber abijt res-
cessit flores apparuerunt in terra tempus putationis ad-
uenit: vox turturis audita est in terra nostra hoc est vox
predicantium apostolorum in ecclesia. Turtur est avis castissima

ma q̄ in excelsis in arborib⁹ sp̄ nidificare vel morari
solet: ap̄los vel ceteros doctores significat qui possūt
dicere nostra p̄uersatio in celis est. q̄ et gemitū habet
p̄licatu et significat ploratū sc̄ōp̄ qui suos ad lamē-
tum et fletū hortant̄ dicentes. Miseri estote et luge-
te. Igitur honesta virgo accipe exēplū huius turtu-
ris et luge p̄pter amorē iesu x̄p̄i sp̄s̄i tui quousq̄
eum videre possis regnante in solio regni sui. Meli⁹
est tibi lugere cū amore iesu x̄p̄i q̄ cū timore inferni
Pulcre sunt gene tue sicut turturis natura turturis
est ut si per occasionē perdiderit contugē alterꝝ ampli-
us non querit. Sponsa x̄p̄i assimilare et tu huius
turturi. et p̄ter iesum x̄p̄m sponsū tuū amorē nō
q̄ras alterū. Sponsa x̄p̄i esto sicut turturi et luge
die ac nocte cū desiderio iesu x̄p̄i sponsi tui q̄ tā ascē-
dit ad celos. ut aliq̄ faciem illi⁹ videre merearis in
dextera patris. Pulcre sūt gene tue sicut turturis. In
genis solet esse verecūdia. Soror venerabilis genas
habet turturis si p̄e verecūdia iesu x̄p̄i sp̄s̄i tui n̄
chil p̄tra voluntatē illi⁹ facis. Genas habes turturis
sicū amore et reuerētia x̄p̄i ea q̄ illi displicēt postpo-
nis. Genas habes turturis si p̄ter x̄p̄m alterū amicu
non diligis. Igit̄ soror carissima indefinēter peccata
tua cū lachrymis lava. Quotidie lava tuas negligē-
as per p̄punctionē et lachrymas. Trāsgressiones tuas
ordinis sine intermissione ablue cū lachrymis et per
lachrymas p̄punctionem acquirere tibi tuorꝝ remissio-
nem peccatorꝝ p̄ lachrymas et crebra suspiria. acq̄re
tibi eterna gaudia. Plāge iniquitates tuas. Mala sce-
lerum tuorꝝ deplora. Mala q̄ cecisti flēdo p̄memora.
Meroris ynda te irriget. Cōpelle te plāgere fluuiū

Ca. 11

Ca. 12

lachrymarum. Que gessisti prave fictibus dele quo
illicite commisisti lachrymis abluere. Honestas virgo si
peccata non ploraueris in hoc seculo. quoniam dictura es deo
posuisti lachrymas meas in conspectu tuo charissimas
et iniquitates tuas non fleueris in hac mortalitate: quoniam
dies fuerunt michi lachryme mee panes die ac nocte
Doneo igitur te sponsa christi: ut in hac mortali vita lu-
geas peccata tua. ut consolari merearis in celesti pa-
tria. Sicut scriptum est. Beati qui lugent: quoniam ipsi con-
solabuntur. Amen. ¶ De tristitia. Sermo. xl.

Omnes dicite euangelium: amen amen dico vobis. quia
plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaude-
bit. Vos autem contristabimini. sed tristitia vestra

conuertetur in gaudium. Etiam salomō ait. Cor gaudens exhi-
larat faciem: spiritus vero tristis deiecit in merore anime. Ani-
m⁹ gaudens facit etatem floridam. spiritus vero tristis exsiccat
ossa. Fili in bonis non des querelam. et in omni dato non des
tristitiam verbi mali. Vis plaga tristitia cordis est. For-
cunditas cordis est vita hominis. Cor prauum dabit tristiti-
am. et homo sapiens resistet illi. per tristitiam festinat mors
tristitia fleuit ceruicem cordis. Cor letum bonam facit val-
tudinem. viro autem tristi exsiccantur ossa. Etiam beatus a-
nachus dicit. Homo tristis semper malicia et contristat spiritum
sanctum sibi a deo donatum. hoc etiam docet apostolus. d. nolite
contristari spiritu sanctum qui habitat in vobis. in quo si
gnati estis in die redemptionis: Aude ergo soror carissi-
ma ne contristes spiritum sanctum qui habitat in te: ne forte
derelinquat te. Aufer a te dubitationem et anositatem. quia
vtrunq; contristat spiritum sanctum. Aufer a te tristitiam. quia
ipsa est soror dubitationis et anositatis. Certe tristitia se-
cularis omnium malorum spiritum est pessimorum. et nocet suis
dei. Tristitia secularis ledit et conterit. atq; allidit se

nos dei. Spiritus enim sanctus non sustinet tristitiam carnis
lem. Ergo soror dilecta idcirco semper letitia spiritualis quam ha
bet gratia apud deum. omnis letitia spiritualis semper bona est et
bona cogitat: atque tenet vanam tristitiam. Si letitia spiri
lis bona non esset: nunquam propheta diceret. Letamini in do
mino et exultate iusti: et gloriamini omnes recti corde. Et
iterum. Letabitur iustus in domino et sperabit in eo. et laudabitur
omnes recti corde. ¶ Interrogatio. O frater carissime: si
tristitia mala est et nocet seruis dei. quid est quod ait salomon
Cor sapientium ubi tristitia est: et cor stultorum ubi est letitia
¶ Responsio. Soror venerabilis hoc quod ait salomon. Cor
sapientium ubi tristitia est: et cor stultorum ubi est letitia.
Non est intelligendum nisi de spirituali tristitia et de se
culari letitia. Ac si apertius diceret. Cor sapientium
ubi tristitia est spiritualis et cor stultorum ubi est secu
laris letitia. Qui secundum deum tristitiam habet sapientes
sunt: Qui autem secundum seculum tristitiam habent sunt sapientes
An dominus in euangelio. Gaudete et exultate: quia nomina vestra scripta
sunt in celis. et paulus apostolus. Quasi tristes sperantes gaudeatis
et iterum. Gaudete in domino semper. dico gaudete. quia tristitia
spiritualis bona est. Tristitia vero quam nascitur ex cupiditate ipso
rum rerum est mala. De tristitia spirituali scriptum est. Bene quod lu
gent: quoniam ipsi consolabuntur. de tristitia autem seculari ait salo
mon. Multos occidit tristitia et non est utilitas in ea. Iterum
de letitia spirituali dicit. Letetur cor quod querit dominum. Et iterum de
letitia seculari legit. Ne vobis qui ridetis nunc quoniam plorabi
tis et flebitis. Soror carissima audi etiam quod dicat paulus
dicit. Tristitia quam secundum deum est operatur salutem penitentem
Tristitia vero quam est secundum seculum operatur mortem. Oratio
hominis qui semper est tristis: non habet virtutem nec potest ascende
re ad deum. Ubi tristitia fuerit cooperta spiritus sanctus
non ibi est acceptabilis oratio: quia infirma est. et non potest

Sanctus

et

psal

Encl

un

in

lure

et

sec

in

mal

ascendere ad deū. Igitur soror michi amabilis omittit
tristitia: desine tristis esse: tristitia repelle a te. Noli da-
re te multe tristitie. nō perseueres in tristitia. ne dede-
ris tristitie cor tuū. Tristitia unū ē ex septē principalit-
bus vitij et iō est cauēda ab oib⁹ seruis dei. Et bea-
tus ysidor⁹. Si bene et pie vixeris. nunq̃ eris tristis.
Bona vita semp habet gaudiū. Honestas soror: ex-
pelle a te tristitia. q̃ sicut tinea comedit vestimētū. et
sicut vermis rodit lignū. ita tristitia nocet cordi. Mū-
da ergo cor tuū ab oī tristitia carnali atq; seculari. et
orō tua erit acceptabilis apd deū. Igit soror venera-
bilis de recordatione peccatorū tuorū luge. et in amo-
rem iesu xpi sponsi tui gaude: de memoria p̃cedētū
delictorū tuorū plora et de spe celestīū bonorū exulta.
De trāsactis culpis et negligētis tuis dole: et de pro-
missione celestis regni letare. De preteritis tuis deli-
ctis contristare: et de gaudio eterne retributionis hy-
laresce. Ad qd te perducere dignē ille: cui in tuo vir-
gineo corpore locundū habitaculū preparasti. Amen

¶ De dilectione dei . Sermo. xij.

o Minus noster iesus xps dicit i euāge-
lio. Si q̃s diligit me sermonē meū ser-

uauit: et pater me⁹ diligit eū. et ad eū ventem⁹ et mā-
gnonem apd eū faciemus. Et iohānes ap̃ls. nos dili-
git deū. qm̃ ipse p̃lor dilexit nos. Qui diligit deū
exorabit p̃ peccatis suis. et continebit se ab illis. So-
ror charissima dilige deū et inuoca eum in salute tua
quia dilectio est vita. et odium est mors. Deus non
vult se tantum diligi verbis sed puro corde et operi-
bus bonis. Deū nō diligit q̃ p̃cepta dei cōtēnit. Mēs
hoīs qui deū diligit: nō est i terra sed in celo. q̃ semp

celestia desiderat. Moneo te soror carissima vt diligas deum super oia. qz ipe te elegit ante secula. Ido debemus deum diligere q̄ parētes nostros. Quare? qz deus fecit nos ei parentes nostros proprijs manibz id est propria virtute. Sicut scriptum est. Ipe fecit nos: et nō ipsi nos. Malora tribuit nobis xpus. q̄ parētes nostri. Et ideo sup parentes debem⁹ diligere xpm. Sultuz est aliqd plus q̄ deū amare: qui plus diligit creaturam q̄ creatorem peccat. Et qui preponit amorem creature amorī creatoris errat. Ergo super omnia ē nobis de⁹ diligēdus. Dic obsecro hōne: sta virgo cū amore et dilectione de xpo: dilectus meus michi ⁊ ego illi qui pascit inter lilia donec aspi-
ret dies et inclinētur vmbre. Sponsa christi rogo vt aper-
tius dicas. Dilectus meus michi societur vīculo cha-
ritatis et amoris et ego illi coniugar et socier vici-
tudine mutue dilectionis qui pascitur inter lilia hoc
est delectatur et iocundatur inter candidas ⁊ odorife-
ras virtutes sanctorū atqz inter choros virginū donec
aspi-ret dies et inclinētur vmbre. donec nubila trāse-
at p̄sentis vite et appareat dies. hoc ē ventat claritas
sempiternę beatitudinis. Soror carissima iustitia est deum toto corde amare. Illi qz tota adheret volunta-
te qui est summū bonū. Sūmū bonū amare sūmma est beatitudo. Qui deus amat bon⁹ est: si bonus ergo et beatus. Quanto hō plus deū diligit: tanto magis beatus erit. Dilectio est specialis et propria virt⁹ sanctorum. Amantissima michi in christo soror: ideo hec dixi vt null⁹ amor seculi te separet ab amore christi sponsa christi etiam rogo. vt aliquid nobis de amore celestis sponsi tui dicas. Fasciculus mire dilect⁹ me-
su michi inter vbera mea cōmorabitur. Dic ergo ca

sal
erit

ca
so

ca
fina

Carib
no
rissima planius ut ea que dicis intelligam. Fascicu-
lus melle dilectus meus michi inter vbera mea com-
morabitur. Locus cordis est inter vbera: hoc est iter ma-
millas. ergo dilectus meus inter vbera mea comorabi-
tur. i. memoria dilectio. et amor iesu xpi sponsi mei: sp-
erit iter mamillas meas: hoc est in corde meo. Et siue
in prosperis siue in adversis sp ad memoriam reducat oia
bona que michi tribuit. quia dilexit me et mortuus est pro
me: atque ascendit ad celos. et ad eum perueniam quotidie vo-
cat me. d. Veni de libano sponsa. veni coronaberis. Ve-
nia iesu christi sponsi mei sub capite meo. i. bonum sp-
ritus sancti. requiescat in me in hac presenti vita. et in
intellectus sanctarum scripturarum sit in mente mea. ut eius
cognoscam et perfecte intelligam. et dextera illius ample-
xabitur me: hoc est ad eternam beatitudinem peruenire
faciat. Carissima soror roga ancillas xpi que tecum sunt
et dic eis. Fulcite me floribus. stipate me malis. quia
amore iesu christi sponsi mei langueo. Vos sancte
sorores mee: que iam christum super oia diligitis: et nichil
amori illius preponitis: fulcite me bonorum vestrorum ex-
emplis et qualiter christum dilectum meum inuenire valeam osten-
dite: quia pro amore illius infirmior. Hic amor dulcis: hic
languor suavis: hec infirmitas sancta: hec dilectio casta
hec coniunctio intemerata: hec copula inutolata. hec
complexio illibata. Vos sancte sorores mee fulcite
me floribus. i. vestre conversationis exemplis. quia pro amo-
re sponsi mei infirmior honesta virgo: vere pro amore
iesu christi sponsi tui langues et infirmaris: si pro amore
illius oia que in hoc mundo sunt contempsisti et despicias. vere
pro amore iesu christi infirma laces in lecto contemplationis
si christum super oia diligis. vere pro amore christi es infirma si

plus diligis celestia q̄ terrena. Vere ppter amorē es
dilectōem xp̄i lāgunda iaces in lecto intīme dilectōis
ac suauitatis s̄ in sc̄is opib⁹ es foris. et in terrenis
actib⁹ es debilis. Soror mīchi i xp̄o amabilis. si xp̄m
ex toto corde tuo dilexeris et nichil amorū illi⁹ p̄posue-
ris. cū eodē iesu xp̄o sp̄so tuo in celesti regno letabe-
ris. Si xp̄i i tota mēte secuta fueris: et eū tota mēte di-
lexeris. absq̄vlla dubitatōe cū eo i celesti p̄tia gaude-
bis. et eū cū sc̄is x̄ginib⁹ q̄cūq̄ teru seq̄ris. Si cū oī
deuotōe xp̄o adhaeris. et ad eū die ac nocte suspira-
ueris in hoc p̄fiti seculo. sine dubio cū eo exultabis in
celesti palatio. atq̄ inter virginū choros cantabis illi
dulces hīmnos. sicut scriptū est. Qui pascis inter lī-
līa sepr⁹ corolīs virginū. sp̄sas decorās gloria sp̄sissq̄
reddēs p̄mita. Quocūq̄ pergis virgines sequunt̄ atq̄
laudib⁹ post te canētes cursitāt. hīmnosq̄ dulces per-
sonāt. Nō hoc dixi soror carissima vt xp̄m sup oīa dili-
gas. vt nichil amorū illi⁹ p̄ponas. Obsecro te dilecta
soror vt nullā preter xp̄m sentias dulcedinē. nullū pre-
ter xp̄m q̄ras amorē. et nullā preter xp̄m diligas pul-
critudinē. Pro amore xp̄i luge p amore christi plāge
donec eū merearis videre in dextera p̄tis sui regnatē.
¶ De dilectione proximi. Ser. xiiij.

Soror carissima audi q̄ dñs ih̄s xp̄s ait disci-
pulis. In hoc cōfiteēt oēs q̄ mei estis discipuli.
si dilectōes hūeritis adiutē. Oēs fideles disci-
puli xp̄i sūt. Anus q̄sq̄ illi⁹ discipul⁹ ē: cui⁹ doctrina se-
quitur. Ergo q̄vult xp̄i discipuls eē. studeat p̄rios suos
tāq̄ serp̄s diligere. Dilectio p̄ri malū nō opat̄. q̄re? q̄
plenitudo legi ē dilectio. Et paul⁹ ap. Ambulate i dile-
ctōe sicut xp̄s dilexit. vos et tradidit semetip̄s p̄ vob̄s

Eph.

Rom. 1
ep̄l. 5
1

Etiam iohannes apostolus ait. qui diligit fratrem suum
 in lumine: manet et scandalum non est in eo. qui odit fratrem
 suum in tenebris est: et nescit quid vadat. quoniam tenebre obce-
 cauerunt oculos eius. Si quis dixerit diligo deum et
 fratrem suum oderit mendax est: et veritas in eo non
 est. Et hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum
 diligat et fratrem suum. qui non diligit fratrem suum quem
 videt deum quem non videt quomodo potest diligere? Etiam
 Salomon ait. Omni tempore diligit qui amicus est. Et frater
 in necessitate comprobatur. Et beatus augustinus. Dominum vincis
 humana felicitate: diabolum vincis inimiti delectione
 Tamen soror dilecta: non debet inter seruos dei carna-
 lis dilectio esse: sed spiritualis. Nichil deo specialius vir-
 tute dilectionis. Nichil desiderabilius diabolo quam ex-
 tinctio caritatis. sanctus amor non habet scandalum. Om-
 nem hominem fidelem iudica tuum esse fratrem. Me-
 mento quod unus artifex condidit nos. Aerius amor non
 habet amaritudinem scandalum. Soror venerabilis in proxi-
 mi dilectione cognosces quomodo debeas peruenire
 ad dilectionem dei. Sicut dilectio mentem eleuat. ita ma-
 licia demergit. Nec deum vere sine proximo poteris
 diligere. nec proximum sine deo. Aeram caritatem tenes
 si et amicum diligis in deo: et inimicum diligis propter
 deum. Quoniam fueris larga in dilectione proximi: tantum
 eris alta in congregatione dei. Si in veritate diligis pro-
 ximum tuum: in tranquillitate est cor tuum. Ille vero qui
 proximum suum habet odio: circumdatus est tenebris. et
 tedio. diligendo proximum purgas oculum mentis ad vi-
 dendum deum. Tamen reuerendissima soror moneo te
 nullum hominem carnaliter diligas. Unde beatus
 Ildorus. Multum in terra dimersus est qui diligit ho-

in finem moriturus plus q̄ oportet carnaliter cum deo
manere non possumus si in hoc seculo vñanimes es-
se volumus amicus in necessitate comprobare. Si p̄a-
cepta dei volumus custodire: sicut nosmetipsos debe-
mus proximos nostros diligere: quia si sine dissimula-
tione diligit homo fratrem: cito placat deum patrē.
qui diligit proximum non potest facere homicidium.
non adulteriū. non furtū. non periuriū. non falsū testi-
moniū. non rapinā. non inuidere. non litigare. Igitur
honestavirgo dilectionem dei et proximi in qua toto
lex pendet et prophete sp̄ meditemus: et opere p̄ficia-
mus. Sed si proximus noster patitur aliquam tribu-
lationē. aut infirmitatez. aut damñū: aut in carcerem
mitti si dolem⁹ pro illo in corpore ecclesie sum⁹. Si
aut non dolem⁹: iam a corpore ecclesie precisi sum⁹.
caritas que colligit et vivificat omnia mēbra ecclesie: si
nos viderit de ruina proximi gaudere: statim nos pre-
cindit a corpore. Tandiu dolet membrū: q̄ diu in cor-
pore continetur. Si autēz membrū precisum fuerit a
corpore: nec sentire poterit nec dolere. Si manus/aut
pes/aut aliquod membrum precisum fuerit a corpo-
re si totū corpus tūc in multis partib⁹ dividatur aut
in ignem mittat⁹: man⁹ illa iam non sentit: q̄ iam di-
tusa est a corpore. Talis est omnis xp̄ian⁹ qui de alte-
rius dāno. aut tribulatione: aut angustia. aut necessi-
tate non dolet. Sed q̄d peius est gaudet: quia iam alie-
nus est a corpore ecclesie. nos vero honestavirgo si ve-
ram et perfectam caritatem volumus custodire dili-
gamus bene om̄es hoīes fideles sicut nosmetipsos
nudeam⁹ diligere: ut q̄ christus est caput nostrū: nos
meteamur mēbra illi⁹ esse: ut cū xp̄s apperverit q̄ est

79
Gloria nostra: nos p cōcordiā caritatis et per dilectionē
dei et primi. cū ipso possum⁹ apparere in gloria. Tunc
vero amicus amat si nō p se sed p deo amat. Ubi be-
79 fidor⁹. Qui in tēperāter amat amicū: magis amat
illū pro se q̄ pro deo. Tūc quisq; bonitati atq; diuine
iusticie fit cōtrarius: qm̄ despiciat amicū aliqua aduer-
sitate percussus. Vera amicitia nulla occasione exclu-
dit: nullo tēpore delef. sed vbicunq; se verterit tēpus
illa firma est. Pauca sūt amici q̄ vsq; ad finē sine cari-
tate vera est amicitia: que nichil ex reb⁹ amici q̄rit:
nisi solā benivolentiā scilicet ut gratis amet amantes
se. Igitur soror amabilis in christo: moneo te ut dili-
gas amicos tuos in deo hoc est in bono. Dilige etia;
58, v inimicos tuos propter deū. Sicut scriptū est. dilige
inimicos vestros: benefacite his q̄ oderūt vos et itez.
Si esurierit inimicus tuus: ciba illū et sitit potū da illi
Et itez. Benedicite psequētib⁹ vos: benedicite et nolite ma-
ledicere. Dilectio est soror caritatis. Caritas nūq̄ fuit
sine delectōe: nec dilectio sine caritate. honesta xgo ē
necessaria est nobis dilectio: in qua tāte virtutes cōsta-
nūt: et de q̄ tāta bona nascunt. Dilectio h̄z duas alas
Una dextera est dilectio dei. Sinistra ala est dilectio p-
rimi. Nullus homin cū vna ala poterit volare ad celū.
Quare? qz nec sola dilectiō dei sine dilectione proxi-
mi: nec sola dilectio proxiimi sine dilectione dei valet
ad cōsequendā eternā b̄titudinē. Virgo prudens su-
me tibi has duas alas: v3 dilectōez dei et primi: ut li-
bere possis volare: bona opando: et puenire ad p̄tā ce-
lestis regni. Amen. ¶ De cōpassione Sermo. xliiij.
Soror carissima audi qd dñs noster iesus xp̄s
f. dicat Oia bona q̄ vultis ut faciāt vobis hoīes
et vos facite illis. Nec est enī lex pphete. Et palus als

gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus. Et ite-
rū. Suscipite infirmos: patientes estote ad oēs. Et sa-
lomon ait. Qui despicit primū suū peccat. Fidē pos-
sede cum primo tuo. in paupertate illi. vt et in bonis
eius leteris. In tpe tribulatiōis pmane proximo tuo
fidelis. vt in hereditate illi sis coheres. Qui cauat p-
ximo suo a fovea cadet in illā. Et qui parat lacū pxi-
mo suo peribit in illo. An psalmista. Lacū aperu-
it et effodit eū. et incidit in foueā quā fecit. Imperfecte
primū nō diligit qui illū in necessitate non succurrit
quāto ampli⁹ per cōpassionē proximi nris in necessi-
tate succurrim⁹ tāto amplius creatori nro appropiqua-
mus. Sic debem⁹ hēre curā nri. vt nō negligamus cu-
rā proximi. Igit⁹ soror dilecta qđ nō vis tibi accedere
nec primo tuo cupias euentre. Condole alienis cala-
mitatibus. Gaucia te fletibus in alienis meroribus
In tribulatione alterius et tu esto tristis. Cum infir-
mis esto infirma. Sic alienos merores tanq̃ tuos lu-
ge. Cum plangentib⁹ plange. cū lugentib⁹ luge. cū
flentibus fle. cū plorantib⁹ plora. Talis esto alijs. qua-
les optas circa te esse alios. Quod nō vis pati. non fa-
cias alteri: non facias alteri mala. ne tu paciaris simi-
lia. Ita clemens esto in alienis delictis sicut in tuis:
vt nō aliter te et aliter alios penses. Si ceciderit in-
imicus tuus noli gratulari in ruina aduersarij tui. no-
li extolli: non leteris super inimici interitum: ne forte
et tibi superueniat malū. Non extollaris de casu in-
imici ne forte cōuertat de⁹ irā suā in te. Qui em̃ gau-
det de casu inimici: cito veniet sup eū malū Sit igit⁹ ur
hūan⁹ affect⁹ erga miserū: sit erga pauperē dolor com-
passionis. Sit erga detectuz amor miseratiōis. Si leser

rierit inimicus tuus ciba illum: si sitit potum da illi.
Non despicias pauperes. non contemas egenos. non
vilipendas pupillos. nullus a te tristitiam habeat. ne
mo a te confusus abscedat. Visita infirmos. consolare
pusillanimes. ut tu a domino consolari merearis in
eterna beatitudine. Amen.

¶ De misericordia

Sermo. xv.

501 2 **S**oror carissima audi Iesum xp̄m in euāgelis.
dicentē. Beati misericordes: quoniam ipsi misericor-
diam consequentur. Et iterum. Estote misera-
ricordes. quia et pater vester celestis misericors est. Et
Paulus apostolus. Estote autem inulcē benigni et mi-
sericordes. et indulge vobis sicut electi dei. et sancti in sa-
cra misericordia. Pietas autem ad omnia utilis est. Et Salo-
mon ait. Facere misericordiam et iudiciū magis placet
deo. quā sacrificiū. Misericordia facit locū vnicuique sū-
meriti operū suorum. Misericordia hominis circa se et cir-
ca primum suū. Misericordia autem dñi super omnes carnē. Il-
le offert sacrificiū quod facit misericordiaz. Misericordia
autem domini a cōpatiēdo aliene miserie. vocabulū sor-
rita est. Qui in altero misericors nō fuerit. misericor-
diā dei inuenire non poterit. Soror dilecta michi in
xp̄o. Misericordia veritas te precedat. Misericordiā
nūquā deferas. Benefacies aīe tue si misericors fueris.
Qui alteri misere: misericordiā a dño consequetur
Soror soror venerabilis. quod habes habeto ad mīam
Prebe misericordiā sine murmure Tale erit op⁹ tuū
qualis fuerit intentio tuā. Nō est misericordiā ubi nō
est beniuolētia. Bonū quod facis. propter misericordiā fac.
non propter vanā gloriā. nichil facias propter laudē
sed propter eternā remunerationē. nichil facias propter

temporalem opinionem. sed propter eternam merce
de. nichil facias propter famam. sed ppter vitā eter
nam. Ad quam te perducere dignetur omnipotēs de
us reuerendissima soror. Amen.

¶ De exemplis sanctorum.

Sermo. xvi.

¶ **A** conuersionē vel emendationē fidelium m
tum exēpla scōrum profunt: soror carissima
Ideo scribūtur casus et repatōes sanctorū vt
nos miseri ppter multitudinē peccatorū non despere
mus sed p. vt penitentia resurgendi etiā post lapsus
spem habeamus vt nullus post peccatū de bonitate
dei desperet dum conspiciet etiā post ruinam repa
rationem fuisse sanctorum. ppterea posuit deus vir
tutes sanctorū ad exemplū nostrū vt per vestigia ipso
rum peruenire possim⁹ ad regna celorum. vel si eos
ad bene operandū sequi noluimus in penis. inex
cusabiles sumus sancti dei homines q̄diu fuerūt in
hoc seculo nō cessauerunt currere in bonis operib⁹.
scilicet in ieiunijs: in vigilijs: in elemosinis: in castita
te: in continentia: in lōgānimitate: in patientia. in sua
ultate: in orationib⁹. in persecutionib⁹: in beniuolen
tia: in fame et siti: in frigore et nuditate: et in labori
bus multa pro christi noīe. Sancti hoīes despexerūt
pntem mundū vt eternū regnū acq̄rent. nō accepe
runt hic pmissiones vel diuitias miserabiles huius
seculi que perducūt homines male eis vtētes ad tor
menta inferni. sed hanc patriam tota intentione reli
quētes ad celestē iherusalem lauauerūt oculos suos
hoīes sācti vitauerunt peram in x̄bo: in facto: in cogi
tatione: in visu: in auditu: in motu: in oculis. in mani
bus: in ira. in pedibus: in rixa: in furore. in discensio

ne: in vana gloria: in superbia: in elatione. in cupiditate
in gula: in sonolentia: in fornicatione: in violentia. Cu-
stodientes corpora sua et alas suas. Duobus modis
ieiunauerunt. scilicet a vitis et acibus. Bona est abstinentia
ciborum. sed multo est melior abstinentia vitiorum. Aut eccle-
sia de suis membris. id est de eiusdem sanctis patribus dicit. Ma-
nus mee stillauerunt mirram. quod per manum nisi operationes
sanctorum intelligimus. et quod per mirram nisi mortificatio
carnis. et mortificatio vitiorum accipitur. Manus ecclesie
sancti homines sunt bona operantes. de quibus dicit. Operati
sunt iusticiam. Manus ergo ecclesie mirram bonorum operum
stillant. quia nobis exempla bene viuendi demonstrant. et vi-
tias carnis nostre mortificemur predicant. unde quidam eo-
rum dicit. Si enim secundum carnem vixeritis moriemini. Et
iterum mortificate membra vestra que sunt super terram. Et iterum
ecclesia dicit. digitus mei mirra prebatissima. Tunc ve-
re est mirra prebatissima quia perfecte caro mortificatur. et
vitia atque peccata eriguntur. Hic. soror in christo dilecta
si societate sanctorum habere cupimus. necesse est ut exempla
sanctorum sequamur. Si peccamus iam de peccato nullam excu-
sationem habemus. Quare? quia et lex dei quotidie nos
ammonet ut bene viuamus. et exempla sanctorum patrum se-
cundum inuitant ad bene operandum sed et si aliquando secuti sumus ex-
empla malorum hominum cur non sequamur exempla sancto-
rum patrum. Et si apertus fuerimus ad imitandum malos in
malum: cur pigri sumus ad imitandum bonos in bonum?
Soror venerabilis ergo deprecemur deum ut virtutes
sancte quas suis sanctis preparauit ad coronam nobis non sint
ad penam neque ad damnationem sed ad perfectum et salutem.
Sine dubitatione credimus. quia si exempla sanctorum secus-
si fuerimus post hanc vitam cum eis in celo regnabimus.

Quanto amplius uita sanctorum patrum legimus si exempla
eorum sequi nolumus: et tanto amplius culpabiles sumus.
nunc honesta uirgo. Dipotentem deum deprecor ut
det tibi has uirtutes sanctorum patrum scilicet humilitatem
christi. Deuotionem petri. Caritatem iohannis. Obedientiam
Abrahe. Patientiam Isaac. Tollerantiam iacob. Casti-
tatem. Ioseph. Mansuetudinem. Moyse. Constantiam
Iosue. Benignitatem Samuelis. Misericordiam Da-
uid. Abstinentiam danielis et cetera digna facta pro-
rum sanctorum ut post hanc mortalem uitam peruenire possis
ad societatem eorum. Virgo Christi quotidie consi-
dera quo moderamine. qua intentione uel qua operacione
homines christi placere deo. Unde in persona christi in ca-
nticis canticorum ecclesie dicitur quod pulchri sunt gressus tui.
In calcamentis filia principis Christus per potentiam
diuinitatis princeps est omnium creaturarum. et ideo sancta
ecclesia filia principis dicitur. quia per predicationem christi in
noua uita regeneratur. Que sunt autem calcamenta eccle-
sie nisi exempla sanctorum patrum quibus in uia huius seculi ma-
nuitur. ut per omnes tribulationes calcamenta ambulent.
Soror in christo amabilis et nos spiritualiter pedes calcia-
mus quoniam a sanctis patribus exempla bene uiuendi sumus
ut ad similitudinem eorum retentiones huius mundi vincamus.
Item in eisdem canticis. Sponsus ecclesie. scilicet christus loquitur
dicens. descendi in ortum ut uiderem poma conualtum et
inspiccerem si florissent vinee. si germinassent mala-
punica. vinee florent quando in ecclesiis filii recte
in fide generantur. et ad sanctam uersationem quasi ad
soliditatem bonorum operum preparantur. Mala puni-
ca germinant quoniam perfecti homines per exempla bonorum operum
suos proximos edificat et in nouitate sancte uersatio

Calceamenta

Calceamenta

nis per predicationem suam et per offensionē bonē
vite in factis operib⁹ renouāt. Unde moneo te i xpo
spūalis amica vt des bonū exemplū de te omnibus
hoibus in omī tua vita. Venerabilis virgo desidero
vt luceas omnib⁹ ancillis dei qui tecum sunt in mo-
nasterio bene viuendo qz sicut ait beatus. Breg. qui
alijs suam bonam vitam abscondūt in semetipsis ac-
censi sunt: sed alijs in exemplum luminis non sunt:
Illi vero qui exēpla virtutum et per vitā sanctitatis
atqz per verbum p̄dicetōnis alijs lumē demonstrant
lampades ardētes sunt qz alijs viā salutis ostendunt
Unde dñs dicit. Lux vestra luceat coram hominibus
vt videant opera vestra bona et glorificent patrem ve-
strum qui in celis est. qz videlicet soli deo est reddenda
omnis gloria christi virgo te moneo tamē vt ita sit
opus tuum in publico quatenus intētio tua maneat
in occulto Igitur amantissima michi in christo soror
sicut superius dixi tibi in omnibus actionibus tuis.
In omī opere tuo. In oī p̄uersatione tua. Imitare scōs
emulare iustos. habeto ante oculos tuos exempla sā-
ctorum exēpla iustorum imitādo p̄sidera. Exēpla iusto-
rum p̄pone tibi patrū exēpla sint tibi imitāmēta disci-
pline. Inrēde virtutē scōz ad bñ opandū Inrēde ad bñ
viuendū documēta sanctorū. nulla infamia scādallizet
vitam tuā. nulla opinio aduersa te p̄tristet. Disce fla-
grare bono p̄conio habeto testimoniū bonū. custodi
tuam famā bonā: tua bona fama nullis fetoribus ob-
scuretur: tua bona fama nullis opprobrijs laceretur
Amen. ¶ De contemptione. Ser. xvij.

Aulus apo. ait. Cū enī sunt iter vos zel⁹ et
pietio nōne scdm hoīem ābulatis ⁊ carna-

tes essis? Et salomō ait. Inter supbos super sunt iur-
gia, sēper malus iurgia qrit angelus malus mittitur
contra eū. qui per loca periculosa vadit cito cadit sic
ille qui quotidie cū primis suis contēdit cito in scan-
dalum cadit. Ait milites sēper despicunt lites, q̄ quo-
tidie contendūt et rixātur a paucis hoībus amantur
ppter ea pax et cōcordia oībus hoībus sunt necessa-
ria. Soror carissima audi beatus. Aug. dicentem. *Q*
*Q*uod irreprehensibilis esse possemus non tam diligen-
ter nostra vitia emendaremus q̄ pro studio aliena re-
prehendim us. Sed si nos bene consideramus. multa.
in nos reprehendere possumus. volo q̄ cognoscas.
quia nichil est turpius q̄ lites inter religiosos. qui de-
bent per concordiam et dilectionez lucere in mundo
sicut luminaria in celo. Contentiones ex invidia et de-
tractione solent euenire atq̄ viti. Sed si detractio. et
iurgia sunt in clauistro vbi est taciturnitas regularis.
vbi sanctitas religionis. vbi silentiū ordinis vbi reli-
giositas monasterij: vbi vinculum caritatis vbi pax
vnitatis: vbi concordia fraternitatis. vbi amor socia-
lis: heu pro dolor perijt taciturnitas regularis. abla-
ta est sanctitas religionis defecit silentiū ordinis ad
nichilum deuenit religiositas monasterij annullata
est caritas fraternitatis. Sed si illi qui in pace debēt
vivere incipiunt cōtendere: litigare: detrahere. vbi ē
vita tranquilla. vbi vita q̄ta: vbi vita pacifica. vbi vi-
ta honesta: vbi vita modesta: vbi vita contemplativa.
vbi vita angelica. Certe non pōt ibi esse pax integra.
vbi regnat detrahens lingua. vbi regnat rixē et cōtē-
tiones non pōt esse perfecta religio. Alde ergo soror
delicta ne per lites et contentiones perdas tuos labo-

706
re. Caue ne bles tuos perdas p detractōes et rixas
Attende tibi diligēter ne per iurgia et contēdōes per
das celestes pmissiones. Esto sollicita ne per stulta
verba p das gaudia eterna. Igitur linguā tuā refrena
et eris religiosa. qz si eā non refrenaueris: religiosa
nō eris Sed si forsitan micht nō credis audi iacobū
apo. d. Si quis putat se religiosū esse nō refrenās li
guā suā sed reducēs cor suū. huius vana ē religio lin
gua modicū est mēbrū in corpe hoīs. Sed tamē si re
frenata nō fuerit totū corpus maculat et corrumpit.
Nam sicut modicū frumentū corrūpit totā massam
et sicut parua scīnella ignis magnā siluā incendit ita
lingua sine freno dños et prepositos eqles et socios
subiectos et paruulos oēs scandalizat. et ad iracūdiā
puocat. Lingua contētiōsa si frenū nō habeat nullus
hō cū ea i pace viuere poterit. Rixosa lingua veneno
est plena q si nō fuerit castigata oēs socios suos per
ducat ad scandala. Soror veni. ergo bonū ē tibi vt phē
beas linguā tuā a malo et labia tua ne loquantur do
luz. Cōsidera vnde venisti et ad qd venisti. De mūdo
existi et ad castra dei: hoc est ad monasterium fugisti
Diuitias seculi postposuisti et ad celestes diuitias p
merendas venisti. Et ideo paupertatē elegisti. gratis
paupertatē elegisti. Et ideo obliuioni debes tradere
oia q ppter deū reliquisti. Caue ergo ne velis alijs te
preferre. qto maior es tanto te humilia i oib⁹ dimitte
te cōuenticulā conspiratōis et detractōis. Fuge mur
murationes et susurratōes: susurratōes nō audias
Murmurationib⁹ aurē tuā non pbeas. Sepa aurea
a detrahētib⁹ q si a serpētib⁹. Fuge detrahētes quasi
serpētes. detrahētes infundūt venenū mouise i au

ribus se audientium. qui detrahit et q̄ detrahēz libe
ter audit uterq; peccat: Nō solū ille qui detrahit pec
cat. sed ille qui voluntarie detrahentem audit. Dones
ta virgo. audi ea que dicit perfectus vtr̄ in p̄o. Non
sed cum consilio vanitatis et cum iniqua gerētib⁹ nō
introibo. Tu ergo cum cōsilio vanitatis nō sedcas. et
cum mala loquētib⁹ nō cōmiscearis nō contendas in
vlla cā: in nulla causa decertare studeas. Cōtentio lla
tes parit. Contentio pacē cordis extinguit. Cōtentio
rixas gignit. Contentio iurgia seminat. Cōtentio fa
ces odiorum accendit. Contentio cōcordiam rumpe
Contentio conturbat oculū mentis sicut ait dō. Tur
barus est oculus meus a furore. Igitur amabilis in
p̄o soror: moneo te. vt in vlla causa cōtendas. Non cō
tendas pro cibo neq; pro potu neq; pro vestimēto. S;̄
accipe de manibus p̄positarū tuarū ea q̄ tibi dederit
sine murmuratione. q̄ a p̄positis tuis tibi fuerit mi
nistratur sine murmuratione accipe. Si soror tua me
liora vestimenta accepit q̄ tu accepisti non sit tibi cu
re. Si p̄posita tua dederit tibi vile vestimentum et
soror tue dederit pretiosum: de hoc non murmures.
Si meliora vestimenta sororibus tuis fuerint et tu ac
ceperis villiora. super hoc nō cōtendas. In nulla tem
porali cā eligas meliora. In transitorijs reb⁹ meliora
non queras. In rebus mūdi meliora non cōcupiscas
quare: q; nō venisti ad diuitias: sed ad paupertatem
nō venisti ad monasteriū vt diuitias terrenas hēas. s;̄
vt v̄tutes. spūales acq̄ras. nō venisti ad claustrum vt
vestimentis p̄ciosis resplendas: s;̄ vt in simplicitate
deo seruias. nō venisti ad ordīnē vt ante oculos hoīz
in vestibus gloriosa appareas. s;̄ vt p̄ humilitatē deo

psal

placeas. Non venisti ad sanctam congregationem vel
voluntatem tuam cōpleas: sed vt volūtati aliene obe
dias et p̄ deo oīa terrena despicias. Alioquin meli⁹
tibi fuerat in domo patris tui remanere q̄ i monaste
rio p̄fectosa vestimenta q̄rere. Melius tibi fuerat in
domo parētū tuorū habere solatiū: q̄ inter ācillas des
pro terrenis et trāsitorijs reb⁹ mouere scādālū. Me
lius tibi fuerat i terra tua p̄morari. q̄ in domo dei pro
tēporalibus rebus cōtēdere: aut litigare aut murmu
rare. Igit̄ soror carissima: sicut sup̄ius dixi tibi: i nul
la causa decertare studeas: nisi vt soli deo placeas.
Amen.

De disciplina.

Ser. xviij.

Optimissimus salomō ait. Audi fili mi di
sciplinā patris tui. et ne dimittas lege mā
tris tue vt addatur gratia capiti tuo. et for
ques collo tuo. Tene disciplinā: et ne dimittas eā. Cu
stodi illam. qz ipsa est mater tua. Accipe disciplinā et
noli abijcere eā. Qui odit castigatōes: stuli⁹ est. Qui
increpationes reliquit multū errat. Qui disciplinam
despicit peccat: Qui custodierit disciplinā: inuentet vi
tam. Qui vero disciplinā noluerit custodire. inueniet
mortem. Egestas et ignominia erit illi q̄ deserit disci
plinam. Qui acquiescit castigati. gloriabit̄. Stuli⁹ ir
ridet disciplinam patris sui. Qui aut̄ custodit incre
pationes: sapiēs est. Plus proficit castigatio lingue
apud prudētem: q̄ centū plage apud stulū. Vir sapi
ens et disciplinatus nō murmurabit aduersus eū: q̄
castigat illū. Tñ castigatio debet esse moderata. Ali
beat⁹ Ambro. Reuiter castigatus exhibet reuerētiā:
castiganti qui vero crudeliter castigatur vel increpat̄
nec i crepationē suscipit nec salutē: blāda pietate sunt

portandi: qui pro sua infirmitate non possunt increpa-
ri pro diuersitate peccantium alij portandi sunt: alij
castigandi: quia modus diuersus est peccatorum. Pres-
lati ecclesie portare debent subditos suos quos corri-
gunt. et corrigere quos portant. Hic Salo. in basibus tem-
plum fit imaginem leonis et bouis: et cherubi. opere scul-
ptorio fecit pingere. Quid aliis designat bases in tem-
plo nisi prelatos in ecclesia? Quicunque sollicitudinem
regimini suscipiunt tamquam bases portant omni suppositum
Cherubin. plenitudo scientie interpretatur. In basibus
cherubi cherubin monstratur. quia prelati ecclesie plene debent
esse celestis scientie. Per leonem terroris et seueritatis figu-
ratur. Per bouem vero patientia mansuetudinis ostē-
ditur. Itaque in basibus neque leones sine bobus. neque
boues sine leonibus exprimentur. quia prelati ecclesie
aliqui rigide: aliqui cum dulcedine. aliqui cum asperita-
te. aliquando verbis. aliqui flagellis. debent subiectos
suos corrigere: quia ille qui blandis verbis castigatus
non corrigitur necesse est ut acriter corrigatur. vel ar-
guatur. Cum dolore enim abscondenda sunt vulne-
ra que leniter sanari non possunt. Qui secreto admo-
nitus de peccato corrigit negligit. publice est arguen-
dum ut vulnus quod occulte sanari nequit manifeste
debeat emendari. palam sunt arguendi: qui palam no-
cent. Et dum aperta obliuione sanantur hi qui eos
imitando deliquerunt: corrigantur. ut dum unus corrip-
tur. ceteri emendantur. Melius est ut pro multorum sal-
uatione unus condēnetur quam per unius licentiam multi
periclitentur. Etiam beatus Gregorius ait. Sunt multi qui ver-
ba increpationis audiunt. et ad penitentiam redire contē-
nunt. Unusquisque audiat de regno dei quod diligat.

Grego.

909
Audiat de inferno quid timeat. ut super amorem ad
regnum non venit. saltem per timorem veniat. Ver-
ba sunt. Iſidor. Iuſti benigne ſuſcipiunt caſtigatio-
nem quando de ſuis culpis arguuntur. Soror carissi-
ma diſciplina eſt emēdatrix q̄ nō eſt vilipēdēda. Iet iō
debemus prelatos noſtros diligere et verba eorū be-
nigne ſuſcipere. qui per increpationes ⁊ caſtigaciones
ſuas auferunt a nobis proprias voluntates. et mūdi
cupiditates. Unde in canticis canticorum de eiſdem
prelatis. Eccleſia vel q̄libet fidelis aīa dicit. Inueni-
unt me cuſtodes qui cuſtodiunt ciuitatē. percufferūt
me et vulnerauerūt me. tulerunt michi pallium me-
um cuſtodes muroꝝ. per cuſtodes ciuitatis intelligi-
mus prelatos qui ſtatuz ſancte eccleſie cuſtodiūt. quē
etiā aīam fidēlem inueniūt: eāq; ſuis predicationib⁹
et exortationib⁹ atq; minis percutiūt. et amore carī-
tatis xpī vulnerantur. nec ſolum hoc ſufficit eis: ſed
etiā palliū et tollūt. i. oēm terrenā delectationem atq;
ſubſtantiam tēporalē ab ea auferunt et eaz nudā pec-
catis ac ſpoliatam diuitiis ad regnū celorū trāſmittūt
igitur ſoror michi in xpō dilectavalde dignū eſt ut pre-
latos noſtros q̄ſi patres diligam⁹. ut ab eis diſcipli-
nam noſtre ſalutis libēter ſuſcipiamus. ſcōꝝ conſiliū
dō prophete dicētis. Apprehendite diſciplinaz ne q̄ſi
iraſcatur dominus et pereatis de via iuſta. ergo ſi de
via iuſta nolumus perire. neceſſe eſt nos diſciplinaz
ſuſcipere. Si ille qui diſciplinam non ſuſcipit de via
iuſta peribit. proculdubio in via iuſta confirmat⁹ erit
qui diſciplinam ſuſcipit. Nunc ergo ſoror vene-
rabilis moneo te ut libenter ſuſcipias diſciplinam

ut ab ira dei delibereris: et in via iusta confirmeris.
Multas age gratias illi qui castigauerit te: illi qui in-
crepauerit te gratias repende. Si abbatissa vel prioris-
sa pro salute tua increpauerit te: non contristeris. cum
abbatissa vel priorissa monstrauerit tibi viam salutis
tue suscipe doctrinam illius gratis. quando aliquis
monstrauerit tibi causam tue salutis tu non sis rea-
bellis. Dilige eas que te reprimunt de tuis trans-
gressionibus. Ama eas que te castigauerunt de tuis
negligentijs. quasi alacres dilige eas que te reprehe-
dunt de tuis transgressionibus. castigantibus inturba-
am non respondeas. Increpantibus te contumellas
non dicas. mala pro bonis non reddas. Aduersus bo-
na consilia non respondeas iurgia. Aduersus bona
verba non respondeas mala. Quare? quia qui diligit
disciplinam diligit sapientiam. ergo et tu si disci-
plinam dilexeris sapiens eris. Prudens eris si lucre-
pationes patienter sustinueris. sapiens eris si humi-
liter castigationes portaueris. Honesta virgo ideo a
domino et a prelatiis nostris in hac vita corripimur ut
non cum hoc mundo damnemur. Multo melius est
nobis in hac vita a prelatiis nostris pro negligentijs cor-
ripti quam in futura vita damnari. Melius est nobis in hoc
seculo a prepositis nostris pro transgressionibus et cul-
pis castigari quam in futuro seculo puniri. Amabilis mi-
hi in christo soror: melius est tibi manu abbatisse fla-
gellis cedi: quam in inferno penas pati: melius est tibi
manu abbatisse vel priorisse flagellari. in hac vita quam
in inferno cruciari in futuro. Melius tibi est manu
abbatisse flagellis verberari quam in inferno torqueri.

Melius tibi est in hoc mundo de manu abbatisse vel
priorisse sustinere flagella quam pati eternas penas in ge-
henna. Melius est tibi manu abbatisse vel priorisse te
poraliter affligi virgulis: quam cremari eternis incendiis
A quibus te dignetur liberare ille qui te redemit suo
precioso sanguine. Amen.

¶ De obedientia

Sermo. xix.

Soror carissima audi verba pauli apo. Non est
f. præs nisi a deo. Que aut sunt ordinata, a deo
ordinata sunt. Itaque qui resistit præs dei ordinatōis
resistit, ergo non debemus tenere præs, siue mundi
sint siue ecclesie: quia omnes a deo ordinate sunt. Igitur qui
per inobedientiam prelati nostris contradicimus, deo in-
iuriā facimus. Quia per superbiam et inobedientiam prelati
nostris rebelles sumus: contra dei precepta facimus, quia
prelati nostris contumaces sumus atque inobedientes
deum continemus: qui dicit Qui vos audit me audit, i.
qui vobis est obediens: michi obediens est. Et qui vos
despicit me despicit. Soror dilecta michi in christo er-
go qui prelatum suum despicit: deum despicit. Et qui
prelatum suum honorat, deum honorat. Et qui obediens
prelato suo: obediens est deo. Hanc virtutem, i. obediē-
tiam laudat samuel propheta. d. Maior est obediētia quam
sacrificiū, et obedire magis quam offerre adipem ardetum.
quia quasi peccatum ardetum est repugnare, et quasi scelus
polarie nolle acquiescere, i. nolle obedire. Maria so-
ror aaron per superbiam et inobediētiam murmuravit contra
Moysen fratrem suum, et statim percussa est lepra Maria qui
contra Moysen fratrem suum, i. prelatum murmuravit per in-
obediētiam et rebellionem significat aīas cuiuslibet hominis qui
murmurat contra prelatum suum: cui non vult obedire: nec

Precepta salutis accipere. Et qui non vult per obedientiam precepta sui prelati suscipere lepra peccatorum percutitur atque fedatur. Etiam chore datam et abyron: qui contra moysen et aaron per superbiam et contumeliam atque inobedientiam insurrexerunt statim per suam presumptionem penas suas inuerunt sicut scriptum est in psalmo. Aperta est terra et deglutiuit dathā, et operuit super congregationem abyron. Et iterum. Exarsit ignis in synagoga eorum flamma combussit peccatores. Nam et ozias rex cum per superbiam et inobedientiam atque contumaciam iherosolimum accepisset iura legem dei sacrificare voluisset a deo est lepra percussus, atque maculatus in fronte. Naz et saul rex qui inobediens fuit regnum perdidit: et in manibus inimicorum suorum cecidit. Etiam ionas propheta per inobedientiam fugit: et eum piscis absorbit atque in profundum maris misit. Cauendum est igitur nobis ne contra prelatos nostros per inobedientiam audeamus insurgere: ne dominus per eos velit nos (quod vice sua funguntur) asperere velletare. Venerabilis soror pro salute nostra posuit de prelatos in ecclesia: ut nobis provideant et ut deo pro nobis rationem reddant: atque nos ne mala faciamus custodiant. Unde paulus apostolus. Obedite prepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim per uigilant quasi rationes reddituri pro animabus vestris. Prelati debent custodire ac regere gregem domini. cum magnavigilantia ac sollicitudine. De quibus in canticis canticorum legitur. Pectus salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel. omnes tenentes gladios: et ad bella doctissimi. Unusquisque ensis super femur suum: propter illos nocturnos. Verus salomon christus esse intelligitur, quia reuera pacificus est qui pacem inter deum et hominem re-

Capitulum
secundum

formauit. Lectulum vero salomonis congregatio est
fidelium in qua deus habitat et requiescit. Lectulus
vero salomonis sexaginta fortes ambiunt scilicet pre-
lati. qui defendendo. castigando. increpando. corripi-
endo. admonendo. circumeunt. et custodiunt ecclesias
dei. contra vitia. et contra inimicos visibiles atque inui-
sibiles. Qui ideo fortes esse dicuntur: quia prelati sa-
cte ecclesie perfecti sunt in obseruatione mandatorum
dei. Omnes tenentes gladios id est spiritalia verba
quia predicando vitia subiectorum debent reprimere
Ad bella sunt doctissimi. quia necesse est ut ad bella spiri-
tualia sint instructi. Antiscutis quoque ensis super femur
suum. Prelati sancte ecclesie super femur enses te-
nent. quia prius in se: et tunc in sibi subiectos vitia car-
nis debent refecare. Et hec omnia faciunt propter ti-
more nocturnos id est propter occultas insidias ma-
lignorum spirituum: qui in nocte huius seculi maxime
insidiantur sanctis prelati ut illis deceptis lectu-
lum salomonis id est congregationem seruorum dei fe-
dere ac maculare possint. Soror carissima: ideo hec
dixi tibi. ut cognoscas quod deuote quamque humiliter de-
bemus prelati nostris obedire. Obedientia sola vir-
tus est: que virtutes ceteras menti inserit: incertarum
custodit. De qua salomon ait. Melior est obedientia quam
victima: quia per victimas aliena caro mactatur: per obe-
dientiam vero propria voluntas religatur. Unde vir obe-
diens loquitur victorias: quia deum aliene voci humiliter
obedit. semetipsum in corde superat. Adam in infer-
num cecidit: quia inobediens fuit. christus vero ad celum
ascendit: quia usque ad mortem deo patri obediuit. Si-
cut per inobedientiam. Ad peccatores constituti sunt

multis: ita per obedientiam christi iusti constituti sunt
multi. Et sicut propter peccatum ade omnes homines
sunt in condemnationem mortis: ita per iusticiam christi
omnes homines in iustificationem vite. Et iterum.
Sicut inobedientia primi parentis generavit mortes
ita obedientia christi generavit vitam. Igitur soror di
lecta. si pro christo fueris obediens tuis prelatiis. cum
christo regnabis in celis. Contra matrem tuam id est
abbatissam vel priorissam. nunquam verbum asperum di
cas. Prelatis tuis nunquam rebellis existas. prepositis
tuis in ulla causa contradicas. A venerare autem omnes
melioris scientie ac melioris vite. A venerare unquam
hominem pro suo merito sanctitatis. Maiori gradu re
uerentiam tribue competentem. Secundum dignitatem
unicuique homini tribue honorem. Superiori gradu
equalem te non exhibeas. Senioribus presta obedi
entiam: et famulare humiliter imperijs eorum. Cede au
toritati maiorum. defer digna servitia maioribus. Esto
cunctis obediens in bonis preceptis. O sponsa chris
ti. ita obedias homini ut non offendas voluntatem
dei. In malis operibus nunquam sis obediens. Non obe
dis illi qui male tibi facere mandaverit: malum fa
cere iussa non consentias. Noli obedire in malo cui
quam potestati. Etiam si pena oppellat: si supplicia immine
ant. si tormenta occurrant. Melius est mori quam pati. Quam
mala iussa implere. Melius est abominatione iugu
lari: quam eterno iudicio damnari. Neque enim est sine cul
pa: qui ut malum fieret obediuit. Igitur soror. venera
bilis esto obediens usque ad mortem et dabit tibi deus
coronam vite. Amen.

De perseverantia.

Sermo. xx.

Pro: carissima audi beatum Hiero. bi. **N**o
queruntur in christianis initia vel exordia: s;
finitis perseverantia. **P**aul' apostol' male cepit

sed bene finivit. Judas vero scarioth bñ cepit. s; ma-
le finivit. Laudatur initium iude. sed finis vite illius
condemnatur. **A**nde beatus Grego. Artus boni ope-
ris perseverantia est. in casum bonum agit si ante ter-
mini vite deferatur. **D**e hoc etiam beatus Hieronimus
ait. **N**on iudicat deus hominem de preterita vita. sed
de suo fine: **A**nusquisq; enim in die mortis sue iusti-
ficabitur aut condemnabitur. unde scriptum est. ubi
te inuenero ibi te iudicabo. **E**tiam beata magdalena
ideo christum resurgentem primo meruit videre. q̃a
eum requirendo perseveravit. **A**nde etiam in cantu
cis canonicorum dicitur. **I**n lectulo meo per noctes q̃-
sivit quem diligit anima mea. **M**oneo ergo te hone-
stas virgo ut queras eundem Iesum christum sponsus
tuum in lectulo tuo id est in requie mentis atq; quie-
te contemplationis. per noctes quere eum. hoc est in
hac vita ad eum suspirando: etq; desiderando: ut et
perfecte in futura vita invenire possis ac videre regna-
tem in patris solio. **S**ine intermissione quere eum be-
ne vivendo ut faciem eius merearis videre in celesti
regno. **R**ogo christi sponsa ut dicas cum dauid pro-
pheta. Suavit anima mea ad deum fontem vivum
quando veniam et apparebo ante faciem dñi. **V**ere ani-
ma tua deū sinit si eū super oīa diligit **V**ere aīa tua de-
ū sinit si pro amore illius despicit oīa terrena. **V**ere
anima tua deū sinit si eū in dextera patris regnantem
cōcupiscit. **E**tia idē ppheta nos admonet dicens. Que-
rite dñm et cōfirmamini querite faciem eius semper. **L**it

prosperitate et angustia: in paupertate et abundantia
in infirmitate et in sanitate: in iuventute: et in senectua
te debemus deum querere tota mente. tota inten-
tione. ut ab eo mereamur confirmari in sancta conuersa-
tione: et ut illū mereamur inuenire ac videre in cele-
sti regno. mundemus nos ab omni inquinamento car-
nis ac spiritus. quia nō nisi casto corpore ad celos po-
terunt subleuari in die resurrectionis. nec poterunt
videre gloriā diuine maiestatis nisi illi qui sunt mū-
do corde. Soror dilecta michi crede quia non oclosis
et vagantibus dabis regnū celorū. sed querētibz et
petentibus atq; pulsantibz: Sic enim ait dominus. pe-
tite et accipietis querite et inuentis. pulsate et ape-
rietur vobis. Petenda est ergo ianua regni orando
querenda bene viuendo. pulsanda in dei seruitio. per
seuerando non sufficit bona incipere nisi etiam quis
et incipere studeat ea que bene inchoauit vsq; ad fi-
nem vite perducere. quia melius est viā iustitie nō co-
gnosceat q̄ post cognitionem retrosum cōuerit. An
de dñs in euāgelio. nemo mittens manū suā in ara-
trum et respiciens retro aptus est regno dei. Igit̃ so-
ror venerabilis necesse est ut per desiderū eterne be-
atitudinis pulsem⁹ quotidie aures dei. oīpotētis nec
deficiam⁹ a bonis que incepim⁹ priusq̄ illo aperten-
te mereamur de carcere mortis huius eripi et ad por-
tam celestis patrie puenire. Soror i christo amabilis
michi bonū est pseuerare in seruitio dei. Quā qui de
monasterio ad seculū reuertitur plusq; carbones nē-
gri efficiuntur. Qui de monasterio ad seculū descen-
dunt efficiuntur nigri sicut carbōes frigidi. Quare q̄
per corporē mentis ab igne caritatis dei sunt mortui

atq; extincti. Am. b. 116. Qui de bonavita ad malā
 reuertuntur per cupiditatē mūdi sunt contenebrati.
 et nigredine vicioꝝ sunt fedati et fuscari atq; lucerne
 claritatis dei sunt extranei et alieni. Qui de monas
 terio ad seculū fugiunt. a societate angelorū separ
 tur. et demonibus sociant. Qui scām cōgregatōem
 relinquunt. et ad secularē vitā descendūt. a societate
 dei elongantur atq; domino diaboli subiugantur.
 Soror in christo amantissima considera quid fecisti.
 Quotidie reduc ad memoriā vnde venisti et ad quid
 venisti et quare venisti. Tu propter deū omnia q̄ in
 hoc mundo sunt reliquisti ac despexisti. et pro amore
 illius monasteriū elegisti. Tu regnum celorum com
 parasti. et teip̄am in prelio illi⁹ tradidisti. Stude ergo
 cum summa vigilantia vt nō perdas regnū qđ cō
 parasti: sed vt habere possis imperpetuū qđ desiderā
 st et optasti. Caue ne p̄das regnū p̄ quo temetip̄am
 dedisti precium. Audi pau. apo. di. non coronabitur
 nisi qui legitime certauerit. Ille laborat legitime.
 qui in bonis operibus perseverat vsq; ad diē mortis
 sue. Ille certat legitime qui in seruitio dei perseue
 rat sine fraude et simulatione. Ille deo digne seruit.
 qui bonū opus qđ cepit vsq; ad cōsummationē perdu
 cit. Ille in bonis operib⁹ bene desudat. qui ea q̄ bene
 inchoauit cōsumat. Unde ecclesia. de suis mēbris in
 dei seruitio perseverantib⁹ in canticis canticorū di
 cit. Uingna domoꝝ nostrā cedrina laquearia vero
cypressina. Domus ecclesie sunt cōuenticula fidelīū
 deo serulentiū. atq; in hīs que dei sunt perseveran
 tiū. Cedrus itaq; atq; cypressus arbores sunt īputri
 bilis nature et signāt sanctos dei: qui īfatigabili et

q̃ inmarcessibili desiderio conditoris sui flagrant. &
in bonis operib⁹ vsq; ad cōsumatōē vite perseuerāt.
Igitur vñ. virgo et tu esto cypressus in domo dei i bo
na vita pseuerādo. Et iā in domo dei cedr⁹ eris. si de
te exemplū bone vite dederis. atq; odorē bone cōuers
sationis sociab⁹ tuis. Virgo prudēs iō hoc dixi. vt to
ta mente despicias amorē seculi. Ideo hec dixi. vt nū
q̃ velis religiosā vitā relinquere et secularē redire
re. Ideo hec dixi vt nūq; velis monachalē vitā desere
re. et sicut canis ad vomitum redire ad sc̃m. Mo
neo te vt i. monasterio cūctis dieb⁹ vite tue pseueres.
et vt secularē vitā nunq; desideres. Moneo te vt cū
summo desiderio monasteriū diligas et vt toto corde
seculū postponas. Moneo te vt in oī t̃p̃e in domo dei
pmaneas. et vt nūq; ad sc̃m redire q̃ras. Quare: q̃
in monasterio est vita p̃eplatiua i seculo ē vita labori
osa: i monasterio est vita sc̃a. in seculo ē vita crimino
sa. in mōasterio est vita sp̃ualis. in seculo est vita car
nalis. in monasterio est vita celestis in seculo est vita
terrestis: in monasterio est vita quiescens: in seculo est
vita trubulenta. in monasterio est vita pacifica. in se
culo est vita litigiosa. in monasterio est vita tranquill
a: in seculo est vita p̃tentiosa. in monasterio ē vita pa
cifica: in seculo ē vita iurgijs plena. i monasterio ē vi
ta casta: in seculo est vita luxuriosa. i monasterio ē vi
ta perfecta in sc̃o est vita vittosa. in mōasterio ē vita
plena x̃iuitib⁹: in sc̃o est vita plena vicijs. in monaste
rio est vita sc̃itatis. in sc̃o est vita iniquitatis. Soror re
uerēda. audisti bōa q̃ sc̃i mōasterio audisti mala q̃ s̃c̃e
in sc̃o. audisti x̃iutes mōasterij audisti vicia sc̃i au
disti salutē mōasterij. audisti p̃ditionē sc̃i. audisti viciā

audisti mortem. Nunc igitur ecce in conspectu tuo bonum et malum. Ecce ante oculos tuos perditione anime et salute. Ecce ante te vitam et mortem: Ecce ignis et aqua extendende manum tuam et elige quod vis. Ecce via paradisi. et ecce via inferni. Ecce via que ducit ad vitam. et ecce via que ducit ad mortem. Ergo ambula per quam volueris. Hoc solum rogo ut eligas meliorem. Frater mihi consilium tuum accipias et meliorem viam eligas. bonum est michi consilium accipere. et per viam que ducit ad paradisum ambulare cum dei iuvamine. Modesta virgo quia meliorem viam eligis. deo gratias reddo. Igitur vitam bonam quam cepisti tenere non deseras. Propositum honeste vite tam perserva omnibus diebus vite tue. tunc erit opus tuum perfectum si perduraverit usque in finem. Salus perseverantibus promittitur. Premium perseverantibus datur. non est bonus qui bonum facit sed qui incessabiliter facit. Si ergo in bonis operibus usque in finem vite perseveraveris salva eris. ¶ De virginitate. Sermo. xxi.

1541 *De* *p* Rudētes virgines acceperūt oleū in vasis suis cū lampadib⁹. Soror carissima. audi quod dico. Mente et corpore virgines non sunt fatue

sed prudētes. et possunt exire obuiam sponso. quia habent oleum in vasis suis. i. castitatem in mentibus. Virgines vero corpore et non mente. non sunt prudētes sed fatue. nec possunt exire obuiam sponso: quia non habent oleum in vasis suis. i. non habent castitatem in mentibus. Sic ait beatus ysidorus. Virgo corpore et non mente. non habet premium in remuneratione. Et dominus in euangelio. de fatuis virginibus ait. Amen vico vobis. nescio vos. Hac de causa te moneo soror dilecta michi ut sis mente et corpore virgo. ut post hanc vitam merearis co-

locari in celesti thalamo a Iesu Christo celesti sponso.
Virginitas non est iussa: sed admonita. quid nimis est
excelsa. Duplicatus est bonus virginitatis: quia in hoc
mundo sollicitudine caret seculi. et in futuro premiis
castitatis recipiet. Sine dubio qui casti perseverant.
et virgines: angelis dei erunt equales. Virgines felices
esse in eterna beatitudine. Esata testante dicit.
Hec dicit dominus eunuchis. Dabo eis in domo mea. *Epine*
et in muris numerum locum et nomen melius a filiis et
filiabus: nomen sempiternum dabo eis quod non peribit
Omne peccatum per penitentiam recipiet indulgentiam.
Virginitas vero si labitur: nullo modo repatur. nam
quis qui per penitentiam recipiat veniam. tamen per in
corruptionem nunquam recipiet pristinam. Soror venera
bilis. nichil valet virginitas carnis. ubi non est integritas
mentis. Virgines de suis meritis gloriantes
hypocritis comparant qui gloriis boni operis foris
apparet. quam intra conscientiam habere debuerunt. Hoc
est enim in euangelio. virgines non habere oleum in va
sis suis. id est non servare in conscientiam testimonium boni
operis sed facile gloriari apud homines non in corde apud
deum Verba sunt beati Hugonis. Nichil prodest virginitas *Aug.*
carnis ubi habitat iracundia mentis. Multum distat iter
puritatis virginalis aie: nulla contagione pollu te. et
eam que multorum libidini subiacuit. Soror venera
bilis audi beatum Hieronymum dicentem: Nichil prodest habere *Hieron.*
carne virginem si mente quis nupserit. nichil etiam pro
dest corpus virginem custodire virginitatem. si oculos
a concupiscentia noluerit refrenare. Virginitas in
corpore nichil proderit si caritas aut humilitas a corde
discesserit. Moneo igitur te honesta soror in christo.

ut sis mente et corpore virgo. Moneo etiam te ut acci-
pias oleum bonorum operum tecum atque ut ornes lam-
padem tuam bonis moribus et illumines eam sacris vir-
tutibus: ut cum clamor factus fuerit ecce sponsus ve-
nit exite obuiam ei. possis occurrere Iesu Christo sponso
tuo celesti et ab eo collocari in celesti thalamo.

¶ De continentia.

Sermo. xxiij.

Soror carissima rogo ut cum omni deuotione audi-
as ammonitionis verba. Tricenarius numerus
primus est et significat federa nuptiarum. Se-
xagenarius numerus secundus gradus est et significat conti-
nentiam viduarum. Cetenarius numerus tertius gradus
est. qui per virginis coronam virginibus depuratur.
Beatus Hieronymus ait. Quidam in iuuentute luxuriose
viventes. In senectute continentem fieri volunt. et tunc
volunt castitatem seruare quasi eos luxuria seruos habere
contempsit. Tales non habent premium quia non ha-
buerunt laboris certamen. Eos vero expectat gloria
quibus fuerunt laboriosa certamina. Castitatis enim
fructus est suauitas. Castitas est pulchritudo iuolatas
sanctorum. Castitas securitas est mentis et sanitas cor-
poris. Luxuria carnem debilitat fractamque celeriter
ducit ad senectutem. Longa castitas per virginis re-
putatur. Igitur soror veneranda amanda est pulchritu-
do castitatis. Quod in mentes et caste viuentes deo in semet-
ipsis preparant habitaculum. Et apostolus. Caste viu-
entes templum dei sunt. et spiritus sanctus habitat in eis. Conti-
nentia facit hominem proximum deo. Ibi habuit
deus: ubi permanet continentia. Castitas iungit ho-
minem celo. Castitas perducit hominem ad regnum. Ca-
ste viuentibus promittitur regnum celorum. Caste viuentes

habebunt hereditates in celo. Bona est castitas con-
iugalit, sed melior est continentia: vidualis. Optima
vero integritas virginalis. melior est vidua humilis
q̃ virgo superba. Melior est vidua cum humilitate.
q̃ virgo cum superbia. Melior est vidua lugēs perā
sua: q̃ virgo lactans semetipsam corā hoībus de vir-
ginitate sua. Melior est vidua plorans inq̃tates su-
as q̃ virgo extollens semetipsam de meritis suis: nō
debet virgo gloriari corā hominibus de dono sue vir-
ginitatis. q̃ si hoc fecerit uō habet oleum secū: extin-
cta est enim lāpada sua. non debet virgo despiciere vi-
duas. Virgo qui deo vult placere nō debet mulieres
caste viuentes contemnere. quia si hoc fecerit deo di-
splicebit. et sibi nocebit. Virgo que mulieres caste vi-
uentes et deo seruientes despiciit superbiā facit. Qua-
re: quia melior est peccator humilis q̃ iustus super-
bus. Tu igitur venerabilis. soror non despicias mulieres
que de celo venerūt maritos habuerūt filios genuer-
unt. quia si eas despexeris nimis ante deum culpa-
bilis eris. Anna prophetissa maritum habuit: sed ta-
men de christo prophetauit et eum videre meruit. Et
maria magdalena secularis fuit sed tamē christum
resurgentem vidit et apostolorum apostola: esse me-
ruit. Honestas virgo ideo hec dixi ut nullo modo des-
picias ancillas xp̃i q̃ ad scrutendum deo venerūt de
vita seculari: nō debes ergo honestas feminas q̃ de se-
culo ad monasteriū venerūt despiciere s; honorare q̃
quos deus dignat⁹ est eligere tu nō debes continere
Monco ergo te xgo vesi. ut p̃ amore xp̃i seruias eis
et diligas eas q̃ si matres. Soror i xp̃o. dicit. ideo debes
eis seruire q̃ si filia q̃ deus cōuerit eas ad se de secu-

lari vita. Igitur deo iuriam facis: si ancillas dei de-
spicis. Tu vero amabilis michi in christo soror nō di-
cas ecce ego lignum aridū: non dicas ecce ego arbor
infructuosa: quia si christum sponsum tuum diligis
et times sicut debes. septem filios habes. Primus fi-
lius est verecundia. secundus patientia. tertius sobri-
etas. quartus temperantia. quintus caritas. sextus hu-
milis: septimus castitas. Ecce venerabilis soror p-
gratiam spiritus sancti sine dolore ex incorrupto vtero
septem filios xpo peperisti: vt impleatur in te quod
scriptum est. Quia sterilis peperit septem: Itaq; soror
amabilis michi in christo. hos filios quos iesu chris-
to sponso tuo genuisti: debes nutrire: fovere: lactare
reficere: cōfortare. et castigare. Nutri eos bonis mor-
tibus: fove eos in sinum intime contemplationis: et
da eis mānillas eterne dulcedinis. Refice eos amo-
re superne suauitatis. et conforta eos pane verbi cele-
stis. Castiga eos flagellis timoris dei et māda eis vt
non superblant: et vt non sint leues. nec transgresso-
res. atq; vt nunq̃ a te discedant. nec a te separentur.
Aides soror dilecta q̃ virgines principalem locū te-
neant in regno dei et non immerito. Quia contēpse-
runt presentem mūdum. idēo peruenerunt ad celeste
regnum. ad quod te perducere dignetur ille in cuius
seruitio corpus tuum et animā tuam consecrasti.

¶ De fornicatione. Sermo. xxiij.

¶ Soror in christo dilecta michi: moneo te vt
cuz omni deuotione audias hec verba do-
mini nostri iesu xpi. Sint lumbi vestri precincti. et lu-
cerne ardentes in manibus vestris. Lumbos precin-
gimus cum carnis luxuriam per continentiam coar-

tamus. Lucernas in manib⁹ tenemus qñ proximis
nostris lucis, exēpla mōstramus. Fornicatio carnis ut
ait beatus *Isidorus* adulteriū est. Fornicatio ale serui⁹ *Isidorus*
y dolo⁹ est. *Prima* fornicationis tela oculorū sunt, scēba
verborū, sed q̄ non capiūt oculis pōt resistere verbis.
Omnis imūda pollutio fornicatio dicit^r. Quis quisq;
diuersa turpitudinis voluptate perstituaf. Ex delecta
tione enim fornicandi vana gignuntur flagitia, quib⁹
regnum dei clauditur, et hō a deo separatur. In
ter cetera septe⁹ vitia, fornicatio maximū scelus ē: qz
per carnis imūditiam templum dei violat: et tollens
mēbrum. Christi facit mēbrū meretricis. Igitur ho
nesta virgo, si verum est q̄ in te de⁹ viuit: mortua sit
in te fornicatio. Luxuria inimica ē deo, et paterne be
nedictionis, atq; substantie perditio. Fornicatio non
solum maculat corpus, sed et conscientiam. Aut lu
xuriare^r. Quis videat viuēs, si mortuus est. Fornica
tores y adulteros iudicabit deus, i. dānabit eos, audit
igitur soror carissima beati ysidori verba. Fornicatio
ne coīquinari: deterius est oī peccato. Fornicatio ma
ior est oībus peccis. Fornicatio graue peccatū est. Forn
catio oīa mala superat. Fornicatio grauior est morte.
Melius est mori q̄ fornicari. Melius est mori q̄ for
nicatione maculari. Melius est mori q̄ per fornicati
onem animam perdere. Luxuria perduxit hominē
ad penas inferni. Luxuria mergit hominē in infernū
Luxuria mittit hominē ad tartarum. Oculi antīci
sunt fornicationis. Alisio est prima occasio fornicatio
nis. Mēs enī per oculos capit. Per oculos irrat ad
mentem sagitta amoris visso oculorū mittit sagittas
fornicationis i mēte. Oculi sūt prima sagitta fornica

tionis. Igitur amabilis in christo soror: repone oculos tuos. Ergo subtrahere visus. Non defigas oculos tuos in specie carnis. nullum hominem hac intentione aspicias ut eum concupiscas. nulli hominem ideo aspicias ut eum carnaliter diligas. Faciem viri non videas: ut eum in malo diligas. Averte oculos tuos ne videant vanitatem. Pulcritudinem hominis non concupiscas. Dic michi soror venerabilis quoniam perfectus in pulcritudine carnis. nonne sicut fenam siccat homo et fugit pulcritudo eius sic umbra. Et quando mors venerit dic rogo quanta pulcritudo in corpore remanebit? Cum videris totum corpus tumidum esse: et in fetorem conversum nonne claudes nares tuas: ut non sustineas fetorem fetidissimum. Dic rogo ubi tunc pulcritudo vultus: ubi blandaverbas quae corda audientium mollebant. Ubi tunc sermones dulces quae homines letificabant. Dic michi honoravirogor: ubi tunc erit immoderatus risus et locus turpis. Ubi tunc vana et inutilis leticia quae in risum homines commovebat. Peristi: ad nichilum devenit. Sicut fumus evanuit. Hic est consummatio pulcritudinis carnis. et consummatio corporis. Cognosce ergo soror veneranda quia vana est pulcritudo. Alii etiam salomon ait. Fallax gratia et vana est pulcritudo. Igitur sorori christo amabilissima. si pulcritudo carnis vana est. ergo si pulcritudo carnis putredo est et vermis. itaque si pulcritudo corporis cinis et terra est. caue ne ideo homines aspicias ut eorum pulcritudinem concupiscas. Quare? quia mundus transiit et concupiscentia eius. Omneque in mundo est concupiscentia carnis est. et concupiscentia oculorum. Despicendus ergo est mundus propter christum et omnia quae in eo sunt. Tu vero honesta virgo quae propter

Christum reliquisti seculū: non debes letari in pulchritudine hoīm. Te ergo moneo soror in xpo dilectia ut Iesum xpm spōsum tuū diligas sup oīa: ut cum eo regnare possis in celesti curia. Certe si pl^o delectat mētem concupiscentia fornicationis: q̄ amor castitatis: adhuc peccatum regnat in homine. Sed si magis delectat mentem pulchritudo castitatis: q̄ turpitudine fornicationis: iam non regnat peccatum in homine: sed regnat iusticia. Quamuis homo sit castus in corpore tamen si luxuriosus est, in mente peccatum regnat in corde eius. Fornicatio cordis est ydolorum seruitus. Est et alia fornicatio spiritualis: de qua dñs ait. Qui viderit mulierem ad concupiscendū eā: iā mechatus est in corde suo. Maxime per carnis luxuriam: hoīes subiunguntur dyabolo q̄ per cetera vitia. Castitas est pulchritudo anime: et per hāc virtutem coequatur homo meritis angelorū. Soror in christo amabilis crede michi: q̄ multi per incurias oculorum inciderunt in piculum asarum suarum. ¶ Interrogatio. Frater dilecte dic michi si aliquē hominē nosti per visionem oculorum deceptū. ¶ Responso. O soror venerabilis q̄ multos scio per visum esse deceptos: et in laqueum dyaboli missos. Tamen ex his quos audiuit aliquos dicam tibi. Quia diutina filia egressa est ut videret milites regionis: et adamauit eam sicchem atq; rapuit et virginitatem illius urpiter corrupit. Et sic misera puella quia incaute vidit quod videre non debuit: honestatem ac virginitatem suam perdidit. David etiam quadā die stans in solatio domⁱ sue: vidit mulierem et adamauit eā pro cui⁹ amore commisit adulteriū et homicidiū: et sic deceptus factus est sue legis reus. Et

ma
v

quid sit incaute quod non debuit videre: contraxit ma-
culā omni tpe vite sue. Foulissimus sanctorum descendit
in regiones philistinorum: et vidit ibi mulierem atque ad
amavit: et in gremio illius dormiuit. illa vero crines
capitis eius rasi: et tradidit eum in manibus inimicorum
eorum eius qui statim oculos eius eruerunt. et sic miser
quid sit quod videre non debuit oculos perdidit et in
periculo corporis incidit. Cognosce ergo soror dilecta
quod multi per visionem oculorum inciderunt in periculum
corporis et animarum suarum. Moneo ergo te soror in christo
amabilis ut facias pactum cum oculis tuis ne incau-
te videas quod videre non debes. Cave etiam ne mors
intraret per fenestram oculorum tuorum ad animam tuam.
Itaque soror in christo dilectissima sicut iam superius
dixi tibi si te caro tua adhuc impugnat: si te adhuc lu-
xuria temptat: si te adhuc libido inuitat: si adhuc me-
moriam fornicationis te cruciat: memoriam mortis tue
tibi obijce. Finem vite tue ante oculos adhibe diē cras-
tus tui prepone tibi. Prepone tibi futura tormēta: fu-
turi iudicii quotidie cogita. versetur ante oculos
tuos imago futuri iudicii. Reduc ad memoriam tuam
horribiles penas inferni. Ardor gehenne exstinguat
in te ardorem luxurie. Recordatio eterni iudicii exclu-
dat ardorem corporis tui. Flāma inferni inextinguibilis
repellat a te memoria fornicationis. Maior ardor
minorem ardorem superet. Maior ardor minorem ardorem
vincat. Stridor flāmarum horribilis. amorē depellat li-
bidinis. Sicut clauus clauum expellit: ita sepe ardor
gehennae mittit foras ardorem luxurie. Soror venerabilis
omnipotentem deum deprecor: ut det tibi veram casti-
tatem mentis et corporis.

De abstinentia.

Ser. xliij.

Hec est perfecti ieiunium quoniam non homo exterior ieiunat: interior vero orat. Oratio per ieiunium facilius penetrat celum. Per ieiunium oratione mens hominis configitur angelis et copulatur deo. Ieiunia fortia arma sunt aduersus temptationes demoniorum. Per ieiunium et orationes vincuntur demones. Soror in christo dilecta: vis scire quid magis luxuria restringitur. Frater mihi volo: atque ut illud michi ostendas rogo. Audi ergo amabilis soror in christo. Per ieiunium fornicatio separatur: per ieiunium luxuria restringitur. Remota saturitate. non dominatur luxuria. Abstinentia carnes superat: abstinentia luxuriam refrenat: abstinentia frangit motum libidinis: abstinentia dissoluta virtute fornicationis. per famem et sitim luxuria destruitur. fames et sitis luxuriam vincunt. Mens multitudine ciborum lassata: perdit vigorem orationis. qualis est caro que non percipit diu cibum: talis est anima que assidue pascitur verbo dei. Hieronymus sic ait. Ieiunia moderata debent esse ne nimis debilitent stomachum: quia modice et temperate cibum corpori et aie est utilis. Pinguis venter non gignit subtilis sensum. Multo melius est quotidie parum sumere: quam raro satis comedere. parcus cibus et venter cito esuriens triduanis preferitur ieiunio. Ille bene ieiunat: qui ab omnibus viciis declinat. Melior est abstinentia victorum quam ciborum. non est reputata abstinentia ubi fuerit ventris satietas subsecuta. Et beatus Hieronymus. Tota die epulas in cogitatione ruminas: qui ad explendam gulam vespere sibi delicias preparat. Venter vacuus in oratione vigilare facit. Nam qui repletus est infert sonum grauissimum. vbi non bene vigilare possumus.

Sic som

Iudo

quando venter noster cibis est repletus. Soror vñ. arti-
dū porta corp⁹ tuū ppter desiderū celestis regni vñ im-
pleas qđ scriptū est in p̄o. Sicut aīa deū qđ multiplex
et caro mea. Caro em̄ tūc deū sicut qđ p̄ ieiunū absto-
net et arescit. Soror in christo amabilis crede michi:
qđ si in hac vita perfecte deū esurieris et siteris ex eo
in celesti patria satiaaberis. Abstinētia viuificat et oc-
cidit: viuificat animam et occidit corpus. Abstinētia
edificat in animā virtutes: et destruit vicia corporis.
Omni studio debemus despicere gulam ciborum.
Spernenda est cōcupiscētia escarum. Cauenda est cu-
ra ventris. qđ venter immoderate reficitur. corp⁹ ad lu-
xuriā excitatur. Non debem⁹ comedere vt venter im-
pleatur: sed vt corp⁹ sustentetur. vbi venter est cibis re-
pletus: ibi est ignis luxurie succensus. Corpus autē
quod abstinētia frangit ignis luxurie non esurit. Il-
le purpuratus diues qui quotidie epulabatur splendide
qđ abstinere a cibis in hoc seculo noluit. Ideo inter flā-
mas positus guttam aque quesuit nec accipere me-
ruit. Sicut per abstinētiā omnes virtutes sp̄iales
radicantur atq; edificantur in aīa: ita et per sanitates
ciborū oīa vicia nutriuntur et confortantur in corpore.
nō pōt qđ accipere perfectionem virtutis nisi pri⁹ vo-
muerit in se ventris gulam. Ideo tres pueri in camis-
num ignis non aserunt: qđ abstinētes fuerunt. Danie-
el etiam Ideo liberatus est de ore leonum: qđ seruauit
in se abstinētiā ciborū. Nemo potest a semetipso ten-
tationes demonum expellere nisi refrenauerit in se
appetitum gule. ¶ Interrogatio. Frater carissime ro-
go te vt dicas michi qualiter debeo castigare corpus
meum per abstinētiā. ¶ Responso. Soror dilecta

lectis sic debes nutrire corpus tuum vt non superblas
Et iterum sic debes illud reprimere vt non cadat: sic
enim debes reficere carnem tuam vt seruat. Et sic eas de
bes castigare per abstinendam vt non pereat. si carne
tuam supra modum affligis cliem tuum occidis. et ite
rum si eam priusq̃ oportet reficis inimicum tuum nutris
Carissima soror mea hoc debes semp obseruare in oī
abstinencia: vt non occidas carnem tuam: sed vicia.
Igitur soror michi in christo amatissima per abstinē
tiā corpus tuum castiga. Ieiuna et abstine a cibis. pal
lida gere ora et non rubea. facies tua non sit rubicun
da. sed pallida. Aridū porta corpus tuum et non cras
sum. non sit corpus tuū crassum sed siccum. Non nu
trias carnem tuā vermibus ita manduca vt semp esu
rias. ita comede vt semp habeas famē. venter tuus
nunq̃ impleatur cibus. Esuri et sitis: abstine et aresce.
Crede michi soror venerabilis quia tentationes vici
cere non poteris nisi corpus tuum per abstinendam
castigaueris: per cibum et potum crescit luxuria. Et
borum saturitas suscitāt luxuriā carnis. luxuria sem
per est adiuncta saturitati. Frigus vigiliarum extin
guīt luxurie ardore. Maligni spiritus ibi magis in
transibit plus escam et potus vident. Soror in christo
amabilis sicut dixi tibi. Si perfecte vis tentationes
fugere carnis: abstine non solum a cibis sed etia ab
omnibus seculi delectationibus vt post hanc vitam in
celo letari possis cum angelis. Amen
¶ De ebrietate.

Sermo. xrv.

Soror carissima mea audi dñi nostri ihu xpi
verba. auēdite ne corda v̄ra grauentur crapa
las ebrietate. Pau. et ap. castigādo suos dñi.

est. nolite inebulari vino in quo est luxuria. Et salomō
ait. Luxuriosa res est vinum: et tumultuosa ebrietas.
Ne intuearis vinū qm̄ flauescit: nec cū splenduerit in
vitro color eius. Ingredit̄ enim blande: sed in nouis
t̄mo mordebit vt coluber. et quasi serpens venenum
effundit. nullum secretum est. vbi ebrietas. Multos
exterminauit vini. et perduxit eos ad periculum cor
poris et animarū. Vinū in locūditate creatū est: non in
ebrietate. Abicunq; saturitas abundauit. ibi luxuria
dominabitur. Ventrē distēsi cibis et vini potationib;
irrigatū voluntas luxurie sequitur. Ebrietas corpus
debilitat. animā illaqueat. Ebrietas generat perturb
ationē mentis. Ebrietas auget furorē cordis. Ebrie
tas nutrit flammā fornicationis. Ebrietas ita alienat
mentem. vt homo nesciat semetipsum. Homo ebrius
ita est a semetipso alienus. vt nesciat vbi sit. pleriq;
laus est multū bibere et non inebriari. Quos ppheta
inrepat dicens Ne q̄ potentes estis ad bibendū vinū
et viri fortes ad miscendam ebrietatē. Et iterū. Ne qui
cōsurgitis mane ad ebrietatē sectādā et potandū vsq;
ad vespērā. vi vino esuētis. Etiam ioel propheta cla
mat dicēs. Expergiscimini ebrij et flete. et ululate om
nes qui bibitis vini in dulcedine. non dicit qui bibis
vini in necessitate. sed qui bibitis vini in dulcedine.
hoc est in delectatione. Ebrietas mortale crimen est.
Ebrietas graue peccatum est. Ebrietas inter homici
dia et adulteria et fornicationes reputatur. Ebrietas
eijcit hominem a regno dei. Ebrietas expellit homi
nem a paradiso. Ebrietas demergit homines in infer
num. noe bibit vinum et virilia que per sexcentos an
nos celauerat nudauit. etiā loth vino inebriatus. dor

Insult cum stultabus fuisse: ne tamen peccatum sensisset
quia alienatus a semetipso fuit Cogita ergo soror de
lecta quia sit detestanda et fugienda ebrietas ab omni
bus seruis dei. ¶ Interrogatio. Frater mihi est peccatum
bibere vinum? Responsio. Venerabilis soror non est
peccatum bibere vinum temperatum. id est cum sobrietate
Sic enim ait. Pau. apo. Timotheo discipulo suo Mo
dicum vinum bibe. propter stomachum et frequentes
infirmittates tuas. Audi etiam quid Salomon dicat.
Vinum cum mensura potatum. sanitas est animae et cor
poris. Vinum intemperatum venenum est. Vinum sine me
sura superat mentem. Per multum vini grauat mens
ura. Per vinum luxuria crescit: per vinum luxuria excitatur
per multum vinum luxuria excitatur. per multum vinum
luxuria nutritur. Vinum enim nobis. deus ad lenitiam
cordis dedit: non ad ebrietatem donauit. Igitur honesta
virgo: bibam non quod gula querit. sed quod necessitas
requirit. Caveam igitur ne illud quod deus ad
medelam nobis corporis tribuit vitio gula deputem.
caveam ne vinum quod deus nobis dedit ad salutem corpo
rum in usum vertam vitiorum. Caveamus ne medi
cinam carnis in vitium conuertamus ebrietatis. Mul
ti per vinum a demonibus capti sunt. nec est aliud ebrie
tas quam manifestissimum demonum. Tu ergo soror in christo
amabilis bibe vinum temperatum et erit tibi sanitas corporis
et lenitas mentis: bibe vinum cum sobrietate: et auferet a te
pigritiam atque desidiam et in dei seruitio te faciet sol
licitam atque deuotam. Quare quia vinum temperate po
tatum facit hominem ad orationem sollicitum et in dei serui
tium acutum. Igitur soror carissima si me quasi fratres
tuum audieris. et haec omnia sicut dixi feceris sapiens

eris. ¶ De peccato.

Sermo. xxvi.

Oro carissima audi dñm in euangelio. dñs
oīs qui facit peccatū seru⁹ est peccati. Duo
bus mōis cōmittit peccatū. i. aut amore cupiditatis.
aut metu timoris. dñs hō vult habere qđ cōcupi
scit vel eū timet ne incurrat malū qđ metuit. Quatuor
mōis cōmittitur peccatū in corde. quatuor etiam
mōis ppetrat i opere. Cōmittit peccatū in corde sug
gestionē demonum: delectationē carnis: consensu one
mentis. defensionē elationis. Cōmittit etiam in ope
re aliquando latēter: aliquādo publice: aliquando cō
suetudine: aliquādo desperatione. Istis modis ergo
et corde peccam⁹ et opere perpe: ram⁹ peccatū. Tri
bus mōis peccatū cōmittit videlicet per ignorantiam
et per infirmitatē: ac per industriam. i. scienter p igno
rantiam peccauit eua in paradiso. sicut ait apostolus
Vir nō est seductus sed mulier fuit seducta. Ergo a
dam peccauit per industriam. Eua vero per ignoran
tiam. Qui vero decipitur ignorat quid consentiat p
infirmitatem peccauit petrus quādo per timorē an
cille christum negauit. Grauius est peccare per infir
mitatem q̄ per ignorantiam. Sed multo est graui⁹
peccare per industriā q̄ per infirmitatē. Grauius eti
am peccat qui in publico delinquit: q̄ q̄ in abscondito
dupliciter peccat q̄ in publico peccat. q̄ et peccat. et a
lijs peccare demonstrat. Itaq̄ quedā pars iustitie ē hō
minē suam iniquitatē cognoscere: et de peccatis p
prijs in semetipso ver ecundiā habere. Meli⁹ ē hoies
non peccare ppter amorē dei q̄ ppter timorē inferni.
Melior est etiā non peccare q̄ peccatū emēdare. Omis
peccans superbus est. Faciles enim verba continent diu

na precepta. Audi ergo soror carissima que dico audi
q̄ moneo. per vnum malū pereūt multa bona. Cus-
di ergo animā tuā a peccato q̄ in vno peccauit facies
est oībus re⁹. per vnū peccatū multe iustitie pereūt. nō
declines cor tuum in hoc qđ delectatur corpus: Non
des animā tuā in potestate carnis. nō cōsentias carna-
li delectationi. Soror venerabilis si scōz carnē vixeris
morieris. Mūda ergo cōsciētā tuā ab oī peccō. sit mēs
tua pura: sit etiā corpus tuū ab omī iniquitate purga-
tum. sit corpus tuū immaculatū. Macula peccati in
corde tuo nō remaneat. Non pōt corpus corrūpi nisi
prius corrupt⁹ fuerit anim⁹. Si aīa labis statim corp⁹
ad peccandū paratū est. Anima precepit carnē. In cri-
mine anima prima vadit ad peccandū. nichil potest
corpus facere nisi qđ voluerit animus. Mūda ergo
cor tuum ab iniquitate: et caro tua nō peccabit. ¶ In-
terrogatio. Frater mi rogo vt dicas michi si aīa ho-
minis peccatoris est feda et nigra vel si aīa iusti hoīs
est pulchra aut formosa. ¶ Responso. Soror in chri-
sto dilecta. Tria sunt in hoc mundo nigriora et dete-
riora omni malo. videlz anima peccatoris pseuerās
in peccato que est plus nigra q̄ coru⁹ et mali angeli
qui eam rapiūt in die mortis eius: et infernus ī quo
lactatur. non sunt peiora vel nigriora his tribus ī hoc
mundo iterū tria sunt quib⁹ nō sunt meliora. anima
videlicet iusti hominis perseuerās in bonis oporib⁹
que est pulchra sicut sol et sancti angeli qui eā suscipiūt
in die mortis sue: et paradysus in quo collocat. His tri-
bus nō sūt meliora ī creaturis. Angeli scī p̄sentāt an-
imā iusti hoīs aīi deū dicentes. Ecce quē elegisti dñe
et assumpsisti sēper habitabit in atrijs tuis. Soror in

Paulo

christo amabilis: si mentē tuam ab omni iniquitate
mondaueris, et in seruitio dei sicut pmissi perseue
raueris sine dubitatione in celesti thalamo cum iesu
christo sponso tuo letaberis. Amen.

De confessione peccatorum et penitentia. Ser. xxviii

Nunc hō incipit esse iust⁹ qm̄ de peccatis suis
prius incipit accusare seipm̄ vñ scriptum
est Iust⁹ in principio accusator ē sui. nichil

autē prius q̄ culpā cognoscere nec deslere. Omnis
peccator duobus modis debet flere peccata sua. Anti
quia per negligentia bonū nō fecit: alterū q̄ per auda
ciam malū cōmisit. Bonū qd̄ debuit facere non fecit
et malū qd̄ non debuit facere fecit. Ille homo digne
agit penitentia, qui p̄terita peccata plangit, et iterum
plangenda non cōmittit. nam qui plangit peccatū:
iterū facit peccatū. qm̄ si quis lau et laterē crudū. qui
t̄p̄o amplius lauerit. t̄to āplius faciet lutū. Sic qm̄
hō peccare pōt penitet, et vitā suā viuēs ab omni cri
mine corrigit: sine dubitatione quādo et mors adue
nerit, ad eternam perueniet requiē. Qui autē male vi
uit, et in morte penitentia agit, sicut dānatio illius est.
Incerta. ita et remissio illi⁹ est dubia. Qui ergo secu
rus cupit esse in morte de indulgentia in sanitate per
nitentia agat, et in sanitate peccata sua lugeat. Agit
quia misersatio dei occulta est: sine intermissione flere
necesse est. Soror carissima: audi beati ysidori verba
non oportet penitentē de peccatis suis habere securi
tatez. Quare? q̄ securitas negligentia parit. negligē
tia vero sepe hōiem incautū ad priora peccata reduc
cit. nunc ergo soror carissima. accipe consiliū meū. et
dū potes vitā tuā emēda, Dū deus dat tibi licentiam

712
ne
re
mal

5029

peccata tua manifesta. Dñi daſ tibi ſpaciũ peccata tua
plora. Dñi potes penite. Dñi potes peccata tua confi
tere. Dñi adhuc viuís peccata tua luge mouentium.
vocatío tua ſit emendatío. Dñi potes mala que feci
ſit emenda. Dum potes a peccato et vicio te retrahere.
Dum tñs eſt clama ad deũ pro te. Dum adhuc viuís
in corpore tibi indulgentias peccatorum tuorũ acq̃re.
Priusq̃ dies mortis adueniat tibi penitentia; age. an
teq̃ puteus te absorbeat penite: priusq̃ infernus te
rapiat peccata tua luge priusq̃ in pfundus infernum
demergaris: negligẽtia tuas plange. Abi itaq̃ nõ eſt
locus indulgentie. vbi tam nõ eſt letitia penitendi li
centia. Abi tam nõ eſt licentia emendationis vbi tam
non eſt locus confeſſionis. Quare? q̃ in inferno nul
la eſt redemptio. Quis ſis peccatrix. ſi per penitentia
habebis ventã. Nulla tam grauis eſt culpa. quin per
penitentia; nõ h̃eat ventã. Deſpatio auget peccatũ. de
ſperatio maior eſt omnibus peccatis deſpatio peior eſt
omni peccato. Igitur ſoror dilecta certiffime crede q̃
eſt ſpes in cõfeſſione nullo mō dubites. nullo mō de
mia dei deſpes. Habeto fiducia in cõfeſſione de bo
nitate dei. Frater cariffime benedicis bonum das mi
hi conſultum.

¶ Confeſſio.

h Eu me peccatrix: heu me miſera: in tantis
peccatis in tantis criminib⁹ in tantis negligẽ
tijs cecidi: qđ primũ plangã. qđ primũ plorẽ qđ primũ
lugeã. Ego miſera quẽ luctũ primũ ſumã. Ego indi
gna quas lachrymas primũ fūdã. Mēoria nõ ſufficit re
ferre geſta tantorũ criminũ. O lachryme vbi vos ſub
traxiſtis. o lachryme vbi eſtis. vbi eſtis fontes lachry
marum. mouemini obſecro ad fletum meum, fōtes

lachrimarum fluite super facie mea: rigate maxillas
meas. Date michi planctu amarum succurre michi de
us meus antequam moriar. antequam mors perueniat. antequam
me infernus rapiat: antequam me flamma comburat: antequam
me tenebre inuoluant. Subueni michi deus meus
priusquam ad tormenta perueniam: priusquam me deuoret.
ignis gehenne: priusquam sine termino crucier in inferno.
Deus meus quid faciam. cum venerit tremendum iudicium
tuum? Quid respondebo cum venerit examen iustitiarum
tuarum. Quid dicam ego misera et peccatrix cum per
sentata fuero ante tribunal christi. Ne diet illi in quo pec
caui. Ne diet illi quando malum feci. Ne diet illi quando
transgressa sum precepta dei. Utinam non illuxisset sol super
per me. Utinam non fuisset ortus sol super me. O dies
detestanda: o dies abhorranda. o dies penitus non nomi
nanda que me in hoc seculo pertulit: que michi claustra
ventris aperuit: melius michi fuerat non esse in hoc se
culo nata: quam in inferno per petuo cruciari: melius
michi fuerat non esse genitam: quam pati eternas penas
gehenne. Satis michi fuerat. melius non esse in hoc
mundo precreata: quam pati eterna mala. flete super me ce
lum et terra: plorate me omnes creature. Et que poteris
sensum vite habere: lachrimas effundite super me.
Peccauit enim grauitate: peccauit infelicitate. peccauit
miserabiliter: innumerabiles sunt peccata mea. ut beatus vlti
me ultro promissum: sed bona que promissum nunquam seruauit. Sed
ad peccatum meum rediit spiritus peccata mea multiplicauit: spiritus
delicia mea iterauit: Nunquam in melius mores mutauit.
A malis factis nunquam cessauit. Orate pro me domini v
tri sancti: intercedite pro me ad deum omnes sancti. Omnes
sancti iustorum intercedite pro me. Si forte misereatur

michi deus: si forte deleat peccata mea: si forte iniquitates meas auferat. O misera anima mea: quis miseretur tui? Quis consolabitur te? O anima misera o anima quis dabit lamentum pro te. ubi est custos hominum? ubi est redemptor animarum? Ubi es pastor bone? Cur desperasti me: cur auerasti faciem tuam a me. Deus meus non me obliuiscaris in finem. Non me derelas imperpetuum: non me derelas in potestate demonum. Peccatrix sum: indigna sum: tamen ad te deum meum confugio. Tu clemens tu pius tu multum te miserationis. Nullum spernis: nullum detestaris: nullum recusas a misericordia. Domine ostende in me misericordiam tuam. Obsecro domine non deneges michi quod misericorditer multis dedisti. Scelera mea non defendo: peccata mea non abscondo. Displicet michi malum quod feci. Ego misera peccaui. Errorem meum confiteor: culpam meam manifesto. Iniquitates meas agnosco. Peccaui deus meus propitius esto mihi peccatrici. Parce multis meis: agnosce peccatis meis indulge criminibus meis. Domine si iniquitates obseruaueris: domine quis sustinebit. Nullus ad examinem tuum nec iusticia iusti secunda erit: quis enim iustus qui se audeat dicere sine peccato. nullus homo est sine peccato. Nemo est mundus delicto. nemo est mundus in conspectu tuo ecce iter sanctos nemo est immaculatus. ecce qui seruerunt deo non fuerunt stabiles et in angelis inuenta est iniquitas. Stelle non sunt munde coram te. Celi non sunt mundi in conspectu tuo. si igitur nemo in conspectu tuo est sanctus: nemo immaculatus pro magis ego peccatrix et peccatrix credo ac veritas ista hominum que bibi iniquitates

quasi aquas: et multiplicasti peccata mea. Que sedeo
in pulvere: quod habito in domo lutea: que terrenum ha-
beo fundamentum. Deus meus porrige dexteram tuam
ad michi peccatrici. Demorare obsecro domine quod sit
mea substantia. Denigro domine quod terra, sum. Me-
mento quod cinis et pulvis sum. Medicinam qua saner
tribue. Medicinam qua curer impede. Ego misera
cecidisti in foueam peccatorum meorum. Ego indigna ce-
cidi in profundum inferni. Deus meus libera animam
meam captivam ab inferno. non concludat me profundum
non absorbeat me infernus: non urgeat super me pu-
teus os suum. Abissus non denegat michi exitum. Ec-
ce dies timendus iam imminet iam venit ultima dies
prope est dies mortis. nichil superest michi nisi tumu-
lus: nichil nisi sepulchrum. Parce michi domine ante
quam vadam ad terram tenebrosam. Subueni michi de-
us meus: priusquam vadam ad terram miserie et tenebra-
rum. Redemptor animarum succurre michi antequam mo-
riar: solue vincula peccatorum meorum: priusquam ad mortem
perueniam. Soror michi in christo dilecta: deus misereatur
tui: et dimittat tibi omnia peccata tua. Deus tribuat
tibi indulgentiam tuorum delictorum. Deus indulgeat
tibi quicquid peccasti. Deus te lauet ab omni peccato.
Age itaque tam ut oportet: propone in corde tuo ut ampli-
us non pecces. Statue in corde tuo: ut amplius malum
non facias. Cave culpas tuas iterare. non te polluas
post peccatum. Post luctum penitentie non redeas
ad peccatum. non iterum facias. quod iterum plangas. non
est penitens sed irrisor: qui adhuc agit unde peniteat.
non videtur deum deprecari humilis: sed subsanare
superbis. Qui adhuc malum agit: unde iam penitens

1202
accepit. Unde et beatus ysidorus ait. Ignans est pen-
itentia. quā sequēs coindnat culpa. Et iterū iteratum.
vulnus tardius sanatur. Frequēter peccās et lugens
vir meretur ventā. Esto igitur cōfirma in penitētia
vitā bonam quā cepisti tenere non deseras. Salus p
seuerantibus pmitit. Premisi perseverantib⁹ dat.
Unde dicitur beati qui custodiūt iudiciū: et faciunt iu-
sticiā in oī rēpore. Et iterū. Qui perseveraverit vsq; i
finē hic saluus erit. Hōnesta virgo moneo te vt semp
porēs verecundiā in vultu de recordatione pccī: porta
pudorem in facie de memoria delicti. Propter vere-
cundiam pccī: oculos tuos leuare erubescet: ābula de
postea facie: mesto merore incede abiectu vultu: cili-
um et cinis inuoluāt mēbra tua: ciliū opertat corp⁹
tū. Terra sit tibi cubile Stratus sit tibi hum⁹. Pul-
uis es in puluerem sede. Cinis es in cinerem sede.
Esto semper plangens semp merens: semp suspiria
cordis emittēs: semp sit p punctio in corde tuo. Sit la-
mentū in tuo pectore sint gemitus in tuo corde. Fre-
quēter lachryme fluāt ab oculis tuis. Semp esto pa-
rata ad lachrymas. Venerabilis virgo crede michi. q
nunq̄ serui dei in hac vita debēt esse securi q̄uis sint
iusti. Serui dei semp debēt vigilare: et pccā sua cū la-
chrymis ad memoriā reducere. An in laudib⁹ spon-
si scz xpi in canticis cāticōnū dicitur. Come etus sunt
elate palmarum nigre: quasi coru⁹. Quid per comas
xpi intelligimus nisi fideles homines qui dñi fidē san-
cte trinitatis in mente custodiunt et deo adherentes:
q̄ credunt facit: quasi in capite pendētes illi hono-
rem conferunt. Palma autem valde in altū crescē-
do p̄ficit et victoriā sua significatione pretendit. Co-

me ergo christi sicut elate palmarum sunt. quia electi qui
quia domini semper ad altavirtutum se efferunt per dei gratiam
quoniam ad victricem perducitur. nigre autem sunt sicut
corvus: quia quous virtutibus in celum se erigant semper
tamen peccatores se esse cognoscunt. Sic et tu soror mihi
christi in christo amantissima. quous bene et religiose vivas.
quous iuste et devote deo servas. te tamen moneo ut
non quod deferat lacrimas. Si igitur vis abluere peccato-
rum tuorum maculas. semper diligas lacrimas. Dule-
ce tibi sint lacrimae. Delectet te semper placere et luce
non quod deferat plaurum et lucis ratio esto prona ad la-
mentum: quanto fuisti prona ad culpam. Quanta fuit ubi
tentio ad peccandum tanta sit ad penitendum deuotio.
Secundum infirmitatem adhibenda est medicina grauius
peccata. grandia lamenta desiderant. Soror venera-
bilis. ipse te adiuuare et consolari dignetur in hac pre-
sentis vite quam angeli adorant in celesti curia. Amen.

De comunione. Sermo. xxviii.

Quicumque manducauerit panem. et biberit cali-
cem domini indigne: reus erit corporis et sangui-
nis domini id est panis et maculam contrahet sibi.
Quare: quia ad bonum male accedit. Probet autem seipsum
homo. et sic de pane illo edat et de calice bibat. Ne si dice-
ret. unusquisque consideret vitam suam. et emundet cor suum ab
omni malitia. ut digne possit accedere ad tam magnum
sacramentum. Quicumque enim corpus et sanguinem do-
mini manducat et bibit indigne in dicitur sibi manducare
et bibit scilicet causam suae damnationis. Unde etiam be-
atus ysidorus ait. Qui in ecclesia scelerate viuunt
communicare non desinunt putantes se talis comu-
nione a peccatis posse mundari. sciunt hi tales ad eum

sens est. Spiritus dei totum implet. Malestas omnipotens dei penetrat omnia elementa. nullus locus est extra deum. Dominus scit cogitationes hominum. Soror dilectis nunquam esse tristis. Frater inivolo quod bene vivit. Si bene vixeris: nunquam eris tristis. Secura mens leviter sustinet et nitida. Bona mens spiritus habet gaudium. Si es in bona via persecutionis tristitia elongabit a te. Si in sanctitate perseveraveris tristitia non occurret tibi. Si bene et pie vixeris neque plagam neque mortem timebis. Conscientia autem peccatoris spiritus est in pena. Nullus reus homo securus est. Mens enim male sibi conscientia: propriis agit stimulus. Soror venerabilis audi quid dominus dicat de muliere ad serpentem. Ipsa conteret caput tuum. Caput serpentis conteritur: quando ibi culpa emendatur ubi nascitur. Omnipotens deus mundet cor tuum ab omni contagione malae et possis servire sine macula: Amen.

De silentio.

Sermo. xxx.

Salas propheta dicit. Culus iusticie est sicut fac
e lentum: et securitas usque in sempiternum.

Et iterum david obsecrando postulat dicens. *psalmi*
pone domine custodiam ori meo: et osium circumstantie labijs meis. Sancti patres summa cum vigilanti silentio custodientes: studuerunt vacare et videre quod dulcis et quod suavis est dominus. Et active vite curis postpositis adheferunt contemplative vite. Soror carissima respice inhonesta verba: fuge impudicos sermones. Nam sermo cito polluit mentem: et facile agit quod libenter audis. nichil unquam ex ore tuo procedat quod non sit impedire. nichil unquam loqueris quod non pueniat. Hoc non cedat tibi labijs tuis quod offedat aures audientium: fuge tur

120
pitudinem sermonis. Vanus sermo demonstrat vanam
nam scientiam: lingua ostendit scientiam: lingua ostendit
scientiam hominis: qualis sermo ostendit: talis animus
comprobat. Ex abundantia enim cordis os loquitur.
Ab octoso enim sermone refrena linguam tuam
restringe linguam tuam ab octoso verbo. Turpes fabulæ
non loquaris: non garras vanaverba. Sermo
octosus non erit absque iudicio. Unusquisque rationem
redditurus est sermonum suorum. Antevnius scilicet
faciem verba sua stabunt in die iudicii. Ea que loquaris
gravitate atque doctrina digna fiant. Si sermo tuus
irreprehensibilis. Lingua tua non te perdat. Lingua
tua non te dānet. Non loquaris quod suscipiat aduersari
amicum tuum sit silentium. Pone custodiam os
tuo. In labiis tuis pone signaculum. Pone lingue
tue claustra silentii. Scito quo tempore dicas. Considera
qua hora loquaris: tempore gruo loquere: tempore congruo
tace. Tace visque quo interrogeris: interrogatio os tuum
aperiat: sint verba tua pauca: non transeas mensuras
loquendi. Multiloquia effugiunt culpam multiloquium
non declinat peccatum. Virgo linguosa stulta est:
virgo sapiens paucis utitur verbis. Sapientia breues
sermones facit: loqui multum stultitia est: sit ergo in sermone
tuo mensura: sit in sermone tuo statera. Modum loquendi
non transeas. Venerabilis soror ille digne os tuum
ponere custodiam: qui te sibi elegit in sponsam. Amē
¶ De mendatio. Ser. xxxi.

¶ Endaces faciunt ut nec vera dicentibus credatur
m Summo studio cauendum est omnem mendaciam:
¶ Quis sit quoddam genus mendacis leuoris culpe
velut si quis pro salute hominum mentiat. Sed quia scriptum est

De quod mentitur occidit animam. Hoc genus mendacii perfecti viri summo studio fugiunt. ut nec vita cuiuslibet per eorum fallaciam defendatur. ne sue anime nocent. dum prestare aliene carni volunt. Tamen hoc genus mendacii facile credimus dimitti. Soror carissima moneo te: ut summo opere fugias omne genus mendacii. nec per occasionem. nec per studium loquaris falsum non studeas mentiri: nec etiam ut prestes alicui. Non alienam vitam per mendacium defendas: nullum iustum mendacium. omne mendacium in omnibus est peccatum omne quod a veritate discordat iniquitas est. Reges seculi damnant falsarios leges seculi puniunt mendaces. Si mendacium apud omnes damnatur Si falsitas humano iudici puniatur quanto magis ante deum qui est testis verborum et operum. Ante quam etiam de ocioso verbo unusquisque rationem redditurus est. Ante quam. et per ocioso sermone penas quisque sustinebit. Et perdes eos qui loquuntur mendacium. Et testis falsus non erit impunitus. Soror venerabilis. Declina ergo mendacium: falsum non loquaris. Quod verum est loquere: numquam mentiaris. Esso verax neminem mentiens da decipias. non aliud dicas et aliud facias. soror dilecta deus det tibi vera loqui. Amen.

De perjurio.

Sermo. xxxij.

Domine dicit in euangelio. non iures per celum: quia sedes dei est: neque per terram quia scabellum pedum eius est. neque per caput totius. quia non potes in eo unum capillum facere album aut nigrum. Sit autem sermo tuus: et est. non non. Quod amplius est a malo est. Sicut mentiri non potest qui non loquitur sic perjurari non poterit qui iurare non appetit. Quicumque arte verborum quisque iuret. deus cum qui est testis consciat hoc ita accipit sicut. ille

ent iuratur intelligit. Datum qđ iuram⁹ facere nō
debemus implere. Soror venerabilis vis ut dicam tibi
qualiter nunq̃ per iurabis. nunq̃ iures si nō iuras
ueris nunq̃ per iuraberis si per iurari times nūq̃ iu-
res. Prohibe etiam tibi iuramentū. tole vsum iuram-
di. Periculosum est enī iurare: vsum iurandi facti cō-
suetudinē perituri. Vsum iurandi ductu hominem ad
perituriū. Si in ore tuo est: si in ore tuo nō est. Veritas
non indiget iuramento. Fidelis sermo retinet lo-
cum sacramēt. Firma etiam sit sacramēt tui fides.
Amanissima soror. spiritus sancti qđ in tuo virgineo
corpore sibi fecit templum: ponat in ore tuo modera-
tionis signaculum. Amen.

¶ De detractioe.

Sermo. xxxij.

¶ **S**oror michi in christo dilecta: audi que dico
ausculta que moneo: accede que loquor. De-
tractio graue vitii est. detractio graue peccati
est. Detractio grauis clamatio ē. Detractio grāde cri-
men est. Omnes reprehēdit detractorē. Omnes vitia
perant deirahenti. Dēs de honestant illū qui detrahitis
Et dauid propheta. Deirahenti secreio proximo suo
hunc persequeretur hoc summe turpitudinis est hoc.
nichil fedius est: deirahentes latrant qđ canes. Si-
cut canes rodunt pedes transeuntium: ita deirahen-
tes rodunt vitam proximorum. Canes solent morde-
re hoīes. et dente pestifero lacerare transeuntē. So-
ror venerabilis: ergo abscinde a lingua tua vitium de-
trahendi: alienam vitam non rodas: vitā alienam nō
reprehendas. vitam alienam non laceres. De alieno
malo nō iniquitēs ostium nō detrahes peccatorū sed
condole. quod in aliis deirahis. in te potius pertimes

ste, quod in alijs reprehendis in te emenda. Quanto studio reprehendis alienam vitam, tanto studio emenda te metipsam, quando alteri detrahis te viscate. Qui alium mordet, tua peccata redargue. Si vis detrachere tuis peccatis detrache, non perspicias aliena peccata: sed tua propria, non intendas aliena vitia, sed tuis proprijs, nunquam alijs detrahis si te bene perspicias. De tua ergo emendatione esto sollicita. De tua salute et correctione esto attenta, detrahentes non audias. Susurrantibus auditum non prebeas. Pari reatu detrahentes et audientes tenentur. Similiter est culpabilis et qui detrahit, et qui detrahentem audit. Maledicti regnum dei non possidebunt. Virgo que ad celestem thalamum desiderat peruenire non debet hominibus detrachere. O virgo venerabilis si aures tuas a detrahentibus separaueris: et linguam tuam sicut dixi ab omni locutione peruersa refrenaueris inter prudentes virgines computaberis.

De inuidia.

Sermo. xxxiiij.

Omo inuidia membrum est diabolici: cuius inuidia mors introiit in orbem terrarum. Inuidia cum cetera germina virtutum concremat. Inuidia cum cetera bona pestifero ardore deuorat. Inuidia linea est ante me. Inuidia primum nocet sibi quam alteri. Inuidia primum se ipsam mordet quam alterum. inuidia primum suum mordet auctorem. Inuidia sensum hominis comedit: peccatus vitium: mentem lacerat: cor hominis quasi quedam peccatis pascit. Ergo contra inuidiam occurrat bonitas. Caritas preparatur aduersus inuidiam. Soror amantissima michi in christo de bono alterius non doleas. De alterius profectu non tabescas, de alterius

felicitate nō crucieris. Nulla virtus est que non ha-
beat contrarium inuide malum sola miseria caret in-
uidia. Quare? qz nemo inuidet misero Virgo que in
celo desiderat habitare hominib⁹ nō debet inuidere.
Virgo que cum xpo ad nuptias desiderat intrare de
alterius honore nō debet contristari. Carissima soror
deus mūdet cor tuū ab omni malicia atqz inuidia ut
et possis sine macula seruire. Amen.

¶ De ira.

Sermo xxxv.

¶ Onesta virgo. Audi quid salomō dicat. Be-
h sponso molis frāgit irā: sermo dur⁹ excitat
furore. Et uerbi. Dulce verbū mitigat irā

et multiplicat amicos. Tamo quisqz cōuincit mi-
nus sapiēs q̄to est min⁹ patiens per irā ocul⁹ mentis
turbat per iram sapientes p̄dit sapiam p̄ irā alienat
homo a semetipso. Quidā cito irascūtur sed ad pacem
cito redeunt. quidā vero tardi⁹ irascūtur. et ad pacem
tardius reuertuntur. Alij autē qd̄ graui⁹ est. et ad irā
citius incitant⁹: et ad pacem tardi⁹ inclinantur. Mel-
lor est is qui citius irascitur et ad pacem cito reuertit⁹
q̄ qui tardi⁹ irascit⁹ et ad pacem tardi⁹ inclināt. Ca-
rissima soror audi etiā iacobū dicentē. sit autem omis
homo velox ad audiendū tard⁹ autē ad loquēdū tar-
d⁹ ad iram. Quare? qz ira uiri dei iusticiam nō opera-
tur: p̄culdubio nec ira uirginis iustitiam dei operari
poterit. Virgo que templum dei debet fieri nullo mo-
do debet irasci. Non decet xpi sponsam esse iracundiā
Virgo que in pectore suo p̄parat mansionem christo
omnib⁹ modis debet expellere iracundiā a corde suo
Virgo que desiderat cum xpo ad celestes thalamum
peruenire debet omnino a corde suo iram expellere.

Amantissima soror si te preuenierit iracundia refrige
illam si te preoccupauerit ira mitiga eam. Tēpere fu
rorem: tempera indignationē. Noli iracundie restrin
ge. Refrena impetum ire. Si non potes vitare iram
vel tempera. non te rapiat furor. nō te inflammet ira
non te cōmoueat indignatio. Sol non occidat super
iracundiam tuam. Amen. ¶ De odio. Sermo. xxxvi.

Onesta virgo audi q̄ dico. Odium separat ho
minē a regno dei. Odium sepat hoīem a para
diso. Odium subtrahit hoīem a celo. Odium
nec per passionē delect: nec per martyriū purgat nec
per sanguinē effusus abluit: nō debem⁹ odio hēre ho
mines sed vitia. Qui fratrem suū odit homicida est.
Qui fratrem suū odit in tenebris est et in tenebris a
bulat. Deū nō diligit q̄ hominē odit. Quātū interest
inter festucā et trabē tantū inter distat inter irā et odium.
Odium est enim ira inueterata. Per irā turbat oculus
mentis. Per odium extinguitur oculus cordis. Soror
in xpo amantissima michi audi que loquor. Si cōtra
fratrem in aliquo sororem tuā satisfac illi. Si peccas
ueris: in sororē tuā age penitentiā corā illa. Si scādas
libaueris aliquā ex ancillis dei roga eam ut dimittat
tibi. Perge festinanter ad reconciliationē. Non dora
mitas donec prius ventas ad satisfactionem. non rede
scas priusq̄ reuertaris ad pacē. Si ceciderit inimicus
tuus noli gratulari. Non leteris super inimici interit
tum. ne forte superueniant in te similia ne cōuertat
deus ab eo in te iram suam Delectet te dolere sup eū
qui afflictus est. Cōdole alienis miserijs. In tribula
tione alterius esto tristis. Cum plangētib⁹ plange.
Cum lugentibus luge. Soror venerabilis non sis du

ra. non sint tibi dura precordia. Peccanti in te non re-
tribuas secundum culpam suam. quia et in te ventu-
rum est iudicium dei. Dimitte ut dimittatur tibi. nō
enim habebis indulgentiam nisi dederis ventiam. Ex-
pelle a corde tuo odium. In mente tua odium nō ma-
neat. Soror amabilis deus dei tibi dilectionem sui et
proximi. Amen.

De superbia.

Sermo. xxxvij.

Superbia ē radix oīm malorū. Nō supb⁹ deo
et hominibus est odibilis. superbus hō similis
est diabolo. Superbia et cupiditas intantum
est unū malū. ut nec superbia sine cupiditate. nec cu-
piditas sine superbia esse poterit. Diabol⁹ per super-
biam et cupiditatē dixit. in celū ascendā. christus cum
humilitate dixit. Humiliata ē in pulvere aīa mea. Dia-
bolus per superbiam et cupiditatem dixit. ero similis
altissimo. Christus per humilitatē fact⁹ est obediens
patri vsq; ad mortem. Ad ultimū diabolus per super-
biam precipitat⁹ in infernum. Xps vero per humilia-
tem ad celos eleuatur. Quid est omne peccatum. nisi
si dei contemptus quo eius precepta contempnim⁹.
Soror carissima crede michi q̄ multorū temporū
vigilie. orationes. ieiunia. elemosine et labores si cu-
superbia finem habuerint pro nichilo reputantur ap-
ud deū. Igitur soror venerabilis alias superbie nō
extendas pennas superbie non erigas. Quare? quia
superbia angelos deposuit: potētes strauit: superbos
deleuit: superbis resistit deus. Humilibus autem dat
gratiam. Doneo te etiam christi sponsa ut plus gau-
deas de societate angelorum et ancillarum dei q̄ de
nobilitate generis tui. Rogo te amantissima soror ut

magis exultes de societate pauperum virginum: q̄ dē
tuorum nobilitate parentum diuturnum. Quare? quia
non est personarum acceptio apud deum. qui paupe
rem despiciit deo iniuriam facit. Qui contēnit paupe
rem exprobrat factorem eius. Venerabilis soror de
bet tibi profundam humilitatem et veram caritatem.
Amen.

De lactantia.

Sermo. xxxviij.

Amen in facis q̄ in dictis cauere debem? la
ctantiam. Igitur soror carissima circūspice
te teipsam. nichil tibi arroges ex his que
in te sunt preter peccata. Caue lactantiā. fuge appeti
tum vane glorie. caue iantis glie studiū: nō te arroges
nō te iactes: nichil de te p̄sumas. nō te insolēter extol
las: nichil boni tibi tribuas. de bono opere nō glorie
ris. nō sis circūflata vento fationis. Contēne laudem
hominū: nō exquiras si quis te laudet/aut si quis te vitu
peret. Laus non te seducat nec vituperatio frāgat
Qui laudem non appetit nec contumeliā sentit. Vir
gines que de suis meritis gloriāntur coram hominib
us non habent oleum in vasis suis: q̄ per iantis glo
rie appetitum mercedem quāz merebātur a dño per
diderunt. Sēper suam aspiciant fedilitatē. q̄ vanā glo
riam diligunt. et doleāt se p̄didisse op̄ bonū qd̄ p̄ hū
mana laude fecerunt. Unde dñs i euangelio. Amē dñ
co vobis receperunt mercedem suam. Virgines iantis
etorum per iantis glorie studiū demonio subiecta
tur demonum sicut ezechias rex. qui iactanter blas
tias suas chaldeis manifestauit. propterea per pro
phetam eas p̄curas audiuit: Pharisei etiā q̄ orare

ad templum venerat. ideo bona sua perdidit. q̄ ea ta-
citanter manifestavit. Sicut ex alto aquila ad escā de-
scendit: sic homo de alto bone conversationis. perva-
ne glorie appetitum ad inferiora demergit. Soror ut
lecta michi in xp̄o. non ponas conscientiam tuā in ali-
ena lingua. Laudet te aliena lingua et non tua: laus
det te alienum os et non tuum: tuo iudicio te decerne
non alieno. Nemo magis scire potest q̄ scis sicut tu.
q̄ conscia tui es. Soror venerabilis: vis ut dicam tibi
qualiter poteris omnes virtutes augere. Frater dile-
cte volo: atq; ut michi ostendas rogo. Ausculta ergo
soror venerabilis: Si vis omnes virtutes tuas augere
perdere noli. Absconde virtutes tuas p̄ elatione. Ab-
sconde tua bona facta pro arrogantia. Fuge videri q̄
eē meruisti. Virtutes tuas cela: peccata manifestavi-
tia cordis tui revela. Absconde tua bona opera. Nun-
q̄ in medium proferas si quid boni feceris aut dica-
ris. Pravae cogitationes statim manifesta. Peccatū
enim manifestum cito curatur: Crimen autem tacen-
do amplat. Si latet: fit ex minimo. Magnū peccatū
manifestando decrescit tacendo crescit. Virtutes in oc-
culto crescunt in publico decrescunt. virtutes tacitan-
ter manifestando anichilantur. humiliter occultando
multiplicantur. Igit̄ honesta soror: cōsiliū et opus
tuū semper ad deū cōverte. In oī opere tuo dei auxi-
liū pete. Oīa diuine gratie diuino dono ascribe. Ni-
chil meritis tuis attribuas. In virtute tua nichil p̄su-
mas. nichil ponas ī tua audacia. Carissima soror. Au-
di apostolū dicentē. Qui gloriat̄ in dño gloriat̄: Igit̄
venerabilis virgo. gloratio tua ⁊ laus tua semper sit
in xp̄o iesu sponso tuo. Amen.

De humilitate.

Sermo. xxxix.

Soror carissima. audi dñm iesum xpm spō
sum tui dicentē in euāgelio. **Discite a me.**
q̄ mitis sum ⁊ huilis corde. Soror uenera.
huilia te metip̄az sub potēti manu dei. vt te exaltet in
spe tribulationis. Cōscientia xgints sp̄ debet esse hu
milis et tristis. s. vt per humilitatē nō supbiat: et per
inutilē tristitiā cor ad lascitiā nō dissoluat. Humilitas
est summa uirtus uirginitis. Sūmū enīz uirtutū est sup
bia. Virgo humilis licz habitu sit uilis. gloriosa tamē
est apud deū uirtutibus. Virgo autēz supba q̄uis an
te oculos hominū pulcra: formosa atq; composita. ta
men ante oculos dei uilis est ⁊ despecta: atq; reproba
Quare? q̄ anima tui sedes dei est. Sicut ipse domi
nus ait: super quē requiescā nisi sup similem et quie
tum ⁊ timētē sermones meos. **Dilecta michi soror in**
xpo esto humilis: esto in humilitate fundata: esto uila
tima oīm: esto nouissima oīm. Carissima nulli te pre
ponas. nulli te superiōrē deputes. Estima oēs superi
ores esse te. Quāto maior es. tanto te humilia in om
nibus. Si humilitatē tenueris. habebis gloriā. Quā
to enī humilior fueris. tāto te sequet glorie altitudo.
Descende: ut ascendas. humilitare. ut exalteris ne exal
tata humiliaris. Qui q̄ se exaltat humiliabitur: et q̄ se
humiliat exaltabitur. Qui enim extollit: humiliabitur
De excelsa grauior casus est. De alto maior ruina est
humilitas casum nescit. humilitas casum nō nouit: hu
mitas ruina: nūq̄ incurrit. humilitas lapsum nūq̄
passa est. Sponsa xpi agnosce q̄ deus humilis ue
nit. Agnosce q̄ se in forma serui humiliavit: factus
obediens usq; ad mortem. Amabilis soror: ambulasti

cui ille ambulauit. Sequere exemplū eius. Imitare
vestigia illius. Est o vilis. esto despecta: esto abiecta. Vis
splice tibi. q̄ enim sibi vilis est ante deū magnus est
q̄ sibi displicet: deo placet. Carissima esto paruula in
oculis tuis: ut sis magna in oculis dei. Tūto eris an
te oculos dei pretiosior: q̄to fueris ante oculos tuos
despectior. Soror uene. si humilitatem profundam. re
nueris cum prudentibus uirginibus in celesti regno
letaberis. Amen.

¶ De patientia.

Sermo. xl.

3812 O m̄nus dicit in euāg. Beati pacifici: q̄m
filij dei vocabuntur. Soror carissima: ergo

¶ Ihesus pacifici sunt beati. et vocabunt filij dei. neces
saria est tibi patientia: Patientia opus p̄fectū habes
¶ Virgo pacifica sapiēs est. uirgo iracūda nō est prudēs
sed stulta. Soror uenerabilis. sine ferro martyr esse po
teris si patientiam in animo ueraciter cōseruaueris
Nō pacificus cōsortium merebit̄ angelorū. non inuol
utus et iracūda erit particeps demoniorū. Non paci
ficus fugat discordias: hō iracūda suscitāt lites. Vir
go benigna etiā si patiatur iniurias: pro nichilo dū
cit uirgo pacifica in corde suo preparat m̄ā s̄onē xp̄o:
quare q̄ christi pax est. et in pace cōsueuit requiescere.
¶ Stillā pacis pacē debet diligere. Plus te p̄para ad su
scipiendā iniuriā q̄ ad inferendā. Disce poti⁹ ma
la tolerare q̄ mala facere. Estō patiens. esto mitis esto
suauis. modesta. mansueta. Ama pacem: dilige pacē
pacem cūz omnibus retine. Omnes in mansuetudi
ne et caritate amplectere. proba te ampli⁹ amare: q̄
ipsa amaris. proba te amplius diligere q̄ diligaris.
¶ Non sis leuis in amicitia. Beate semp̄ uiculu amicitie

lle. Habeto sp patientiā mēis. Esto benigna. esto p̄a
pta affectu. esto affabilis in sermone. Grato aīo appē
ad omnes. Tolle occasionem litis. Sperne litē. viue
sp in pace carissima soror si fieri pōt. cū oībus hominī
bus retine pacē. Cōtumelias detrahētū p̄ paciētiā su
pera. Clipeo paciēte frange sagittas otumelle. Pre
be scutū cōsciēte cōtra gladiū lingue. Magne virtutē
es si nō ledas. a quo lesa es. Magne fortitudinis es
si etiam lesa dimittas. Magne es glorie si cui potes
si parcas. Venerabilis soror: pax dei q̄ exuperat oēm
sensum custodiat cor tuum et animam tuam. Amen.
De concordia. Sermo. xli.

Ex sunt q̄ odit aīa mea dicit dñs i septimum
q̄ detestat. Videlicet cū q̄ seminat discordias
inter fr̄s. Maledict⁹ hō q̄ inter seruos dei di
scordias seminat: q̄ pacē et cōcordiā rūpt: aduersus de
um facit. xp̄o facit iniuriā q̄ inter seruos dei seminat
discordias. Quare? q̄ xp̄s est pax n̄s: qui fecit vtrūq;
vñ. videlz q̄ angelos et homines fecit esse cōcordes
Cōcordia malorum cōtrarietas est bonorum sicut op
tandus est vt boni pacē habeant: ita optare debemus
vt cōcordia malorum rūpsē. Cōcordia ad faciendum
peccatū mala est. Cōcordia vero ad faciendum bonū
ad sectandam iusticiā: ad seruiendum deo bona est
Propter hoc sum⁹ congregati in vñ: vt seruitio dī oīs
vñ sp̄s et vñ aīa habeam⁹. Qib⁹ habitantib⁹ in to
mo dei: bz esse aīa vna et cor vñ in deo. nichil prodest
si nos cōtineat vna domus et separat volūtas diuersa
Plus diligit deus vnitatem animi: q̄ locū. ecce sum⁹
in domo ista multi homines. diuersi mores. diuersa
corda. diuerse anime. Nec oīa debet in vñ cōfūgo

eterna intellō: vñ⁹ amor in deum. Debemus ergo in
hoc eē vñ⁹ amicitie et vñ⁹ volūtatē ut seruiam⁹ deo: et
ut diligam⁹ deū ex toto corde et ex tota alā: et primum
nostrū sicut et nos: necessaria itaq⁹ est nobis vñ⁹ con
cordie. **Q**uod si ego volo facere volūtatē meā et iste suā
et ille suā. fiunt diuisiones: oriuntur lites: ire quoq⁹ et
rixe que sunt opera carnis. et sicut ait apostolus. q̄ ta
lia agūt regnū dei nō cōsequēnt. **S**oror carissima: cre
de mihi. q̄ deo non tantū placent nostra ieiunia: nre
orationes. nostra sacrificia: q̄tū cōcordia. **I**deo de⁹ dī
cūt in euangelio. **A**dde prius reconsiliari fratri tuo. et
tunc veniens offeres mun⁹ tuū. **V**enerabilis soror ma
gna est vñ⁹ concordie apud deū: sine qua non placent
deo nostra sacrificia: quib⁹ delentur peccā. Scire debe
mus q̄ cū ad cōuersionē ventim⁹: luctamē contra dia
bolum sumimus. ¶ **I**nterrogatio. **F**rater dilecte: dic
mihi si aliquid timet diabolus. ¶ **R**esponsio. **S**oror
amabilis. nichil est q̄ diabolus tantum timeat q̄tū
concordiam et caritatē. nā si totū quod habem⁹ dam⁹
ppter deū: hoc diabol⁹ non timet: q̄ ipse nichil h̄. **S**i
ieiunamus. hoc diabolus non timet. q̄ ipse unq̄ co
medit. si vigilamus: hoc diabolus non timet: quia ipse
nunq̄ dormit. sed si caritatē et concordiam tenemus:
hoc diabolus vehementer timet. **Q**uare/ q̄ hoc tene
mus in terra quod ipse in celo tenere noluit hoc est et
q̄ sancta ecclesia terribilis esse ut castrorum acies or
dinata dicitur. **Q**uod sicut hostes timent q̄n acies castro
rum bene ordinatas ad bellum vident. Ita certe dia
bol⁹ expauescit. quando sp̄iales viros virtutū armis
accinctos in unitate concordie viuere conspiciat. ipse vi
ctus et confusus vehementer dolet cū eos p discordiā

diuidere et penetrare nō valet. Omnes ergo vnanimi
ter et concorditer debemus viuere in domo dei vt pos
simus diabolum vincere. Ancilla dei que vult concor
diter viuere prius debet prauas consuetudines relin
quere: ne sit peruersa: ne sit inordinata: ne sit indisci
plinata ne peruersitate sua ceteras ancillas dei cōtur
bet vel scandalizet. Debet etiam mensurare accus su
os: motus suos: sermones suos: et totam vitam suam
vt secundus deum concordare possit cum illis cū q̄b
viuit. Igitur soror dilecta moneo te: vt concorditer et
humiliter viuas in monasterio cū oib⁹ ancillis dei Sa
tor venerabilis: odientes ad pacē invita discordantes
ad concordiam reuoca. Nullus existat sermo iurgio
rum qui concordiam diuidat. O spōsa christi: caritas
que te separauit a seculo: ipsa te cōiungat deo Amen
¶ De tolerantia. Sermo. xliij.

Arissima soror disce a xpo modestiā: disce to
lerantiā: xps attēde et nō dolebis de iniurijs p
nobis nāq; passus est q̄ nobis exēpla. Pal
mis ei percussus: flagellis cesus: sputis verisus: clauis
cōfix⁹: spinis coronat⁹: cruce dānatus: sp̄ cōtuit. quō
em aliq̄s tibi cōiiciat: ppter tua pctā cōtigit tibi. quō
tibi iniuriatur mala tua hec faciūt quicquid tibi prin
cipit aduersum p tuo euenit pctō. Leuit⁹ sustinebis si p
q̄b⁹ tibi inferi intēderis cū ergo derogat tibi tu ora
quomodo aliquis maledixit tibi: tu benedic ei. bñdic
ei qui maledixit tibi. Maledicens tibi benedictionē
appone: irascentem patientia delimitre: blandimento
fracundiam furentis dissolue: lenitate vince nequitia
bonitate vince maliciā. Tuo bono supera mala alio
rum. Tua tranquilla mente aliorū cōtumelias disp

De. Soror venerabilis: ad bona et ad mala prepara cor
tuum: et bona et mala prout tibi euenerint porta. Su
stine aduersa et prospera ut cunctis occurrerint tibi q̃
cunctis euenerint tibi mente placida sustine. Respue
pbra illate contumelie Despicendo supera irrita non
pbra. Dissimulando cōtēne errores detrahētūz. Hone
stas uirgo q̃ uis te quisq̃ irritet: q̃ uis te incitet: q̃ uis
exasperet: q̃ uis insultet: q̃ uis puiciet: q̃ uis criminet
q̃ uis ad litem puocer: q̃ uis ad iurgium vocet: q̃ uis
conuictū dicat: q̃ uis iniuriā faciat: q̃ uis afficiat con
tumelijs: tu sile. tu tace. tu dissimula. tu contemne. tu
non loquaris. tu tene silentium. iniuriā nō respōdeas
malaverba non dicas: cōuictū nō retorqueas: cōtumē
liā nō respōdeas. Tene silentij pacem. Tacēdo citius
vinces. Spōsa xpi sume luciamē cōtra temporales
molestias. Esto in cūctis casibus firma patienter to
lera oia: patienter ab vno sustinendū est q̃ multis ac
cidit. Et qui affligit. et qui affligitur. mortalis est. Et
qui mala facit. et qui mala sustinet mortef. Amabilis
soror crede michi. quia nullus tibi aduersarij potuis
set: nisi dominus potestātē dedisset. Nec habuisset in
te potestātē diabolus: nisi pmitteret deus. Oportet p
multas tribulationes nos introire in regnū dei. Non
sunt condigne passionēs hui⁹ ipts ad futurā gloriā
Soror carissima impossibile est ut sis femina et nō gu
stes angustias. Oia in hoc seculo exētu similit sustine
mus. Nullus est qui in hac vita positus non suspiret
In hac vita lacrimis est plena. Vita ista a fletibus incho
at. Infans quando nascitur: a fletu incipit uiuere In
fans quādo egreditur de vulua. prius incipit lugere
q̃ ridere. Flentes piciuntur in hanc miseram vitam

Utilis est tribulatio. utiles sunt vite huius pressurae.
Quanto in hoc seculo frangimur: tanto in perpetuo
solidamur. Quanto in presenti tempore affligimur
tanto in futuro gaudebimus. Sic hic flagellis atteri-
mur purgati in iudicio inueniemur. Amen

De infirmitate.

Sermo. xliij.

Domine loquitur in euangelio apocalypsi
dicens. Ego quos amo arguo et castigo. Tri-
bus modis deus in hac uita castigat homines.
Scilicet ad damnationem percutit reprobos. Ad pur-
gationem corripit quos uidet errare electos. Castigat
iustos ad augendam gloriam meritorum. Deus per-
cussit egyptum plagis ad damnationem flagellatus est
paup' iazarus ad purgationem flagellatus est etiam iob
ad probationem. Flagellat etiam hominem ante peccatum: ne
malus sit sicut flagellauit paulum qui instigante an-
gelo sathane tolerabat stimulos carnis. Flagellatur
etiam homo a deo post peccatum: ut emendetur sicut
ille qui traditus est sathane: in interitum carnis et spi-
ritus saluus esset. Quia ualentiores sunt et sancti: utile
est eis infirmari ne per vigorem salutis plus letentur in
transitorijs et terrenis rebus quam de hinc. Mala est sa-
nitas carnis quam hominem ducit ad infirmitatem anime.
Et ualde bona est infirmitas carnis: que perducit ho-
minem ad sanitatem anime. Infirmitatem carnis, lau-
dat apostolus dicens. Cum enim infirmus sis fortior
sum sancto spiritu. In flagellis dei non debet murmurare
homo: quia per hoc quod castigat a peccato emendat. Reui-
nebimus infirmitates corporis: si ad memoriam reduxe-
rimus mala que fecimus in infirmitate non debemus murmurare. que
quod ab illo iudicatur: cuius iudicia sunt iusta et iudici.

talem patitur et contra deum murmurat. iusticia sua
dicantis accusat: ac p hoc ira dei aduersum se puocat
Non potest esse iustum qd non iusto placet iudici: quicq
eius diligit deus castigat: flagellat aut omne filium quem
recipit: et quasi pater in filio complacet sibi. In hac vi
ta deus parcat peccatoribus: et non parcat iustis. In futu
ra vita parcat iustis: et non parcat peccatoribus. qui in hac
vita flagellari non meretur: in inferno torquebitur. So
ror carissima dolor et tristitia omnibus sunt comites. nemo
est qui in hoc seculo non doleat. Semper deus hos cas
tigat quos ad salutem parat perpetuam. Soror veni
in infirmitatibus tuis non contristeris. In languoribus
tuis gratias age deo. Valere te magis optas animo quam
corpore. Desidera te plus valere mente quam carne. Ad
uersa carnis remedia sunt animi. Egritudo carne vul
nerat. mentem curat. Languor enim vicia excoquit.
languor vires libidinis frangit. Probari te in dolo
re cognosce: non frangaris. in fornace probatur aurum
ut sordibus carcas tribulationis camino purgaretur: ut
purior appareas persecutionis igne conflaris. Con
flaretur omni peccatorum sorde purgeris: ad probationes
sunt omnia ista que sustines. Igitur dilecta mihi in christo soror
in infirmitatibus tuis non murmures. non blasphem
es. non dicas quare sustineo mala. non dicas cur
affligor. ut quid mala patior. Frater mi. obsecro te ut
dicas mihi quid in infirmitatibus meis debeo dice
re: vel qualiter oportet memetipsam accusare. Soror
honestissima: hoc modo te accusa. Peccaui. ut eras digna
non recepi. Equalem vindictam peccati mei non sen
tio. Minus me sentio percussam quam memor. Iuxta mo
dum terminis minor est tribulatio vultus. Sed meritis

peccatorum meorum: dispar est causa penarum. non sunt tanta sus-
picionum quanta extiterunt peccata. **S**ponsa christi a pecca-
tis tuis purgari in pena te accusat: et dei iusticia; lau-
da: Ad purgationem tuam sufficit: si ea que pareris ad
iusticiam dei reuereris. Si per irrogata infirmitate tu hu-
milibus dei glorificaueris. Corripit enim te deus flagella-
to pie castigationis. Exercet in te disciplina. Et qui
parcendo te a se abiebat: fertendo clamari redeas.
Venerabilis virgo: cogita quoslibet mundi cruciar.
Intende animo quascunque mundi penas quoscunque tor-
mentorum dolores quascunque dolorum acerbitates: com-
para hoc totum gehennae: et leue erit quod pateris. Soror ama-
bilis si times: penas inferni time. Nite enim penetra-
porales sunt: ille eterne. In istis penis moriendo tormen-
ta recedunt. In illis moriendo eternus dolor. succedit: Si
enim conuersa fueris: remedatio est quod pateris. Conuer-
sum namque flagella a peccatis absoluunt. Conuerso instan-
tes plage ad purgationem perficiunt. Qui enim hic casti-
gatus corripitur: illuc liberatur. qui vero nec sub flagello
corripitur: et temporalis pena et eterna damnatur. Et
in hoc primo iudicantur seculo: et illic de nouo in futuro.
His duplex est pena et damnatio. Semina his per. ul-
sio est. quod et hic habet iudicia tormentorum: et illic supple-
mentum penarum. **M**an igitur dei te ad penam tradi-
dit: indignatio dei te affligi iussit. Ioseph tratus iussit te
in mala omnia experiri. Soror reuerenda. nam quod et cor-
poris debilitatibus frangeris: quod carnis moribus affice-
ris: quod languoribus stimulis cruciaris: quod passionibus anime qua-
teris: quod mentis angustia torqueris. quod crassante impugnatione
malignorum spirituum agitaris: hoc ipsum pro peccatis
te diuina iusticia irrogat. **T**ua contra te dimittant as-

ma. Sagittis tuis plagaris. Tuis tuis vulneraris.
Per que enim peccasti: per hec et torqueris. Quia
secura es carnem: flagellaris in carne. In ipsa ge-
mis: in q̄ peccasti. Soror amabilis in ipsa carne cru-
claris: in qua deliquisti. In ipsa tibi est cēsurā suppli-
cū: in qua fuit causa peccati. Unde corruisti ad vicia.
inde sustines tormēta. O sponsa xpi. Iuste argueris.
Iuste flagellaris. Iusto iudicio iudicaris. Pro cella
tuste te conterit: iustite pena te premit.
¶ De avaricia. Sermo. xliij.

Omnino dicit in euāgelio. Cavete ab omni
avaricia: q̄ nō est in abundantia colūq̄ vita.
et us est super terram ex his que possidet. Et
paulus apostolus. Omnis fornicatio et immūditia et
avaricia non nominetur inter vos. Et iterū. Omnis
fornicator aut immūdus: eius avarus q̄ est ydolō-
seruitus non habet hereditatem in regno dei. Unde
salomon. Conturbat domum suam: qui sectatur au-
aricia. Avarus non implebitur pecunijs. Qui amat
divitias. non capiet fructum ex eis. Nichil est pei⁹ q̄
amare pecunias: hic enim animam suā venalem ha-
bet. Sicut avaritia mergit hominē in infernum. ita
omnino largitas elemosine lavat ad celum. Avarus
homo similis est inferno: sicut infernus nūq̄ dicit sa-
tis esse: ita avarus nunq̄ satiat pecunijs. Sicut ydro-
pticus q̄to plus bibit tanto plus sitit: ita avarus q̄to
plus acquirit: tanto plus concupiscit. Avaritia et cu-
piditas sorores sunt: superbia vero est mater earum.
Nunq̄ superbia fuit sine cupiditate nec cupiditas si-
ne avaritia. Soror venerabilis. Non sit manus tua
porrecta ad accipiendu. et collecta ad dandū. Plus

se delectet dare & accipere. Melius est dare & accipere. Soror carissima. Avaritia non defigat radices in corde tuo. avaritia non sit in te. Expelle a corde tuo avaritiam. Si perfecte pro christo contempseris omnia terrena cum eodem iesu christo sponso tuo letaberis in celesti patria. Amen.

De cupiditate.

Sermo. xlv.

h. 1. 1. 1. Adix oim malorū ē cupiditas. Nemo potest perfecte spiritualia bella suscipere. nisi prius carnis edomauerit voluptates. nō pōt mē ad contemplandum deum esse libera. que terrena et transitoria huius mundi concupiscit. non potest videre oculus mentis alta si eum claudit pulvis terrene cupiditatis. Cupiditas graue peccatum est. oim criminum materia est. nō est mirū si morientes inferni ignibus deputentur: qui viuentes flāmam cupiditatis sue non extinxerūt. Soror carissima. Quis non habeas pecuniam. tamen si habes cupiditatem habes di. nichil valet tibi. nichil valet tibi corporis nuditas si tibi est vestimenti cupiditas. Judas per cupiditatem vendidit christum. nudi nascimur in hac vita. nudi exituri sumus de hac vita. Cur ergo concupiscimus terrena et transitoria. Si ergo bona huius mundi credimus peritura. cur tanto amore diligimus ea. Si terrena et transitoria huius mundi pulchra oportet diligimus peccamus. Soror ergo dilecta cursum tuum considera. et cognosce tibi pauca sufficere posse que habes. Si igitur cupiditas est radix omnium malorum. sicut superius diximus. necesse est ut expellas eam a corde tuo. ut cetera soboles non pullus

lent. vltimorum cupiditas peruersa non sit in te. Soror
venerabilis omnipotens deus te faciat propter semetipsum
prospera huius mundi despiciere et nulla eius aduer-
sa formidare. Amen.

De paupertate.

Sermo. xlv.

Scilicet

b Beati pauperes spiritus quoniam ipsorum est regnum celorum.
Multi sunt pauperes quos ipsa paupertas non
facit beatos sed miseros quoniam ipsam paupertatem

Scilicet

non propter deum sustinet sed coacti. Sunt etiam nonnulli
pauperes quos paupertas non facit miseros sed beatos. quoniam
eam propter deum sustinet de quibus dicitur. Beati pauperes
spiritus. Soror carissima iterum ad te reuertor loquendo.
Audisti tribulationem et patientiam lobis ideo te moneo
ut ne in tribulatione frangaris. nec in prosperitate
te eleueris. Tu patriarchas diuites opibus sed humiles
fuisse legis animo. Qualem fuit abraham qui dice-
bat loquar ad dominum deum meum. cum sim terra et cinis.
Ideoque beata eris soror venerabilis si et in prosperitate
et in aduersis semper deo gratias egeris et felicitatem
huius temporalis vite velut fumum et vaporem evanescentes
credideris. Alit enim. Paulus apostolus. Si in hac vita tantum
sperantes sumus in christo miserabiliores sumus omnibus
hominibus. christus enim ne aurum diligere oblati vlti-
ma munera continere docuit: ne famam timeremus quod
quadraginta diebus ieiunauit: ne nuditatem timeremus.
vnam tunicam discipulis suis habere mandauit: ne tribu-
lationes expauesceremus ille pro nobis tribulationes
sustinuit. et ne mortem timeremus pro nobis mortem
sustinuit. et suscepit. De quo in mundo est. concupiscentia
carnis est. et concupiscentia oculorum et ambitio seculi.
Et mundus peribit et concupiscentia eius. Igitur de

lecta soror non diligamus ea q̄ sunt in mūdo. ne pea-
mus cum mūdo. Certe dauid regnabat et cū haberet
thesauros argenti et imperaret pp̄is manu forti tñ
humilē se cognoscit et dicit pauper sum ego in labo-
ribus a iuuentute mea. Et iterum Egenus et pauper
ego sum. Itē dicit. Incola ego suz in terra. et peregrī-
nus sicut omēs patres mei. Soror venerabilis nō te
delectent blandimēta transitoria: nec commoda terre-
na. nec de mūdantis lucris gaudeas: et nō contristabe-
ris de terrenis damnis. Sicut enim scriptum est. Di-
uitie si affluant: nolite cor apponere. Que cum amo-
re possidemus cum dolore perdimus. Audi sponsa
xp̄i que dico. Ille cui celestia et terrestria seruiūt pau-
per pro nobis factus est. Quare? q̄ vt nos sua paup-
tate faceret diuites. Tu ergo honesta virgo ambula
per viam qua precessit iesus xp̄s sponsus tuus et pas-
sibus indefessis sequere celestem duce. Sine dubio
si consecuta fueris: cum ipso in celo regnabis Soror
venerabilis virginitatem et paupertatē beate marie
virginis p̄spice. que tam diues in domino fuit vt ma-
ter dñi esse mereretur. Et in tantū fuit rebus pauper-
cula vt tempore partus non haberet obstetrices vel
ancillas ad seruiendum sibi. Et in tantum fuit reb⁹
pauperculavt ip̄m etiā diuersorum tam angustū fu-
it vt infantem nō in lectulo. sed in p̄sepio reclinaret.
Sed et ioseph cui fuerat desponsata. cum esset iust⁹
erat tamen pauper ita vt victum. et vestitum artifi-
cio quereret. Certe faber fuisse legitur. Etia de sanctis
apostolis legimus quia seruebant deo in fame
et siti. Unde paulus apostolus. In fame et siti in tes-
tunjs multis. In frigore et nuditate. et in vigilijs m̄

tis. **S**ponsa christi habes exempla quibus possis ter-
renas diuitias contemnere. et celestes concupiscere.
Quoniam qui volum diuites fieri in hoc mundo. inci-
dunt in tentationibus et laqueis diaboli. et in dese-
rtis multis et nocturnis. que mergunt hominem in ma-
fernū. Libenter contemnunt terrenas diuitias qui
perfecte sperant celestes. **Q**uia uolūtaria paupertas
introducitur hominem in regnum celorum. Non ideo
venimus ad monasterium ut in delicijs in eo utua-
mus. sed ut vigilando: orando letunando: psallendo:
contra aduersarium nostrum dimicando: ad regnum
nobis promissum christo adiuuante perueniamus.
Ram ideo nudi nascimur in hoc seculo: nudi etiam
accedimus ad baptismum ut nudi et sine impedi-
mento perueniamus ad celum. **Q**uam incongruum est.
et absurdum et turpe. ut quem nudum mater ge-
noit nudum suscepit etiam diues inurare velit in ce-
lum. Facilius est camelum per foramen acus transi-
re: quam diuitem introire in regnum celorum. **M**elius est
minus egere quam plus habere. **R**imilis est auarus. cui
non sufficit dominus. **S**oror dilecta si in hoc seculo
famen et sitim atque nuditatem pro christo iustinu-
eris gratis. cum eodem domino nostro iesu christo.
in celesti regno gaudemus. Amen.

De murmuratione.

Sermo. xlvij.

Spectum cordis nostri per gratias dei san-
ctificatur et per inhabitationem spiritus sancti
et quando intus est caritas: pax bonitas hu-
milis concordia: mansuetudo: alia huiusmodi. **H**ec

sunt nostre diuitie. s. boni mores et virtutes. Sed si in-
cipimus inter nos litigare et murmurare. contende-
re: stat ab his spiritualibus bonis vacui remanemus
et nudī. Quare? quia virtutes non possunt remanere
cum vicijis. Nam et modicum fermentum totā mas-
sam corrumpit. quisq; seruus dei debet p̄sare in cor-
de suo. q̄ magnum malum incurrit si pro rebus tem-
poralibus murmurat. vnde debuerat ē dices sit pau-
per. que sunt diuitie nostre? virtutes scilicet. Virtu-
tes ergo perdimus si pro cibo vel potu murmuram⁹
Breue peccatum est murmuratio. Vnde gregorius. *Grego*
Begnum celorum nullus qui murmurat accipit. nul-
lus qui illis accipit murmurare potest. p̄ recordia fa-
ciat sicut rota currus: fenum portat ⁊ murmurat: Ta-
les sunt multi fratres et multe sorores i congregatio-
neq; sunt carnalibus desiderijs subiti: ⁊ murmurare
nunq̄ cessant. Igitur soror carissima necessarium est
valde nobis consilium pauli apostoli dicentis. Neq;
murmuraueritis sicut quidam eorum murmurauē-
runt in deserto/ vnde perierunt ab exterminatore
Igitur periculosum est nobis murmurare. ne forte
peream⁹ ab exterminatore i mōasterio. sicut illi perierūt
in deserto. Linguas ergo nostras a murmuratione
custodiam⁹: ne qđ absit sicut illi perierūt in hoc sc̄lo
nos peream⁹ in futuro. nō ergo murmurem⁹: ne for-
te sicut illi perierūt i hac vita. nos peream⁹ in futura
Cauemus ab omni murmuratione: ne forte qđ illi
qui passi sunt in corporibus: nos patiamur i anima-
bus. Iterum apostolus cōsulendo nobis loquitur de-
cens. Neq; temptemus christum sicut quidam con-
temptauerunt: et a serpentibus perierunt. Xpm tem-

ptati: q̄ pro cibo vel potu siue pro vestimento murmurat sicut scriptū est: de eodē populo. Tēptauerūt deū in cordibus suis: vt peterent escas animab⁹ suis. Et iterū. Murmurauerunt in tabernaculis suis: et non eraudierunt voce dñi: xpm temptat q̄ in monasterio superflua requirendo murmurat. Cōtra xpm facit: q̄ in monasterio plus q̄ oportet requirit. In christū peccat: q̄ in monasterio resterrenas et trāsitorias requirendo prepositos suos scandalizat. Et a serpentibus perierunt. Quare a serpentib⁹ perierūt nisi q̄ serpens venenosus est: et oīs q̄ murmurat venenum dyaboli habet in lingua. Unde iacob⁹ apo. Lingua inquietū mali: plena veneno mortifero. Cauendū est ergo nobis a murmuratione ne mortifero et dyabólico veneno percamus. Soror dilecta michi i christo: Audi qd̄ domin⁹ noster iesus christus dicit in euāgelio. Dico vobis ne solliciti sitis aīe vestre qd̄ manducetis neq̄ corpori vestro qd̄ induamini. Ne si aperit⁹ dicat. De⁹ qui dedit vobis animam: dabit escam. Et q̄ dedit corpus dabit vestimentum. Et adiecit. Respiciite volatilia celi quoniam non seminant neq̄ colligūt neq̄ congregant in horeis neq̄ in cellariis: et deus pascit illa. I. si deus gubernat aues q̄ hodie sunt: cras non erunt: quarū aīa est mortalis q̄ pro magis dabit seruis ⁊ ancillis suis cibum et vestimētum: quorū aīa est immortalis et quibus regnū celorū p̄mittit. Et iterū. Cōsiderate lilia agri quō crescūt: non laborāt neq̄ nent. I. non texunt neq̄ filant. et de⁹ sic vestit illa. q̄ pro magis vestit et seruos suos. et ancillas suas. Non occidet de⁹ animas seruorum suorum fame aut siti aut nuditate. Et adiecit. querite primū regnū dei et in illis ei⁹: ⁊ hec

omnia adiacentur vobis. Ac si diceret. Seruite domi- psal. 11
no in timore: cantate et exultate ei die ac nocte cū tre- psal. 100
more. et ipse dabit vobis in hac vita et ī futura omnia
necessaria. Inquirentes dñm: non minuetur os bono.
Sotor carissima. deus q̄ te eduxit de domo patris tui
si in seruitio eius perseueraueris: dabit tibi in bono
petitiones cordis tui. Amen.

¶ De proprio.

Sermo. xlvij.

Sor carissima. Peculare qđ habet apđ
seruos dei p̄ magno crimine. nūq̄ inueni-
atur in te. Dia q̄ in monasterio sūt: omib⁹
sunt coia. Ergo si ancilla dei aliqđ habet abscondit⁹ vř
ppriū: qđ a ceteris acillis dei ignorat: furtū ē. peccatū
furti est. quare? qz oīa habet in cōi cū ceteris ancillis
dei. Et q̄ si propriū sibi aliud abscondit furtive aliud ha-
bere in cōe cū ceteris acillis dei et q̄ si propriū si bi ali-
ud abscondere. Hoc furtū est hec manifesta fraus est.
Hoc grande peccatū est. hoc est iter inferni. per hanc viā
tam latrones descēderūt in infernū. Sic enī ait paul⁹
apłs. neq; latrones neq; rapaces regnū dei possides-
bunt ancilla dei que semetipsaz separat a communito
ne monasterij aliud quasi propriū abscondēdo. psequēs
est vt separetur a cōsortio celestis vite. Multi ad cōe-
societatem monasterij veniūt. sed q̄ sine graui gemitu
dicere nō possumus non oēs in eo scđm euāgelij
vtiūt. In monasterio sunt sancti apłi iesu xpī. Est eti-
am ibi iuda scario: traditor dñi. et ibi anania cūz vx-
ore sua saphira. Est etiam ibi glezī discipulus helisei:
qui ppter deū oīa q̄ habet in hoc mūdo ad imitationē
apostolorū dereliquit cā solius eterne vite. Cū eis de-
apostolis letabūtur et remunerabūnt in eterna beat

rudine. Qui aut postq̄ ad conuersionem monasterij
venit de rebus monasterij facere fraudē presumit: iu-
das est. et penam iude sustinebit in inferno. q̄ de hoc
q̄d cōe est facere fraudē presumit p̄p̄riū facit: q̄ autē
de seculari vita ad seruitium dei cōuertitur: si de his
q̄ de seculo habuerit vnāz partē sibi reseruā: alteraz
vero secū i monasterio tradūt cū ananias et saphira sen-
tentiaz maledictionis merētur. Qui autē de seculo ad
monasterij venit: q̄d in domū suā habere nō potuit
si illud in monasterio habere voluerit: vlt̄ req̄sierit: si
ne dubitatione lepra glezi adherere et. Et lepra quā
glezi sustinuit in corpore. iste sustinebit in anima. Ho-
nesta soror: sicut superi⁹ dixi tibi magna differētia est
inter eos qui in monasterio viuūt. Illis qui in mona-
sterio more aplōrū viuūt. q̄ ex his q̄ in seculo habuerūt
vel habēt in mōasterio nichil abscedunt: uenit illud
psalmiste. Nichil autē adherere deo bonū est: et pone-
re in deo spem meā. Et illud. Facta cogitatum tuum
dñs: et ipse te enutriet. Illis qui sicut iudas scariot p-
p̄rium retinent vel de rebus monasterij abscedit con-
uenit illud. Abscedunt vsq̄ ad celos. et descendunt vsq̄
ad abyssos. aīe eorum in malis rabscebant. Illis ve-
ro q̄ cū ananias et saphira ex his que in seculo habue-
runt vnā partēz monasterio tradunt. alterā ho sibi in-
proprium retinēt: conuenit illud. Qui cōfidūt in virtu-
te sua: et multitudine diuitiarū suarū gloriātur. Est
sim illis qui sicut glezi ea q̄ non potuerūt habere i se-
culo req̄rūt in monasterio: uenit illud. Ecce homo
q̄ non posuit deum adiutorē suū. sed spauit in multi-
tudine diuitiarū suarū et preualuit in uanitate sua.
Tu ergo soror venerabilis nichil celes nichil abscom

das: nichil apud te absconsum reponas. In abscon-
dito nichil retineas, apud te nichil remaneat abscon-
sum. Quicquid habes habeto cum licentia: si qd ha-
bes habeto cū bñd cōde. Sine licētia abbatissē vel pō-
rissē: nichil haberas. Sine benedictione: nichil accipias
Sine licentia nichil tribuas. Non est virgo tacta cogi-
tatum tuum in domino: et ipse te enutriet.

¶ De oratione.

Sermo. xlii.

Arissima soror: audi q̄ dico. Ante tēp⁹ orare
est providētia. In tēp⁹ cōstitūto orare est obe-
diētia. Tēpus orandi p̄terire est negligentia
tāto crebrior d̄bet esse orō q̄to est viliior. Dñs dicit in
euange. Omnia quęcūq; petieritis in orōe credentes
accipietis. Et paul⁹ aposto. Sine intermissione orare
Et iacobus. Multum enim valet de precatōe iusti assi-
dua. Soror venerabilis: ante orationem prepara aīaz
tuam. et noli esse quasi homo qui tēprat deū. In orōe
p̄para te: et ostēde cōscīentīaz cordis tui: ut ampliorē
gratiā cōsequaris a deo tuo. Tūc veraciter oras quan-
do aliud in corde non cogitas. Citius ad preces iudex
flectitur: si peccator a pravitate sua corrigatur. Oratio
cordis est nō labiorū. Melius est cum silentio cordis
orare: q̄ solis verbis sine intētiōe mentis. Pura est
oratio quā in suo tēp⁹ superflue cogitatōes nō contur-
bant. Lōge q̄ppe est a deo animus: qui in oratōe cogi-
tatōib⁹ seculi est occupatus. Quobus modis oratio
impediatur: ne impetrare dīsq; possit qđ postulat. Hoc
est si adhuc homo mala cōmittit: aut si peccanti in se
ex toto corde nō dimittit. Mēs nostra celestis est rīle
deū in orōe bene cōmēplā: quando nullis terrenis cu-
ris aut erroribus impedis: quando quisq; orat spīrīto

sanctum ad se vocat. Sed postquam venerit confessum om-
nia tentamenta demoniorum que se mentibus homi-
num immergunt presentiam eius fere non sustinentes
effugunt. qui ledit non desistat orare pro se ledentibus. Alio-
quin iuxta domini sententiam peccat qui pro inimicis suis
non orat. Sicut nullum proficit in vulnere medicamen-
tum: si adhuc in eo est ferrum: ita nichil proficit oratio illi
qui odium habet in corde. Culpabiliter expandit ma-
nus ad deum qui facta sua orando tacite manifestat.
confessio
in curia Sicut phariseus in templo tacite orabat: et magis
laudabat semetipsum de bonis operibus quam deus. So-
or dilecta: ora cum lacrimis indefinenter. Ora iugiter
precare deum diebus ac noctibus. Oratio sit sine cessa-
tione: oratio sit frequens: orationis sint arma assidue.
oratio oratio de *oratio* non cadat: insiste orationi. frequenter in-
cubare orationi. Seme semper, et plange. Surge in no-
cte ad precem. vigila, et ora. pernocta in oratione et pre-
ce. Incubare nocturnis vigiliis. Ad modicum clavis oculis
illis rursus ora: oratio frequens, diaboliacula submo-
uet: oratio quotidiana diaboli tela exuperat. oratio est
prima virtus aduersus tentationum incursus. oratio
superat tentamenta inimicorum. Vincit demones. su-
perat immundos spiritus. Per orationem vincuntur de-
monia: oratio demonia omnibus malis preualet. No-
nesta virgo, sit oratio tua pura. Moneo te carissima:
ut ores pro bonis hominibus ut in bono perseuerent. Ro-
go etiam te ut ores pro malis hominibus: ut de malo ad bo-
num conuertantur, ora pro amicis tuis, et ora pro tuis inimi-
cis. Ora etiam pro omnibus fidelibus uiuis et defunctis. Di-
rigatur oratio tua sicut incensum in conspectu dei.
De lectione. Sermo, l.

Et orationem mūdāmur a peccatis. p lectio
ne docemur quid faciam⁹: virib⁹ bonū est si
h. Si vero nō h: mell⁹ est orare, q̄ legere. nā
cū oram⁹ cū deo loq̄mur. cū legim⁹ de⁹ nobiscū loqui-
tur. Soror carissīma sīvis cū deo semp esse: semp oras
semp lege. Valde nobis est necessaria lectio diuina
Nā p lectionē discim⁹ qd facere: quid cauere: quo tē-
dere debeamus. Uñ dicitur Lucerna pedib⁹ meis ver
bū tūñet lumē semitis meis. Per lectionem sensus
et intellectus augē. Lectio nos ad orationē instruit,
et ad operationes: lectio nos informat ad actiuam et
cōtemplatiuā vitā. Ideo bī in pō. Beatus vir qui in le
ge dñi meditabitur die ac nocte. Lectio et oratio sum
arma: quibus diabolus expugnat. hec sunt instrumē-
ta quib⁹ eterna beatitudo acq̄rit. Per orōem et lecti-
onē vicia destruuntur: et virtutes in anima nutritur.
Ancilla dei semp debz orare et legere. Unde legī in
pō. Tunc non confundar cū perspexero in mandatis
tuis. Igitur dilecta michi soror in christo: insiste orōi,
frequenter perseuera: in meditatione scripturarū in
lege dei esto assidua: habeto studiū in diuinis legib⁹
vñs legendi sit tibi frequens lector: sit tibi quotidia-
na legis meditatio: lectio denat errorem vite subtra-
hit hōiem a vanitate mūdi. per lectionē sensus et in-
tellectus crescūt. Lectio em̄ docet qd facias: discernit
quid caueas: ostēdit quo tēdas: multū p̄ficis cū legis
tamē si facis ea q̄ legis. Soror venerabilis adaperiat
deus cor tuum in lege sua. et in preceptis suis.

¶ De operatione.

Sermo. li.

6 Eremitas ppheta dicit. Reuēmus corda nra
cū manib⁹ ad deū. Qui orat et laborat: cor le

uat ad deum manibus. Qui vero orat et non laborat
cor leuat ad deum et non man⁹. Qui aut laborat non
orat manus leuat ad deum et non cor. Igitur soror ca-
rissima necesse est nobis cor in oratione ad deū leuare
et manus cum operatione ad deū extendere. Quare?
Re de negligētia mandatorum reprehendamus: du⁹
salutē querim⁹ obtinere sola orōe: aut sola operatōe
Unde paul⁹ apostolus. Qui non laborat nō māducet
Ancilla xpī debet sp⁹ orare legere et operari: ne forte
spiritus fornicationis decipiat ociosam mentē. Dele-
ctatio carnis per laborem vincitur. Soror carissima vi-
uide tibi spacium diei in tres partes: et in prima ora
in secunda lege: et in tertia parte labora. Rex salomō
per oculum semetipsum trauoluit in multis fornicatio-
nibus: per cupiditatem fornicationis adorauit ydola
Soror venerabilis: hec tria sunt tibi necessaria valde
scilicet oratio: lectio: et operatio. Oratione mūdāmur
lectione instrui mur. operatione beatificamur. Sicut
dicit sp⁹ sanctus in psalmo. Labores manuum tuarū
quia manducahis beatus es et bene tibi erit. Si
aliquando a lectione cessaueris: operari debes: ut nū-
q̄ sis ociosa: quia oculum inimicum est anime. Dya-
bolus cito decipit eum quem ociosum inuenit. Dya-
bolus quotidie in claustra intrat: et si aliquem inuenit
ociosum statim accusat. Sponsa christi vide ne cui⁹
dyabol⁹ claustra intrauerit: et vnuscutusq̄ facia seru-
tatus fuerit aliquid inueniat unde te accusare possit.
Hac de causa te moneo soror michi in christo dilecta
ut per amorem christi nunq̄ sis ociosa. Rogo ut amo-
rem christi ostendas sociabus tuis. non solum verbis
sed et operibus bonis. Tunc vere deum diligis: si pro

h. e. e. b. i.

amore illius bona que potes operari. Una queq; sa-
cra anima debet in se monstrare amorem dei: et ver-
bis sanctis et actionibus. Unde in canticis canticorum *ut patet*
Sponsus scilicet christus sponsam. i. sanctam animam
ornatur dicens. Pone me: ut signaculum super cor
tuam: et super brachium tuum. In corde sunt cogita-
tiones et in brachio operationes. Ergo super cor et
super brachium sponse dilectus in signaculum poni-
tur: quia in sancta anima spiritum ab ea diligatur: et vo-
luntate et actione designatur: quia amor dei non est
occlusus. Si vere est amor magna operatur. Si vero
non operatur: non est amor. Rogo igitur te venera-
bilis virgo: ut deum perfecte diligas: et ut pro amore il-
lius nunquam oculos a deo sedas. Si vere deum diligis nul-
la hora oculos a deo abas. Si deus in te inverteat amorem: pro amo-
re illius oculos a deo recusas. Si ex toto corde diligis de-
um: omni tempore contemnis oculos. Qui deum to-
ta mente diligit propter deum oculos postponit. Re-
gnum dei non dabitur ociosis: sed in servicio dei sus-
dosis. Regnum dei non dabitur vagantibus: sed pro
deo digne laborantibus. Qui in bonis operibus sunt
pigri et tepidi: non habebunt locum in regno dei. Lu-
xuria cito decipit homines oculos a deo. Luxuria cito
decipit hominem ociosum: decipit hominem vagan-
tem. Luxuria grauius vitium quam ociositas inuenit. Vi-
bido cedit rebus. Luxuria cedit operibus. Luxuria ce-
dit industrie et labori. Homo per laborem sepe vincit
libidinem. Corpus enim labore fatigatum: minus de-
lectatur flagitio. Quapropter amabilis in christo soror
peccare oculos. Non diligas oculos. fatiga corpus labore. Erer

ce opus bonum quere tibi opus vtile quo animi ipsa
cetur intentio. Opus bonū et intentio tua sp sit in deo.
Amen. ¶ De psalmis et hymnis. Ser. liij.

Oror carissima cum in cōspectu deo cantas
psalmos et hymnos: hoc tracta in mēte tua
qđ cātas in voce. Mēs tua cū voce cōcordet:
ēcōrdet cum lingua. non aliud cogites et aliud cātes
Si aliud cantes in mente et aliud cantes in voce per
dis fructum laboris tui. Si corpus tuum fiat in ecclē
sia et foris vagatur mens tua perdis mercedem tuā:
Uti dicitur. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor autē
eorum longe est a me. Sicut enī ait apostol⁹. Psallas
spiritu: psallam et mente. Cātabo ore et corde. Bonū
est ergo semp orare deū mente. Bonū est etiā cum so
novocis et hymnis et psalmis et canticis spiritualibus
glorificare deum. Sicut orationib⁹ iuvamur: ita psal
morum modulatiōibus delectamur. Usus cantandi con
solatur tristitia corda. Cantus in ecclesia mentes hoī
lenificat: fastidiosos oblectat: pigros sollicitat peccato
res ad lamenta inuitat. nam q̄uis dura sunt corda se
cularium hominum. statim vi dulcedinem psalmorum
audierint. ad amorem pietatis conuertuntur. Sunt
multi qui suauitatē psalmorum cōficiūt: peccata sua lu
gent. Oratio istiusmodi in hac vita effunditur in remis
sionē peccatorum. Psalmorum autē decantatio significat
ppetua laudē dei in eterna gaudia. sicut scriptū ē. Be
ati q̄ habitāt in domo tua dñe. in seclā seculorū lauda
bunt te. Quicūq; fideliter et intenta mente: psalmos
decantat. quodā mō angelis dei sociat. Quomodo: qđ
hō illi p modulo suo laudat in terris. quem angeli si
ne intermissione adorāt et glorificāt in celis. Psalmoꝝ

de cantatio aliquādo cōmonet nos ad lachrymas, alie
quādo inuitat nos ad orōem. Psalmi faciunt nobis
gratas esse vigilas noctis dicentes. Exultate iusti in domino. rectos decet collaudatio. Psalmi pronūciāt
nobis horam diei primam cum exultatione lucis dicē
do. Deus in noie tuo saluum me fac. et in uirtute tua
iudica me. Psalmi consecrant nobis horam diei ter
tiā cum dicūt. Et ueniat super nos mīa tua dñe. salu
tare tuū scōm eloquū tuum. Psalmi nos letificant
hora diei sexta in panti contractione. Psalmi ad ho
ram diei nonam ieiunia resoluunt. et nos satiāt dul
cedine ac suauitate spūali. Psalmi nos deo cōmēdāt
hora diei uespertina dicendo. Dirigatur domine ora
tio mea sicut incensum in conspectu tuo eleuatio ma
nuū mearū sacrificiū uespertīnū. Psalmi nos admo
nent ut benedicam⁹ dñi o ad ppletorū dicentes. Ecce
nunc benedicite dñm omēs serui dñi. Soror michi in
xpo dilecta firmiter retine in tua memoria qđ in auri
bus dei bene sonat cū scā aīa per dilectionem et amorē
ac deuotionē psalmos hymnos et canticos spiritua
les deo cantat. Unde sponsus. i. xps in canticis cant
corū sponsam. i. ecclesiam vel sanctā animā admonet.
d. Ostende michi faciē tuā. sonet vox tua in auribus
meis. quia vox tua dulcis. et factes tua decora. Tu in
quit dilecta mea q̄ taces in lectulo dulcissime cōtem
plationis in qua michi in psalmis et hymnis et cāti
cis spūalibus atq; orōnibus placere desideras. Veni
et ostende michi faciē tuā. i. egredere a secreto cordis
et alijs pulcritudinē bonorum operū tuorum ad exē
plum demōstra. ut cū illi videāt opera uestra bōa et glo
rificent patrem uestrū qui in celis est. Sonet vox tua

psal. ecc.

psal. p. li

psal. ecc.

psal.

psal. ecc.

lat. h. 16

In aurib⁹ meis. Et scilicet pdicatōis. vox diuine lau-
dis: vox iubilatōis q̄ alios ad laudē et gloriā meā p-
ficere facias. Cantus psalmodum oblectat aures au-
ditentium et instruit animas fidelium ad beneuolūdam
Vox cantātum sit vna et cū angelis dei q̄s videre nō
possumus verba laudis miscemus. Serui dei sēper
debēt laudare nomē dei: aque superiores insinuent
de quib⁹ dicit. Benedicite aque oēs q̄ super celos sūt
dñi: q̄ electi nō tacebunt imperpetuū laudare nomē
dñi. De aq̄s vero infertur dicitū est. Congregatur
aque q̄ sub celo sunt in locū vnū. q̄ reprobī per totū
mūdū modo dispersi p̄gregabūtur in infernū cruci-
andi. Sine intermissione fideles debēt referre laudes
deo. q̄ de⁹ delectatur in illis. Quod de⁹ delectatur in
laudibus fidelis testat sponſus sc̄i x̄ps q̄ in canticis cā-
ticorum sponse sc̄i sc̄e ale loquitur dicens. Que habi-
tas in ortis: In ortis habitat ecclesia vel q̄libet sancta
aīa: q̄ tam viriditate sp̄s bonorum operū est repleta.
Que ergo s̄a in ortis h̄tat oportet vt sp̄s suū vocē
suam audire faciat. i. cantū bone p̄dicationis. vel sc̄i
iubilatōis. vel vocē diuine laudis emittat in q̄ ille de-
lectetur quā desiderat. quā amici auscultant videlicet
omēs electi. qui verba vite scilicet lectiones. psalmos
hymnos et cānticos sp̄uales audire desiderant. vt ad
celestem patriā reuoluant. Igitur soror rauēdisti
ma. sicut tam superi⁹ dixi valde necessariū est tibi. vt
in omī vita tua laudes oīpotentē deū creatorē tuum
qm̄ inde p̄mittitur tibi vita. vñ et laudes. Lauda er-
go eū in corde: lauda eū in voce. lauda eū in voce iu-
bilantis: lauda etiā eū in secreto contēplationis lau-
da eum in cubiculo mētis in iubilatione vocis. Quis

firmamentum
in celo

usq̄

stans

ad laudandum deum peccatores et indigni sumus. ta-
men cessare a laudibus non debemus: quia inde, conse-
qui veniam peccatorum credimus. unde deum laudamus.
Unde vox divina in psalmis. Sacrificium laudis ho-
norificabit me. inquit et illiciter quo ostendam illi sa-
lutare dei. Et si aperitus diceret. In psalmis est iter
laudis. quo ad eternam laudem peruenire possis. Sed
si ergo illud tibi non ostendero: illud inuenire non po-
teris. Propterea carissima quia iter nostre salutis in
manibus est creatoris: moneo te ut nunquam laus dei di-
scedat ab ore tuo. Soror michi in christo amanissima
deus est laus tua: ergo et tu laus illius esto. ita ut sem-
per sit laus illius in ore tuo. Amen.

De actiua et contemplatiua vita. Sermo. liij

¶ Idcirco iacob scalam stantem super terram au-
gelos quoque dei ascendentes et descendentes
per eam. et cacumine illius celos attingebat. In

hac scala sunt positi omnes ad vitam eternam predesti-
nati. et omnes qui spectant ad regnum celorum in hac scala
habet locum. Scala ista generalis est ecclesia que ex pa-
te adhuc militat in terris et ex parte iam regnat in ce-
lis. In hac scala sunt tres ordines hominum scilicet secula-
res actiui et contemplatiui. Seculares sunt in inferiori gra-
du. Actiui sunt in altiori loco Contemplatiui vero sunt in
summo. Et de istis tribus ordinibus hominum. quidam
sunt in mola. quidam sunt in agro. quidam vero sunt in te-
cio: mola est vita secularis ager est animus hominis secularis. In agro
sunt predicatorum verbi dei. in lecto est amor sponsi scilicet
christi. Qui sunt in mola terram circueunt quia terrenam qua-
rant et diligunt. Qui sunt in agro terram colunt. quia faciunt
verbum dei in animabus hominum cum lecto sunt despicit et colit

remnnt. Ad pedes huius scale sunt hoies huius seculi
In medio scale sunt actiui. In summitate vero scale
sunt contēplatiui iam quasi in celo positi, q̄ celestia
cogitant. Isti sunt angeli dei per scalam ascendentes
quia ascendūt per p̄templatiōem ad deū. et descēdunt
per p̄passionem ad p̄imum. Actiua vita innocentia
est bonorū operū. Contēplatiua vita est speculatio su-
periorum. Actiua vita cōis est multorum: contēplati-
ua vero paucorum. Actiua vita terrenis reb⁹ bene vi-
tur. Contēplatiua vero seculo renūcians. soli deo vi-
uere delectatur. ¶ Interrogatio. Frater dilecte rogo
vt ostendas michi differentias actiue et contēplati-
ue vite. Responsio. Soror carissima inter actiuam et
contēplatiuam vitā. maxima est differentia. Actiua
vita est panē esurienti dare. verbum sapiē. proximis
docere: errantem corrigere. ad vitam humilitatis sup-
bientem reducere. Discordantes ad concordiam reuo-
care. infirmos visitare mortuos sepelire: captiuos et
in carcere positos redimere que singulis quibuscum-
q̄ expediat dispensare: necessaria vnicuiq̄ provide-
re. Soror michi in christo dilecta, ecce audisti opera
actiue vite. nunc si placet: audi virtutes vite contē-
platiue. Contēplatiua vita est charitatem dei et p̄xi-
mi: a mente retinere ab exteriori actione acquiesce-
re: soli desiderio conditoris inherere: ita vt iam nichil
agere libeat. sed despectis omnibus curis seculi ad vi-
dendum faciem sui creatoris. animus inardescat. ita
vt iam nouerit carnis corruptibilis. pondus cum me-
rore portare totisq̄ desiderijs optare hymnidictis an-
gelorum choris interesse. Appetere ammisceri cele-
stibus ciuib⁹. de eterna incorruptione in conspectu

dei gaudere: venerabilis soror mandasti actiuam vitam
audisti etiam contemplatiuam vitam. nunc rogo ut cum
marta magdalena eligas meliorem partem scilicet vitam
contemplatiuam: bona est vita actiua. sed multo est me-
lior contemplatiua. Qui prius in hac vita proficit ad con-
templatiuam bene conscendit. quicquid ad hanc temporalem
gloriam: aut carnalem affectat concupiscens a contem-
platione prohibetur. Exemplum enim actiue vite. et con-
templatiue de iacob accipe. qui dum adamaret rachel
que significat contemplatiuam vitam data est ei lya. que si-
gnificat actiuam vitam. actiua vita in laboribus huius
mundi deo seruit. dum pauperes pascit recipit pascit
vestit. visitat et consolatur: sepelit. et cetera opera mi-
sericordie eis impendit. Et tamen lya est secunda in fi-
liis. quia multi sunt actiui. et pauci contemplatiui. Ra-
chel vero ouis. vel videtur principis interpretatur. quia
contemplatiui simplices et innocentes sunt sicut oues.
et ab omni saeculo alieni. ut soli diuine contem-
plationi adherere videant illum qui ait: Ego sum
principis qui et loquor vobis. Rachel duos filios ha-
bet: quia duo sunt genera contemplatiuorum. Alii namque vi-
uunt in coenobio in monasteriis. Alii vero sunt solitarii. et
ab omnibus separati. Sed beatorum est et perfectiorum contem-
platiua vita. Sicut aquila defigit oculos in radio
solis. nec deflectit nisi quando vult corpus suum reficere
tibi. ita et sancti aliquando contemplatione ad actiuam vitam
reueruntur. considerantes illa sublimia sic esse vilia ut
tamen ista humilia paululum nostre indigentie sint neces-
saria. unde in cantico canticorum. sponsus scilicet christus. sponsam
id est sanctam animam. contemplationi deditam hortatur dicens
Surge prope amica mea. columba mea. formosa

ut pati
sunt

Calixtus

mea et venit. ac si apertius diceret. Surge prope amica
mea per dilectionem et fidem. columba mea per innocentiam
et simplicitatem. formosa mea per virginitatem et castitatem
Surge de thilo dulcissimo statu tuo. hoc est de quiete
contemplationis in qua intus solum contempleretur desiderat
in psalmis hymnis orationibus et canticis spiritualibus. Sessio
na ergo et venit. I. egredere ad utilitatem proximorum. ut il-
los etiam per officium predicationis et per exempla bonorum operum
imitatores tui facias ad salutem animarum suarum perdu-
cas. Et illo alacris in ezechiele: qui ibant et non reuerteban-
tur. pertinent ad perseverantiam activae vite. Et iterum
alacris qui ibant et revertebantur. pertinent ad mensuram
contemplativae vite. in qua dum quis intenderit sua revertere-
ratus infirmitate statim descendit. Atque iterum renova-
ta mentis acie ad ea unde descenderat rursus ascendit.
quod fieri in activa vita non potest. De qua si quis vel
ad modicum descenderit. statim iniquationibus viciorum
involuitur. Sepe mens de terra ad celum erigitur iterum
gravata infirmitate carnis. de celo ad terram descen-
dit. Multos seculares homines visitat deus. et per
suam gratiam eleuat eos ad altitudinem contemplationis
et multos contemplativos iusto atque occulto iudicio suo
deus in terrenis actibus lapsos dereliquit. Sicut se-
pultus in monumento cessat ab omni terreno negotio.
ita homo contemplativus cessat ab omni terreno opere vel mister-
io. et sicut homines ab activa vita ascendentes sepeli-
untur in quiete contemplationis. ita a seculari vita receden-
tes activa vita suscipit eos in se quasi sepeliendos. Et
per hoc sicut activa vita est sepulcrum secularis vite.
ita contemplativa vita est monumentum activae vite. viri
sancti sicut aliquando egrediuntur a secreto contemplatio-

nio ad actum vitæ: ita rursus ad actum, vitæ redeun-
tium ad secretum intime cōtēplationis: ut intus deus
laudent ubi acceperūt vñ foris ad eius gloriam operant
tur. Sicut de⁹ vult ut aliqui p̄tēplati egrediantur ad
actum vitæ ut alijs p̄ficiant: ita aliqui vult ut nemo eos
inquietet: s; ut q̄scent in secreto cōtēplationis suavis-
sime. Qd̄ dñs in canticis canit corū sponsus insinuat
cum filiis h̄ter h̄ ne sp̄sā vigilare faciat adiurat. d.
Adiuro vos filie h̄r̄m per capreas ceruosq; campo
rū ne suscitatis neq; eutgilare faciat dilectā donec
ip̄a velit. Hoc est ne suscitatis neq; eutgilare faciat
aiam diuine cōtēplationi deditam orōnibus ⁊ electi-
onibus diuinis occupatā. Et ne eā ad exteriora opa
inquietare velitis donec ip̄a velit. Hoc ē donec exple-
to cōtēplatiōis tpe amonente corporis fragilitate, qñ ve-
lit suscitari a somno interne q̄tis: et intime dulcedi-
nis. S; tñ in hac mortalivita nemo p̄t p̄fecte p̄tēpla-
ri deus. An̄b. Jo. in apoc. dicit. factum est silentium
in celo quasi media hora. Celum quippe est aīa iusta
sicut dñs per prophetam dicit. Celū michi sedes est.
Cū ergo quies cōtēplatiue vite agitur in mēte: ita
lenitū fit in celo, i. in aīa, q̄ strepit⁹ terrenarū rerū atq;
q̄ operationū cessat in cogitatione. Sed q̄ cōtēpla-
tiua vita in hoc mūdo non potest esse perfecta nequa-
q̄ hora integra factum silentiū d̄ in celo: sed qñ me-
dia hora. Qui perfecte vitā cōtēplatiuā vult tenere
debet ab oī freno ope cessare. An̄ i eis canticis sp̄sā
de se dicit. Ego dormio ⁊ cor meū vigilat. ac si apte mē-
scā loqueret. d. dñs a mūdatis tūm h̄b⁹ exteri⁹ dor-
mito: in interiori cogitatione q̄ sunt celestia atq; sp̄ualia
penso. Etiam arca noe q̄ bicamerata d̄ significat as-

Cāfirib

Aporaly

Cāfirib

tuos et contemplatiuos. quorum actus deorsum stant
cōtemplatiui vero stant sursum. qđ etiā archa dicit ter
camerata significat tres ordines i sancta ecclesia scz cō
tugatorū. continētū atq; virginū. De hac contempla
tiua vita dicit domin⁹ in euāgelio. Si vis perfect⁹ ēē
vende oīa q̄ habes et da pauperibus. et habebis the
saurū in celo. ueni sequere me. Et de maria magda
lena ait. Maria optimā partē elegit: q̄ non auferet
ab ea. Vita contemplatiua nō auferetur in hoc secu
lo neq; in futuro. Actiuavita auferetur ab homine
in futuro seculo. Actiuavita i hoc seculo habet fines
Contemplatiua vero. nō: q; semp perseverat. Actua
uita in hoc seculo deficit. Cōtemplatiua vero in hoc
seculo incipit. sed in celo p̄ficitur. Honestā virgo mo
neo te. ut propter deū despicias p̄sens seculū: p̄pter
deū ab omnibus curis seculi te suspēde. Sine impē
dimento seculi deo seruire stude. nulla cura sc̄si sub
trahat te a timore dei. Nulla sollicitudo rerū te sub
trahat ab intentione dei. Abice a te quicquid potest
impedire bonū p̄positum. Toto aīo odi. et dāna qđ
diligim̄ sūdam. Eslo mortua mundo. et mundus tibi
Tanq̄ mortua ab amore presentis vite te separa. Tā
q̄ mortua mūdi gloria non concupiscas soror michi
amabilis in xp̄o sicut sepulta in monumēto nō habe
as curā de seculo. Tanq̄ defuncta i se p̄tero ab oī ter
reno te priua negotio: soror michi in xp̄o amabilis con
temneuitēs. q̄ post mortē habere nō poteris. Si hec
ita feceris. post mortē tuam vitam eternā habebis.

¶ De curiositate.

Sermo. liiij.

¶ Oroz carissima moneo te ut de die in diem
audedas p̄ficere in bonis operib⁹: et ut nō

consideres mala q̄ alij faciunt: sed cōsidera bona q̄
tu facere debes. **A**ñ quidā sapiēs ait. In supuacuis
rebus noli scrutari multipliciter. non est tibi necesse
ea cognoscere q̄ ab hūano sensib⁹ sunt remota. **D**ig-
num est valde vt mentes hoīm desinat iudicare. qui
aliena corda p̄fecte nescit cognoscere. **Q**uare? quia
incerta nos iudicamus. q̄ ad usq̄ ueniat domin⁹: qui
illuminabit abscondita tenebrarū: et manifestabit cō-
silia cordiū. **D**ignū ē etiā: vt desinat peccare: qui alij
enā vitā uult reprehendere. **S**tulti hoīes dñi alienos
errores uolunt reprehendere: demonstrant suos. **T**ā-
diu homo ignorat peccata sua q̄ debuerat flere et co-
gnoscere: q̄ diu aliena uicia exquirat curiose. **S**ed cum
homo ad semetip̄m reuertitur ⁊ sese bñ cōsiderat. nō
exquirat q̄ in alijs reprehendat: q̄ in semetip̄o mul-
ta q̄ lugeat. **Q**ui semetip̄sum bñ cōsiderat: in senectū
p̄lo inuenit multa que plangat. **A**ñ beatus gregori⁹
Nos tantominus debemus aliena corda reprehēde-
re: q̄to scimus uisū nostro nō posse aliene cogitatōis
tenebras illustrare. **E**t iā beatus ysidorus ait. **F**acili⁹
reprehendimus uicia vniuscuiusq̄ hominis: q̄ uirtu-
tes intendimus. nequid boni quisq̄ fecerit agnosce-
re cupimus: sed q̄ male egerit perscrutamur. **I**gitur
soror m̄lehi in xp̄o dilecta: moneo te vt āplius rep̄hē-
das tua uicia: q̄ aliena. **P**rius uide tuā propria q̄ alie-
na delicta. **D**e tua correptione esto sollicita. **D**e tua sa-
lute esto attenta: de tua emendatione esto p̄uēsa. q̄
ad te non p̄tinet noli querere. nūq̄ desideres cogno-
scere q̄ inter se loquuntur homines. **N**oli querere
quid quisq̄ dicat nec faciat. **C**auē curiositatem. **O**bs-
mice curas aliene uite: nulla curiositas: animum tu-

Gregori

Isidoro

non decipiat. Nulla concupiscentia dei estande. curio-
sitas te subrepat: ne tu oblita tuorum morū alienos
perquiras. christi sponsa tanta cura corrige tua vicia
q̄to studio reprehēdes aliena. Nulla tibi sit cura sci-
endi latentia. Cave inquirere ea q̄ non debes scire: p̄-
termitte quasi secretum q̄ scripturę sanctę autēte
didicisti. nichil ultra queras q̄ scriptum est. nichil am-
plius perquiras q̄ diuine lūtre demonstrant. Scire
nūq̄ desideres q̄ scire non debes. Soror veneratione
lis scito pro certo quia curiositas periculosa presump-
tio est. Curiositas damnosa p̄tata est: ad heresim pro-
uocat. in fabulas sacrilegas precipitat mentē. In cau-
sis obscuris reddit audaces. In rebus ignaris facit
homines precipites. Soror amantissima cū omni stu-
dio vitam tuam emenda. vt post hanc vitāz merearis
peruenire ad eterna gaudia. Amen.

Vigilanti De curiositate.

Sermo. lv.

Grissima soror. audi dñm iesu ch̄s-
tum in euāgelio dicentē. Vigilate
q̄ nescitis qñ dñs venturus est. Et
iterū. Omnib⁹ dico vigilate. Et pe-
trus ap̄ls. Et note prudētes et vigila-
te in orōnib⁹. Cui hoies dixerūt par-
te est et securitas tūc repentinus veniet
sup̄ eos interit⁹. Et salomō ait. Sunt iusti atq̄ sapiē-
tes et opera eorū in manu dei. et tñ nescit hō utrū amo-
re/aut odio dignus sit. Quare: q̄ in futuro reservā-
tur incerta. Soror in christo dilectas: deo dñs celauit
nobis temp⁹ sūt aduētus: vt nos lōgua expectatione
incerti sp̄ credamus iudicē verū ē venturum. q̄: quā-
do venturus sit ignoramus. Verba sunt beati grego.

174
felicis presentis vite ~~est~~ agenda: ut amaritudo se-
quentis iudicii nunq̃ recedat a memoria: sepe dy-
abolus decipit hominē ad peccandū. et cum de ruina
conspicit eū afflictū iterū per securitatem decipit eū.
Igitur soror dilecta michi in christo: semper necesse est
ut cū bona agim⁹ mala que fecim⁹ ad memoriā redu-
camus. ut dū culpā caute cognoscimus: nunq̃ de bo-
no opere incuti letemur. Ideo dñs voluit nobis ho-
remoldimā esse incognitam: ut semper simus suspecti,
ut dum illam videre non possim⁹ quotidie nos ad illam
preparemus. Etiam in hac vita sim⁹ securi. bea-
tus *Isidor⁹* nos admonet dicens: Neq̃ iustus de sua
iusticia *prodat*: neq̃ peccator de misericordia dei desperet
quicq̃. sed pariter habeant in corde: spēs et met⁹. Sic
spere de misericordia: ut semper timeat eius iusticiā.
Quāvis cōuersatio sanctorum sit probabilis: si incer-
ti est hoib⁹ ad quē finē sunt destinati. Ideo nunq̃ hō
deesse sine metu: q̃ satisfactio penitentie diuino iudicio
pensatur: nō humano. Unde ait *Cesar⁹*. Quā-
to sum⁹ securi de preteritis peccatis: tanto debemus
esse solliciti de futuris. Venerabilis soror firmiter te-
ne: q̃ omni vtra sapientis hois meditatio est mortis.
Igitur soror in christo mihi amabilis si omni hora ad
deū vigilaueris: sapiens eris. Si quotidie mentem
tuam ad deū leuaueris et diem mortis tue ad memo-
riam reduceris beata eris secūdū illud quod quidam
sapiēs ait. Beat⁹ hō q̃ semper est pauld⁹. Hic de causa
te moneo virgo honesta ut semper sis paulda semperq̃
suspecta. Spēs esto sollicita: et contra dyabolū tētatōes
astuta. semper vigila: et cōtra antiquū hostē incessanter
pugna. Dieb⁹ ac noctibus ora cum omni vigilantiā

115

Isidore

Cesaris

117

ut contra insidias dyaboli viriliter dimisca: in omni
ta tua esto pulsa: et praverfutas inimici cum omni solli
tudine decerta. Etiam audi honesta virgo ea que te
Ius xps. sponsus tuus dicit in euange. Beus ille fere
tus quem cum venerit dñs inuenerit vigilan. Ergo
si ad eundem dñm nostruz Iesum xpm vigilaueris to
ta mente: inter beatos computaberis in eterna beati
tudine. Beata eris si cum omni deuotione oculos ma
ris ad verum lumen quod deus est leuaueris. Vera
beata eris si ad deum cum omni instantia vigilaueris
q: pmissit deus coronam vigilantibus. Unde in canticis ca
nitoruz de oculis sponsi dicitur. Oculi eius sicut colube
super riuulos aquarum: qui lacte sunt lote et residet lux
sa fluente plenissima: oculi sponsi sancti viri sunt qui
sicut colube in simplicitate viuunt: et alijs suis predi
cationibus atq: exemplis viam salutis ostendunt. Su
per riuulos aquarum esse phibent: q: semper in refe
ctione sanctarum scripturarum conuersantur. q: lacte sue
lotti. q: per gratia dei in baptismo a peccatis suis sunt
emendati. quid p fluente plenissima iuxta que sedent in
telligimus nisi sacre scripture profunda et archana
dicta: quib⁹ nos reficim⁹ dum ea legendos vel audien
do haurimus? Ad hec est iuxta fluente columbe resi
dere solent: vt ymbriam volantium autum in aqua vi
deant. super quam se picientes vngues rapaces effu
giant: sic sancti viri scriptura sancta fraudes demonu
prospiciunt. et ex descriptione quam vident quasi ex
umbra inimicum cognoscunt: et eius deceptiones fu
giunt. sic et tu soror honestissima in meditationibus
sanctarum scripturarum esto assidua: q: in eis poteris
cognoscere qualiter hostium insidias valeas dedina

urte 211

alimb

pe. Honeſta virgo iterum te moneo vt te conſilijs ſan-
cte ſcripture ex toto committas, videlicet vt nichil ali-
ud facias: niſi quod ex reſponſo ſcripturarū audieris.
q̃ ibi inuenies qualiter fraudes demonum fugias.
Moneo etiam te vt metu rapacium autum. i. demonū
nū ſuperfluenta ſanctarum ſcripturarū ſedeas: ne tu
improuiſa quod abſit inimicis tuis preda ſias. Rogo
vt ſuper riuulos ſanctarum ſcripturarum indefinens
ſervigiles ⁊ vt cum ſummo ſtudio deceptiones inimic-
eorum vitas. Ne u inſipientes quare non cognoviſim⁹
vel intelligimus: quia in conſpectu domini cogitatio-
nes noſtre anteq̃ ad actum pcedant manifeſte ſunt
aperte. Dicit enim pſalmiſta. Scrutans corda et re-
nes deus. Igitur ſoror amantiſſima: cogitemus nos
in conſpectu dei ſemper aſtare: et agnoſcamus quia
terra et cinis ſumus. Ecce deus noſter terribilis re-
tribuens vnicuiq̃ ſecūdum opera ſua. In primo eſt et
non tardabit. ipſe veniet et ſaluos nos faciet. Vigile-
mus ergo cū omni perfeuerantia deuotione v: cū re-
nerit et pulſauerit non inueniat nos dormientes: ſed
vigilantes in ſuis laudibus ⁊ in ſuo amore atq̃ i ſuo
ſancto ſeruitio. Curramus ergo dum lucem habem⁹
ne tenebre nos comprehendant. Sic enim ait ſapientia
dei in puerbijs. Beatus qui audit me et qui vigi-
lat ad fores meas quotidie: et obſeruat ad poſtes oſſij
mei. Qui me inuenerit inueniet vitam: et hauriet ſa-
lutem a domino. Virgo chriſti ideo te moneo vt cum
omni ſtudio vigilas ad deum vt in die neceſſitatis tue
poſſis eum habere propiciū. Igitur honeſta virgo
nullus caſus te inueniat imparatam: nullus ſit caſus
quem non preueniat meditatio tua propone ante oculos

pfat

hoc mos nihil esse quod accidere non possit. Commem-
morare semper futuras miseras. In prosperis medi-
tare quo pacto aduersaberis. Semper cogita in men-
te ne aliquid contrarij accidat. Sapientis hominis est
preuidere iacturam periculi. omnia meditata leniori
euentu accidit. Expectata mala tolerabiliter feruntur
perspecta res admittatur cum acciderit. Aduenientes
imperus premeditatio frangit: precogitatio attenuat
et futuras molestias preuisio lenit aduentum malor-
um: inopinatum malum fortiter ferit. Graua sunt
que cogitata non fuerant. Acerba existunt in quibus
improvisi incurrimus. Improvisa mala grauitate feri-
unt. Repentinum malum cito frangit: quod prouisi-
sum non est vehementer affligit. Subita maris tem-
pestas terrorem suscitatur: improvisus hostis male per-
turbat. Omnia repentina grauiora sunt. que repen-
te accidunt grauius occurrunt. Igitur soror michi in
christo dilectissima et ad bona mala certum prepa-
ra in die bonorum ne immemor sis malorum. et in die
malorum ne immemor sis bonorum. Esto perurgil-
sensu ne uanis cogitationibus polluaris. Ama scien-
tiam scripturarum et contemne uitia carnis. Soror cari-
ssima si ex toto corde tuo ad deum uigilaueris: et et
in omni uita tua cum omni deuotione serueris absque
ulla dubitatione cum eo in celesti curia regnabis. amen
¶ De prudentia Sermo. lvi.

Soror carissima audi dominum ihesum christum in euange-
lio dicentem: Estote prudentes sicut serpentes et
simplices sicut colubae. Et salomon ait: Simpli-
citae iustorum dirigit eos: supplantatio puerorum via
stabit illos: via simplicium: via domus: et pauor his qui

operantur malum. Iusticia simplicitas dirigit animam
ei⁹ et impletate sua corrumpit. Impius innotens credit
omni verbo. Qui autem decipit iustos in via mala in
interitu suo corrumpit simplices possidebunt bona ei⁹
Sicut sanguinum oderunt hominem simplicem. Ius-
ti autem querunt salutem illi⁹. Sancta rusticitas sibi so-
li prodest: et ipsum edificat ecclesiam Christi merito vite
sancti destruit: si his qui veritatem destruant non res-
sistit. Et beatus Hieronimus ait in servis et in ancil-
lis dei non est querendus cultus corporis sed simplici-
tas mentis: nec simplex: nec rusticus: ideo secundum se
existimet sanctitatem in sua lingua sed tantummodo in
pura et simplici conscientia. Ex duobus imperfectis
multo est melius habere rusticitatem sanctam quam eloquenti-
am peccatricem. Magis veneranda est sancta rusticitas: quam
Xbosa loquacitas. Soror in Christo dilecta si nostra intentio
est simplex apud deum in iudicio eius nostra operatio
tenebrosa non erit: qui casti esse per iusticiam nesciunt
nequaquam esse innocentes per simplicitatem possunt sanctorum
electorum ecclesia: via rectitudinis et simplicitatis sue
timore inchoat: sed caritate consumat. Deus enim non
solum verborum sed et cordis inspector est: et diligit
eos qui in simplicitate cordis servant eum. Unde spon-
sus in canticis canticorum loquitur dicens. Una est co-
lumba mea perfecta mea: una est mater sue electa ge-
nitrici sue. Mater nostra est regeneratrix gratia dei
apud quam una columba eligitur: quia illos solos colligit
qui in simplicitate permanet: et ab unitate non dividunt.
Multi quippe fideles dum ab ipso intendunt: dum uno de-
siderio Christi se invicem nutriti dum habentes cornum et
olam unam se in caritate coniungunt ex multis mentibus

Silron

Latino

Unum corpus efficiunt in me: omnes qui in simplici-
tate unitatis viuunt: una colūba existunt. Ea quae apud
homines despecta sunt et in contentu habent: in magna
gloria sunt apud deum. Igitur venerabilis soror omnipotentis
deum despicimur ut mittat nobis spiritus sanctus de celis
qui nos faciat habere simplicitatem colūbe et prudentiam
serpentis ut simus in malicia simplices et in bonis ope-
ribus prudentes. Serpens enim astutum est animal: de
aspide legis: quidens incantatorem ventilem affigit
aurem in terram: et aliam cauda obturat ne incantato-
ris vocem audiat: unde propheta de his qui crudeles et
prudentes sunt in malo dicit. Furor illis secundum similitu-
dinem serpentis sicut aspidis surde et obturantis
aures suas ut non exaudiat vocem incantantis et vene-
fici incantantis sapienter. Imitare ergo tu soror ama-
bilis hunc serpentem in hac parte: videlicet ut aures tuas
claudas ne mala verba audias. Modesta virgo depre-
care deum ut oleum peccatoris non impinguet caput
tuum. Oleum peccatoris laus est adulatoris. Serpens
obturat aurem suam ne audiat incantatorem. et tu claudes
aurem similiter ut non audias detrahentem. Prudens est as-
pis ne verbum mortis audiat et moriatur: ergo et tu
esto prudens ne verba mala per aures tuas intrent ad
animam tuam et moriaris. Igitur sponsa christi ne prudentia
serpentis sine simplicitate colūbe. Nec simplicitas
colūbe sine prudentia serpentis debet esse in te: quia
colūbe simplicitatem astutia serpentis ut mala caueat
solicitet: et prudentiam serpentis simplicitas colūbe
ut bona faciat temperet. Soror amantissima michi in
christo etiam colūba septem virtutes habet legimus in
se quas tu per gratiam sancti spiritus poteris habere in te.

Colūba sepe super riuulos aquarum sedet vniuerso Nota
cipire veniente se inundas emergat et euadat in tritū
co meliora grana eligit. sepe alienos pullos nutrit.
Rostrum non percutit. non habet fel. nidum facit in fe
nestris murorum: gemitū habet pro cantu. Deprecare
deū ergo honesta virgo cū sūmo studio videret tibi has
virtutes: colūbe. s. vt sū riuulos scāru scripturarū se
deas et amonitione capz incursu diaboli euadas: i sa
cra scriptura meliores elige scias ex quibz te reficias
nutri aliquos pullos. i. homines prius a deo alienos
tuis verbis atqz exemplis ad deum conuerte. Rostrum
non percutias in proximo tuo: maluz non facias. nec
malum dicas. non habeas fel. i. non habeas in te ira
tundiam. In fenestris petrarum fac nidum tuum. i.
spem tuam. Gemitum habe pro cāru videlicet vt sicut
holes gaudet seculares cantilenis seculi. Ira tu gau
deas in gemitu i tristitia spiritali. Igitur soror vene
rabilis sicut superius dixi tibi oportet te pariter intel
ligere et cauere insidias inimici cū omni sollicitudi
ne. Sic te oportet per innocentiam vite esse simplicem vt
tamē cū simplicitate vite oporteat te esse prudentem. Il
le q non miscet prudentiam simplicitati secunduz qd
ait pphā. Columba ē seducta non habēs cor sed ideo
est colūba qz simplex ideo autem nō habet cor. qz non
habet prudentiam. Iterum soror carissima te moneo vt
in corde tuo prepares dignū habitaculū xpo qtenus
ipse veniēs cū patre et spūs sancto dignetur apd te mā
gnam sibi facere in domicilio pectoris tui. Amen.

¶ *Alte mulieres vltent. Sermo. lviij.* Av

Soror carissima fuge societatem secularium
mulierū. Seculares scie q tecū nō hnt vñ

passione non accedant ad tuam societatem quia quod amant
nec tibi predicant. Ecce quod diligunt tibi dicunt. ideo debemus
vivere societate secularium feminarum. quia seculum diligit
et de secularibus loquitur. terrena amat. et ideo terrena
tibi annuntiant. transitoria concupiscunt. et ideo in auribus
tuis transitoria exponunt. Sic enim scriptum est: Anus
quisque hoc laudat quod diligit. Et ideo secularis femina
seculum laudat. quia seculum diligit: Certe si celestia
diligere. celestia laudaret. Sine dubio si celestia ama-
ret. celestia approbaret. celestia predicaret. si eterna
concupisceret. eterna tibi suaderet. Et ideo soror mo-
neo te ut societatem secularium feminarum expellas
a te. quare. quia corrumpunt bonos mores colloquia
mala et prava. Quid facit uxor viri cum sponsa christi
sit? Aut quid agit mulier nupta cum virgine deo de-
vota. Quid in unum agit secularis femina cum christi
sponsa? Quid agit femina secularis cum sanctimo-
niali femina? Vel quid agit femina que mundum dili-
git cum femina que mundum reliquit? Quid agit femina
maritata cum muliere christo delicata. Quid que amat
virum cum uxor que diligit christum? Femina que tui pro-
positum non tenet quare ad tuam societatem venit? Secu-
laris femina que non habet tuum habitum quare accedit ad
tuum consortium. Secularis femina quid tecum agit. que
tecum iugum christi non ducit. Scia que tecum iugo christi collo-
non submisit. quare ad tuum colloquium accedit? Dis-
par est habitus. dispar affectus: Et sicut dispar est vestimen-
to. ita animo. Mulier secularis organum est satanæ.
Hec cantat tibi quod ille cebras seculi moneat. et semina
sæpe diaboli ostendat. sicut legitur. syrena maria talia
est. sursum ex umbilico qualis pulcherrima et formosa

la virgo. Ex umbilico vero usque ad pedes talis sicut
est piscis. Syrena habet caput virginis et posteriora
piscis. Cantat dulce magnis vocibus et multis mo-
dulis atque cum magna dulcedine dat voces concordes.
Sed per suas dulces canilenas sepe marinarum de-
cipit in discrimine perducit. Sepe nauta navigan-
tes mare dulces audiunt voces syrenarum, et per dul-
ces voces et suaves cantus earum decipiuntur, ad
mortalis periculum perducuntur. Sicut syrena per
dulces cantus decipit maritimos, ita secularis femi-
na per suos deceptorios sermones decipit christi ser-
uos. Et sicut syrena per suaves canilenas solet navigan-
tes mare a recto itinere deitare atque in perditionem
perducere, ita secularis femina per blanda verba as-
seductoria solet deo scrutantes a sancto proposito re-
trahere, et in periculum animarum suarum perducere.
Igitur soror dilecte michi in christo, fuge cantus sy-
renarum, ne dum delectaris audire delectamenta ter-
rena a recto itinere auertaris. Quid enim sunt ver-
ba secularium mulierum nisi cantus syrenarum? Ergo
cantus syrene fuge, et a lingua male suadentis,
mulieris separe aures tuas. Sic declina verba se-
cularis mulieris quasi sybilos serpentis. Cave ne
sicut serpens decepit mulierem a paradiso, ita te de-
cipiat venenosa lingua male suadentis mulieris in
monasterio. Vide ne mulier vana et garrula,
insudat in aures tuas mortis venena. Cave ne mors
luret per fenestras tuas id est per oculos et aurem
as in animam tuam. Soror venerabilis cum videris
mulierem disparatam propositum, munit cor tuum scuto fi-
dei, et contra eam trophæo crucis arma frontem mag-

Donec sis soror in hoc solum cum muliere seculari con-
cedo tibi colloquium ut sanctis ammonitionibus sua-
deas illi relinquere seculum et venire ad monasteri-
um. In hoc solum tantum do tibi licentiam loquendi
cum seculari femina ut doceas eam despiciere terre-
na et amare celestia, et etiam exire de seculo, et seculum
redero. Iterum ut per tuas allocutiones transitoria de-
soliciat: et eterna concupiscat. Soror carissima, si ita
feceris sicut dixi tibi, et te in hoc seculo a malo custo-
dies, et in futuro a domino coronam in celo recipies
Amen. ¶ Et virgo non diligat societatem
viro-
rum.

Sermo lviij

Soror carissima et si tanto studio fugies femi-
nas, quanto magis debes fugere viros. Et si
tam sollicita viribus societatem mulierum, quanto
magis vitare debes societatem virorum. Et si tanta cura
confabulationes feminarum declinabis, quanto magis
deceptiones virorum declinare debes. Et si tanto pe-
re aures tuas separabis a verbis feminarum, quanto ma-
gis eas debes separare a seductorijs earum verbis.
Soror mihi in christo dilecta: moneo te ut vir quilibet
sit sanctus, nullam tamen tecum habeat societatem. Ita
et si sanctus et iustus nullam tecum habeat familiarita-
tem, quod si sit religiosus nullam tecum habeat assidua-
tatem, quantum sit bonus nullam tecum habeat videndi
iugitatem. Quare? Ne visitando familiaritatem viri ut
quod pareat castitas. Ne videndi frequentatione viri ut
quod alchilleretur honestas ne videndi iugitate viri ut
quod religiositas infametur: ne videndi usu, viri ut
quod persona de honestetur. Decidet a caritate dei: qui occasio-
nem dederit peccandi. Decidet etiam a caritate pio-

Almi qui occasionem prebuerit male faciendi. Quid
et si male non facit opere, tamen opinionem pessimā
nuit. Per assiduitatem cito peccat homo. Sepe fa-
miliaritas vincit quos victum superare non potuit.
sepe occasio peccandi voluntatē fecit et facit. Quos
voluptas superare nō potuit, assiduitas superat. Dis-
par sexus in vnum collocatus illuc prouocat instin-
ctum carnis quo nascitur. Etiam naturalis flamma
carnis accenditur, si illicita attingit, vir et femina di-
uersi sunt per naturam, qui si in vnum fuerint collo-
cati quibus non peccent, tamen per vsum inter se ma-
lam famam nutriunt. Quid colligabit ignem in si-
nu suo et non comburetur. Ignis et stupa in vnum
posita flammam nutriunt quā sunt contraria, si in vnu
fuerint collocata, flammam generant. Ita vir et fe-
mina si in vnum fuerint positi licet malum non faci-
ant, tamen per assiduitatem inter se malam famam
nutriunt, et alios de se murmurare faciunt. Religio-
sus vir et sanctimonialis femina si immoderate con-
surguntur sibi, alijs de se locum prebent murmurā-
di. Sexus viri et femine diuersus est, et ideo si in vnu
coniunguntur statim inde occasio peccandi nascitur
Quid ergo in vnum facit ignis et stupa? Cur serpens
collocatur in sinu? Quare ignis collocatur in vesti-
mento? Quare femina que castitatem promisit deo
societatem habet cum viro? Femina quā propter deum
seculum contempsit: quare viri familiaritatem dil-
igit. Quare amat presentiam virorum, que cum christo
desiderat intrare celestem palatium. Quare femi-
na deo deuota querit audire deceptorum virorum ver-
ba. Quare in seculo maritum habere noluit in mo-

nasterio possis facies hominum videre corruptas
scilicet: Igitur soror michi in christo dilecta, si vis esse a
fornicatione secunda, esto mente et corpore a societate
viri separata: si perfecte vis castitatem tenere pro a
more christi, longe te fac a societate viri. Tu circa ser
pentem preposita, tamen non eris longo tempore se
cura. Circa ignem sedens, et si ferrea sis aliquando
dissolueris. Circa periculum constituta non eris diu
illeesa vel secunda. Audi ergo soror michi in christo am
atissima boni consilij verba. Viri nomen tuum non sci
ant, faciem tuam non videant, faciem tuam non co
gnoscant. Quis nomen tuum audiant. Audi etiam
virgo honesta pauli apostoli verba. Oportet nos habere
testimonium bonum ab his que foris sunt, et in
tus. Bonam vitam propter nos, bonam vero famam
propter ceteros. Soror venerabilis, si propter deum
in terra vitaueris societatem virorum per deum in ce
lo habebis societatem angelorum. Amen.
¶ Virgo fugiat societatem iuuenum. Sermo. lxx.

Arissima mea soror et si taliter viri faciunt
declinandi, ne virtutis sanctitas pereat a
sordiditate videndi. Quot magis declinandi sunt
iuvenes qui sequuntur temporalis vite tenebrosas
vias, ac delectationes? Et si tanta cura frequentiam
sanctorum virorum fugere debes, quot magis re oportet
fugere iuvenes pulvis seculi concupiscentias se
quentes. Ad hoc dyabolus oculis religiose famine lu
uens obicit: ut formas eorum per diem viderit me
dicetur in nocte, et ut recessu visio et corporalis inspectio
effugit versetur in aere. Sic iurat sagitta sathane per

varias oculos usque ad animam. Unde propheta. In-
trauit mors inquit per fenestras vestras, ingressa est
domos vestras, non intrat sagitta dyaboli ad interio-
ra mentis nisi per sensus corporis. Soror i christo via
loca nichilamadi sunt viri s; absentes. Amadi sunt
homines non in eis sed foras. Diligere debemus ho-
mines in animo sed non in domo. Dilige homines in
mente sed a longe. Diligendi sunt viri, quia sunt opus
dei, sed extra domum. Amadi sunt viri non propter
pulcritudinem corporis, sed quia sunt opus creatoris
Iterum soror venerabilis te monco vt nunquam loquaris
sola cum solo. Nullus loquatur tecum singulariter:
nec tu proter duarum aut trium testimonium loquar-
is cum aliquo, non debet sponsa christi sola cum solo
loqui: nisi cum sua magistra cum agit penitentias de
suis peccatis. Sancti monialis femina q; cum viro so-
la loqui desiderat stultitia in mente eius regnat. Au-
di igitur obsecra michi. Si perfecte castitatem vis te-
nere pro amore christi longe recede a societate viri. Si
perfecte in terra contempseris societatem virorum p
christo absque nulla dubitatione: cum eo regnabis in
celo. Amen.

¶ Virgo non coniungatur malis hominibus Ser. ix.

Soror carissima, audi verba salomonis. Fe-

fili mihi si te, laetaveris peccatores non acquiescas eis, ne emuleris hominem in iustitia, ne

sequaris vias eius. Discede ab homine iniquo, habe-
bis pacem. Viri inisti socii socii sunt tibi et in timore
dei sit gloriatio tua. Quicumque hominum cognov-
eris observantem timorem dei, in amicitia longa est
tibi. Homines autem malis non coniungaris. Beat. Ambro.

Sanctorum hominum vita ceteris hominibus bene vivendi debet
 esse norma. qui enim sancto viro associatus fuerit: ex eius so-
 cietate accipiet usus bone locutionis. et exemplum boni
 operis ut accedat de die in diem mens eius in amore
 dei. Non est valde laudabilis ille qui bonus est cum bonis
 sed vere ille est laudabilis qui bonus est cum malis. ve-
 re ille homo est laudabilis qui in societate malorum est bo-
 nus. Sicut ille est culpatus qui malus est inter bonos
 ita ille est laudandus qui bonus est inter malos. Ser-
 bavite sum verba hominum deum timeantur: et sanitas ani-
 me his qui ea sequuntur et diligunt. Sicut sol oriens ex-
 pellit caliginem. ita sanctorum doctrina a sensibus nostris
 expellit tenebras vitiarum. *Ecce David propheta.* Cum san-
 cto sanctus eris: et cum perverso perverteris. Igitur so-
 roz michi in christo dilecta: si vis bene vivere malorum
 societatem declina. Alia malos: caue iniquos: fuge
 improbos: sperne a te ignavos. Fuge turbas homi-
 num: maxime etiam qui prone sunt ad vitium. nec te adhi-
 gas levis personis: nec te admisceas vanis. Bonis
 te confige: bonorum consortium appete. bonorum so-
 cietatem requirere: sanctis indutue adhere. Si fueris
 socius eorum conversationis eris et virtutis. Qui cum sa-
 pientibus ambulat: sapiens est. qui cum stultis graditur: stul-
 tus est. Similis enim sibi coniungi solet: periculosus est
 vitam cum hominibus malis ducere: perniciosus est vitam cum
 his qui prave voluntatis sunt sociare. Melius est habere
 malorum odium quam consortium. Sicut multa habet bona vita
 comitatus sanctorum: sic plurima mala affert societas malorum.
 Qui enim tetigerit infidum inquinabitur. Qui te-
 tit gerit sordidum sordidabitur. Igitur soror venerabilis:
 si verba mea libenter audieris et ea opere impleveris

inter electos dei cōputaberis. 2. ¶ Et virgo nō suscipiat donavēl litteras in occulto. Sermo. lxi.

Sor carissima audi q̄ dico ācilla xpi. que in abscondito litteras v̄l dona recipit. ordinē suum frangit. Magnum malū facit grā de peccatuz cōmittit. si ab hoībus litteras vel q̄libet munus suum suscipit: q̄ suum ordinē frāgit. grande malum agit q̄ ppter tpalia dona sui ordinis p̄uaricata existit. Scimonialis feina: q̄ cū xpo desiderat intrare ad nuptias: nō debet hominib⁹ dare sudariola: pectines. corrigias vel specula aut fasciscas q̄ christū expectat cum ardēte lāpada: non debet ab hominibus accipere dona secularia. scz pectines specula: et cetera alia q̄ ppter amores christivelata. nō debet ab amicis suis accipere vanitatis dona. Que ppter deū super caput suum velū sacrū imposuit multuz peccat si ab hoībus dona secularia accipit. Scimonialis feina q̄ in talibus delectatur: magna vanitate decipitur. et signum demonstrat meretricis. *Hieroni* **U**n̄ dicit beatus hieronimus. Dulces litteras et sudariola. et crebra munuscula. sanctus amor non habet. Ac si diceret. Si in mēte sanctimonialis femine sanctus amor esset et dona vanitatis et superfluitatis ab hoībus non acciperet. Mens casta et religiosa non desiderat a secularibus amicis accipere dona: sed a xpo pro cuius amore p̄stet omnia terrena. Aut ab illo solo debet cōcupiscere bona: cuz quo sp̄at gaudere in celesti patria. Casta femina nō querit terrena dona sed celestia. Quanto homo āplius in terrenis donis delectat: n̄tō magis a dei amore elongatur. S; si scrimoniales feine faciunt in mōasterio q̄ mulieres seculares facere solēt

in seculo: satis culpabiles sunt coram deo. Ergo inter
seculares et sanctimoniales nulla est differentia. Item
si inter eas que sunt in monasterio et eas que sunt in seculo
nulla est distantia: itaque inter religiosas et seculares fe-
minas nulla est dissonantia. Ergo si sanctimoniales
femine delectabilia dona dant suis amicis: sic facere
solent meretrices. Ubi est honestas: ubi religiositas
ubi castitas. ubi puritas: ubi sanctitas. Si sanctimoni-
ales femine que per bona opera debuerant placere deo
suis amicis placent in malo: luxuriosa dona dant: ubi
est pudicitia: ubi continentia. ubi reuerentia. ubi ve-
recundia. Itaque si sanctimoniales femine placent
placere hominibus in seculo. Quod Iesu Christo eterno regi
in celo: ubi est obseruantia religionis: ubi rigor ordi-
nis: ubi ardor contemplationis: ubi munditia mentis
ubi contritio cordis. ubi sollicitudo orationis. ubi ge-
mitus pectoris. ubi habitus monachalis. Si sanctimo-
niales femine letantur in temporalibus donis sicut le-
tantur seculares homines. Ubi est contemptus seculi ubi
timor inferni. ubi memoria iudicii. ubi recordatio opera-
ni incendii. ubi amor dei. Ergo sanctimoniales fe-
mine percipiunt dona vanitatis ab hominibus accipere
Ubi est memoria delictorum. ubi lachryme oculorum. ubi
recordatio peccatorum vilipenditur. Contemnitur. despici-
tur. annichilatur. Reuera sanctimoniales feminae que ab
hominibus accipiunt. in quibus delectantur. ordinem suum conser-
uant. que plus gaudent in suorum amicorum donis quam in
preceptis sui ordinis sui prepositi: est preuicatrix. De
talibus propheta ait. Dextera eorum repleta est mu-
neribus. ac si diceret. Quanta opera eorum videantur
bona. tamen plus letantur in muneribus quam in bonis

operibus. Magis valuit ab hostibus accipere bona: q̃
a x̃po eterna bona. Salmonialis femina q̃ x̃pm p̃fe
cte diligit: delectabilia et superflua dona ab omnibus
nō recipit: q̃ x̃pm in omnibus donis antepōit. Unde *Car*
in canticis: canticorū ecclesie d̃r. Dulce sunt genitric
sicut turturis. Turturi assimilatur ecclesia: vel quesi
bet sancta aīa: q̃ christū p̃fecte diligit et nichil amor
ei⁹ preponit. Turtur ex quo per occasionē coniugem
suum perdidit: nūq̃ alterū ampli⁹ querit: q̃ adulteri
num amorē non recipit. Sic salomonialis femina que
x̃pm p̃fecte diligit: ampli⁹ adulterinum amorē non
recipit: id est ampli⁹ in malo hoīes non diligit. Religi
sa femina q̃ plus diligit hominē q̃ christū nō est casta
sed adultera: q̃ christū cōrēntē cui fuerat desponsata.
Religiosa femina quādo primi ad monasteriū venit
christū in sp̃sūm suscipit. Post hec vero si carnaliter
hominē sup̃ x̃pm diligit: adulteris facit: et si non cor
porē: tā tñ adultera est in mēte. Secūdu illud quod b̃r *ma*
quit viderit mulierē ad cōcupiscendā eam: tam mech
tus est eam in corde suo: ite etiam mechatur mulier cū
viro si eum in corde suo cōcupierit: vel cū carnaliter
dixerit. Quapropter dilectissima michi in christo
soror te moneo: christū sponsū tuū sup̃ oīa ames
et ab illo solo dona accipere desideres. Obsecro te
Iesum christū sponsū tuū sup̃ oīa diligas: et
pro amore illius secularia dona non accipias: pro cui
dubio q̃ terrena dona affectorū ecclesie nō sperat. M
nera erēcāt oculos sapiētū. Et mutā verba iustorum.
certe si munera erēcāt oculos sapiētū obsecrāt et ne de
Davidat mētes religiosorū viroꝝ. si q̃b̃ vult ē dona oco

los sapientium execrant: etiam et oculos seruatorum dei
ne xp̄a videat cōturbat. Unde beatus Iudas. Nō potest
oculus mentis alta videre quem pulvis claudit: ac si
aperius diceret. non potest oculus mētis perfecte ce-
lestia conspiciere quem pulvis claudit concupiscēte.
non potest mēs serui dei ad cōtēplandū dei esse libera-
si adhuc terrenis cupiditatib⁹ obscuratur. Si adhuc
mens sanctimontalis femine in terrenis donis dele-
ctatur: perfecte celestia non contemplatur. Si accipi-
endū vel donando hominibus placere desiderat deus
perfecte non amat. Nam et a deo despecti sunt qui in
his vanitatibus placere concupiscūt. Unde ait dauid
propheta. Deus dissipabit ossa eorum qui hominib⁹
placet: cōfusi sunt quoniam de⁹ spreuit eos. Rogo etiā
te soror venerabilis ut cū omni deuotione audias et sa-
tam pphetam dicentem: qui excutit man⁹ suas ab om-
ni munere: in excelsis habitabit: et regem sanctorū vide-
bunt oculi eius in decore suo. Ac si diceret qui ppter
dei man⁹ suas ab omni munere excutit: in celo habita-
bit: et regē sanctorū in gl̄ia sua videbit: q̄ causa amoris
dei ab hoīb⁹ donauanitate et superfluitate non reci-
pit deū in maiestate sua videbit: et cum omnib⁹ sanctis
in decore illi⁹ imperpetuum gaudebit. Ideo soror in
christo amabilis te rogo ut accipias et filiū hui⁹ sancti
prophete: et excutias man⁹ tuas ab omni munere. Si
in excelsis vis habitare: ab omni munere man⁹ tuas
excute. Iterū te moneo per gratiā dei ut studeas imi-
tari illū q̄ ait. Ego cum iusticia apparebo in p̄spectu
tuo: facia bor cum apparuerit gloria tua.

¶ Virgo cum deuotione reddat quod deo
promisit.

Sermo, lxiij.

Oior carissima bene cogites qđ deo voueas
f. et reddas te ip̃az voue integrā redde. Te ip̃az
p̃cis accusa. deū in bñficijs lauda. Nihil bo
ni tibi tribuas ab illo cuncta bona q̃ habes te accepis
se dicas. Cōfite te illū misericordē: te peccatricē: vera
cēte mendacē. Ergo soror dilectavi dicas cū ppheta.
Introibo in domū tuā. i. in monasteriū in olocauis
hoc est in spū cōiūtōis et cōpūctōis reddam tibi vota
mea. i. tibi me integrā offerā tibi: in ara cordis quaz tibi
voui. Necesse est vt q̃ saluari desiderat: bona q̃ deo
voui cū oī deuotione reddat. q̃cūq; ad gaudia eterna
desiderat puenire: necesse est vt bona q̃ deo p̃misit su
deat adimplere. Unde ppheta. Vouete et reddite dño
deo ṽro. Ac si diceret. Vos ipsos vouete et reddite: q̃a
necesse est vt qui vouit etiā reddat. q̃ vouendo se debi
torem fecit. Et melius esset non vouere q̃ postvorum
promissa non soluere. Sunt etiā quedam vota oībus
cōia. quedā vero specialia. Cōia vota sunt ea que i ba
ptismo promissimus. s. vt non peccaremus: et vt diabolo
et operid^o ei⁹ abrenunciemus. Specialia vota sunt
quando aliq̃s se monachū fieri aut canonicū aut heremitam
vel aliquid aliud p̃mittit. Quod si ille qui
voui non reddiderit: salu⁹ esse non poterit. Quare
q̃ qui deo vt bene viueret p̃miserit: si hec bonis ope
rib⁹ nō impleuerit: saluari nō poterit: quisquis bona
q̃ deo pollicit⁹ est implere neglexerit. ad illa bona que
deus p̃misit puenire nō poterit. Ille qui deo non vult
reddere bona q̃ vouit et: quomodo vult a deo accipere
bona q̃ ei de⁹ p̃misit: quomodo vult a deo accipere donū
celestē q̃ deo nō vult reddere suū votū. Aut quomodo
se putat a deo accipere celestia dona qui deo negligit

persolvere sua vota: quia non est fidelis sed infidelle. Inter infideles condemnabitur ille qui vota sua deo neglige-
git reddere inter infideles peribit qui votum suum in bo-
nis non consummaverit. Agile soror in christo dilecta
mihi monete ut facias bonum quod promissisti: non sis
in verbis facilis: et in operibus difficilis. Coram deo
facile aliquid facile non promittas. sine consideratione
ne viri tui nichil presumas quod non potes facere non
promittas. In conspectu dei multum eris culpabilis
si non reddideris bonum quod promiseris. Qui vota sua
non explem deo displicet. Inter infideles deputabitur
qui quod voverunt non impleverunt. Melius est enim
non promittere quam fidem promissi non solvere. Verumtamen
soror venerabilis rescinde fidem in malis promissis in
turpi voto muta decretum. Malum quod promissisti non
facias: quod incaute vovisti non impleas. Impla est
promissio quam scelere adimpletur. Hunc ergo sponsa christi
sicut tam viri tibi: si cum omni devotione reddideris deo
bona que ei promissisti accipies ab eo eterna bona que ille
promisit tibi. Amen. ¶ Virgo semper illud considera
re: propter quod venit ad monasterium. Ser. lxiij.

¶ Soror carissima scito quod sis: cognosce te me-
tis. Iste reducat ad memoriam que sis nata. esto me-
mor cur sis orta: in quem usus sis genita: quam
conditione sis edita. Et id quod sis in hoc seculo prestat
Memoro conditionis tue: serva ordinem tue nature. Et id
quod est facta. Talis esto qualis te deus fecit: qualem te fa-
ctor instituit esto talis. Tene modum in omni opere tuo: in
omni re temperamentum tene. Nichil facias sine temperantia
nec minus facias aliquid nec nimis: ne exlera quam oportet nec in-
fra. Etiam in bonis immoderatum aliquid non debet esse. Oia

mediocritas sunt vtilitates in suo modo perfecta que cum
temperantia sunt: salubria sunt. Bona autem immo-
derato usu noxia efficiuntur. Omnis enim nimietas
in vicio deputatur. Temperare facere cuncta prudē-
tia est: ne de bono factas malum. Soror dilecta respi-
ce etiā qd sit apud cuiq; tēpori p̄p̄riū videas qd debras
facere et vbi qñ qualiter qd diu facta corp discretionē
cognosce causas rerū. Cū oī diligētia distingue omnia
que agis: diligenter excogita qualiter bonū incipias
et perficias. Tene discretionē in omni actōe tua. Cū
bene distinxeris opus tuū optime iussa eris. Quicquid
boni feceris cum discretionē virtus erit: quid sine dis-
cretionē erit viciū. Indiscreta enim virtus pro vicio
reputatur. Virtus sine discretionē locum vicij obtinet
p̄pter prauā cōsuetudinē multa sunt viciata, prauo usu
multa sunt p̄fundata. Multa sunt illicitē usurpata cō-
tra pudicos mores. Quis igit auctoritati credat. Rex
et ratio prauū vsum vincant. Honestā virgo mon-
te vt teneas fidem firmam in corde: galeas salutis in ca-
pice: signum erecta in frōte: verbum veritatis in ore:
voluntatem bonam in mente: timorem et veram dile-
ctionem dei et proximi in pectore: cingulum castitatis
in corpore: honestatem in actione: sobrietatem in con-
suetudine et bonitate: humilitatem in p̄speritate: pa-
tentiā in tribulatiōe: simplicitatē in cōuersatiōe: sp̄s cer-
tū in creatore: amorē vite eterne: perseverantiā in bonis
operib; vsq; in finem. Amen. ¶ Vir non queri ap-
tēre hominib; de pulcritudine sui vultus. Sicut ius.
Soror carissimā vitemus perniciosas pulcritu-
dines ne omnium malorū germina in nos
pullulent. q pulcritudinem corporis diligas

semetipsum decipit. Quare? quia pulcritudo corporis
fallax est. vana est. terra et cinis est. Deceptio est hoies
Ans Salomon. Fallax gratia et vana est pulcritudo.
Multi fuerunt et sunt decepti per pulcritudinē cor-
poris. Multi homines dū considerant pulcritudinem
corporis incedunt in diaboli laqueū. dum carnis pul-
critudinem attendunt: retriaculis diaboli perpediunt.
Multi per pulcritudinē corporis alligantur in peccatis.
Deus nō requirit corporis decorē: sed anime pulcritudines.
Simpli⁹ diligit deus spiritualē pulcritudinem q̄ car-
nalē. christ⁹ nō delectat in corporis pulcritudine: s; in
aie puritate. Ergitur soror michi in christo dilecta mo-
neo te. ut illā pulcritudines diligas in qua delectatur
deus. nunq̄ hoc animo hoies attendas: ut eorū pulcri-
tudinē diligas. non consideres hoies hac intentione.
ut leteris in eorū pulcritudine. Nunq̄ ideo homines
cōspicias: ut pulcritudinē eorū cōcupiscas. Te etiam
rogavit nūq̄ vultū tuū cōponas ut hominib⁹ placeas.
Nunq̄ ideo exornas vultū tuum ut placeas in oculis
hominū. non sit talis intentio tua: ut corā hominib⁹ ve-
lis apparere formosa: quia si ob hoc facis ut in cōspectu
hoim formosa videaris iesu xpō spōso tuo iniuriā fa-
cis. Cū sis xpō desponsata si aī oculos hoī vīs appere
nō es casta: s; adultera: q̄ si adultera xpō facis iniuriā
si ut ab hoib⁹ amaris ostendis pulcritudinē tuam quō
nō adulteraris que plus q̄ xp̄m diligit homines. Aut
quomodo nō facis adulteriū q̄ hoies amas sup xp̄m
quomō dicis nō sum adultera: q̄ xpō te in monasterio
tradidisti et nunc hominibus vis placere de pulcritu-
dine vultus tui. Cum hoc facis signum demonstras
meretricis: hoc facere solent meretrices et seculares

mulieres. videlicet componunt facies suas ut in oculis hominum appareant formose. Quod turpe est et absurdum illud facere feminas sanctimoniales quod facere solent meretrices et seculares mulieres. igitur honesta virgo eudi que dico attende que moneo. non quod vultu tuum componas ut hominibus placeas. sed interius orna faciem tuam: consciam bonis virtutibus ut te su christo celesti sponso placere valeas. Deus non delectatur in pulcritudine corporis sed in pulcritudine mentis. non in compositione vultus. sed in bonis moribus. Non in corporis compositione. sed in sancta conversatione. Cum sancta anima intus propter christum bonis moribus ornata a christo diligitur atque amatur. quod bene sponsus in canticis canticorum ubi sponse loquitur dicens. Quod pulchra es amica mea. et quod decora carissima in deliciis. ac si diceret quod pulchra es amica mea. id est iuste sancte. et religiose vivendo est pulchra et me super omnia diligendo es amica. ideo es pulchra et decora. quia bene vivendo in bonis operibus conversaris atque ideo es amica quia perfecte me diligis. quia alterum amicum pulchrum me non diligis non solum es amica mea sed etiam carissima. quia plus michi desideras placere per bona opera in mentem quam hominibus foras de corporis pulcritudine. ideo. non solum es amica sed etiam in deliciis carissima. Sancta anima carissima bene in deliciis videlicet scripturarum sanctarum. quia ad amorem et familiaritatem christi perfecte non pervenit qui scripture sancte deliciis abundare continent. Ille ad amorem christi perfecte pervenire poterit qui deliciis scripturarum se reficit et christus diligit et a christo diligitur. qui vero plus desiderat placere hominibus de pulcritudine vultus sui quam christo

Capitulum

de bonis operibus nec christi perfecte diligat nec a christo
diligatur. Monco ergo te soror carissima ut christum dili-
gas super omnia. quia deus pater te elegit in christo ante secula
Rogo etiam te ut illi soli placere concupiscas. et ut ab
hominibus laudem temporalem non accipias. Amen.
¶ At virgo non rideat immoderate. Sermo. lxx.

Soror carissima, Audi sapientissimi salomonis
verba risum depurandi errorem et gau-
dio dixi quod frustra decipieris. Error dicitur quod
aliud debet fieri et aliud fit. Tunc ergo fit error quod il-
le qui debet plorare ridet. Ideo rursus dicitur error quod
cum quisque ridet diem mortis sue in mente non habet
vere frustra decipitur qui in temporalibus gaudiis
letatur. Decepti sunt qui gaudent in prosperitatibus hu-
ius seculi. si dies mortis sue ad memoriam reduxissent.
prius peccata sua plorarent. et de rebus vanis rideret
Qui de rebus vanis ridet. si mala que passuri sunt in-
mente haberent non rideret sed lugeret. unde etiam salo-
mon ait. Risus dolore miscbitur. et extrema gaudij
luctus occupabit. et dominus in euangelio. beati qui lugent
quia ipsi consolabuntur. non dixit beati qui ridet sed bea-
ti qui lugent. quia vere illi sunt beati qui peccata sua
lugent. non illi qui de rebus vanis ridet. Qui secundum de-
um lugent beati sunt quia ipsi consolabuntur. Et iacobus
apostolus. Nolite ridere inter se. Risus vester ver-
tetur in luctum et gaudium in mero. Stultus in risu ex-
ultat. voce sua. Sapienter autem vix tacite ridebit. Risum
ergo soror dilecta quasi errorem de vita et temporalem
leticiam in luctum commuta. Quare. scis ut beatifices te
si in hac peregrinatione ploraueris te videlicet ut in
die mortis tue beatus inveniaris. si teipsum in hoc mun-

afseris

rob

Go ploraueris. Cognosce te peregrinā esse in hoc mū-
do. qz non est hic patria tua sed in celo non habes hic
manentiē. quia deus promissit tibi in celo hter in cele-
stem. ad quā dāuid ppheta peruenire desiderabat cū
dicebat. Leti⁹ suz in his q̄ dicta sunt michi in domū
dñi ibimus. Tali etiam desiderio ardebat christi ser-
uus qui dicebat. Cupio dissolui et esse cum christo. Il-
le etiam ad celū peruenire cupiebat qui dicebat. Hec
michi quia incolatus meus prolongatus est habitant
cum habitantibus cedar: quādo hec dicebat de uanti-
tatibus huius mudi non ridebat sed de hac peregrina-
natione lugebat. Igitur honesta virgo gaudiū tuum
semper sit in celo. Tui cordis leticia semper sit mo-
desta et trāquilla iuxta quod ap̄ls ait. Gaudete in do-
mino sēper. iterū dico gaudere. Et alio loco dicit. Fru-
ctus autē sp̄s est gaudiū. Talis fecunditas non per-
turbat mentem fecunditate ridendi. sed subleuat animam
per desideria ad celestem patriam ubi possit eundere
Intra in gaudiū dñi tui. Facies hoīs est speculū cor-
dis p̄ risum pōr hō cōgnoscere cor sanctimonialis fe-
mine. Risus et toti inuiles p̄scientiā vanā ostēdūt fe-
mine sanctimonialis plerūqz quale sit cor seie scimo-
nalis dēmonstrat risus et loc⁹ turpis. non enī illa im-
pudenter rideret si cor castū haberet. nūq̄ rideret la-
sciuē. si lasciua nō haberet i mēte. Sic ei ait dñs. Ex
abundantia cordis os loq̄tur. Ergo ex abundantia uanis
sunt pectoris rider facies virginis in mēte femie va-
nitas nō esset de uanitate nunq̄ rideret mēs casta pl⁹
gaudet in luctu q̄ in risu. Certe si sanctimonialis fe-
mina haberet in mente verā castitatē plus amaret la-
chrymas q̄ leticiā sp̄alē. Si ad memoriam reduceres

psal

psal

psal

suas negligentias et inferni penas. plus diligeret la-
chrymas q̄ risus. Abi risus et locus abundant. ibi
perfecta caritas nō regnat. Si sanctimonialis p̄fectie
xpm diligeret. nō ridere. sed cū desiderio illius in des-
tinenter ploraret. Quia qui perfecte christū diligit
timet. nō ridet sed amore eius luge. Miror quare il-
li locos et risus q̄ ideo venit ad monasterium ut pro
peccatis suis funderet lachrymas. Miror quare non
habet verecundiam. q̄ in risu exaltat vocem suā. Tal
turpe est et ridere. q̄ in hac peregrinatione debuerat
peccata sua plorare. Nos miseri quare ridemus qui
de omnibus operib⁹ nostris in cōspectu angelorum et
oīm sanctorū deo rationē reddituri sum⁹. Ideo meli⁹
est nobis in hac vita lugere pctā nostra. ut a dño pos-
simus consequi veniam in futuro. Obsecro igitur te
soror venerabilis. ut risus et locus caueas. et pro pec-
catis tuis indefinenter lachrymas fundas. Locos et
risus fuge. et peccata tua incessanter luge. Audi spō-
sa xpi. quid sponsus in canticis canticorū spōse loq̄
dicens. Oculi tui sicut piscine in esebon. dicuntur. Et
dñ sancta ala de hac peregrinatōe plorat. p̄ grām dei
a peccatis se lauat. Sic sanctimonialis seina debet sine
intermissione lugere ut se a peccatis suis possit laua-
re. Igit soror carissima si in hac vita pctā nostra p̄fec-
te plorauerim⁹ et a vanitatib⁹ hui⁹ mundi recesserim⁹.
peccatorū nostrorū ventā nos obtinere credim⁹.

Ezechie
¶ At virgo non desideret ciuitates uidere. Ser. lxxvi.
Soror carissima. audi quō hieremias pphā
nostras siq̄rates plorat dicens. quō obscurae
tū ē aurū. mutat⁹ est color ei⁹ optim⁹. Dispositi
sunt lapides scutarij. i capite oīm platearū. p̄ aurū in

Intelligimus vltā religiosoz hominū. qui ante a erat p
gloriam virtutū clara. nūc vero p turpes operationes
est obscura. Color optim⁹ auri. significat habitus san
ctitatis. qui per bona opa prius erat p̄ctosus atq; op
timus. nunc vero p vitia et secularia opa est mutat⁹
et vilis atq; despectus. Vere est mutat⁹ optimus ha
bitus religiosoz vizorū. videlicet monachorū canonici
chorū ⁊ sanctimoniālinū feminaz qñ ampli⁹ cōponi
tur. vt placeat in cōspectu populi. q̄ vt placeat in cō
spectu dei. Vere est mutatus optimus color auri. qñ
plus aptat habit⁹ religiosoz vizorum. vt placeat per
vanaz gloriā in cōspectu oīm. q̄ vt placeat per humi
litate m aī dei. Certe hodie sunt mutata religiosozū
vizorum optima vestimenta. quādo magis ornantur
vt placeant in palatio regis. q̄ in p̄pectu creatoris.
Sequitur. Dispersi sunt lapides sanctuarij in capite oīm
ntuz platearū. Lapidēs sanctuarij designāt religiosos
viros. qui nūq̄ debēt foris vagari. sed in secreto mo
nasterij ante oculos dei sēper cōmorari. Sed dispersi
sunt hodie lapides sc̄uarij in capite oīm platearum
qñ religiosi viri querēdo vana et secularia. foris vagā
tur. In capite oīm platearū lapides sanctuarij sūt dis
persi. qñ viri religiosi plus desiderant in palatio re
gis versari. q̄ intra claustruz monasterio cōmorari.
Dispersi sunt. qñ plus desiderant audire superflua
verba diuitum. q̄ precepta scripturarū. In capite pla
tearum dispergiuntur. qñ plus letatur in cōuiuijs et lo
cutioibus diuitū. q̄ in pauperiate et abstinētia re
ligiosorum fratrū. Serui dei plus debēt diligere legu
mina in monasterio. q̄ opulēta cōuiuia in seculo. Be
ligiosi viri plus debēt amare olera inter suos fratres

Sequitur

no

Augustinus
by her
¶ multitudinem ciborum inter diuites. Alii religiosi
si amplius debet gaudere in mensa pauperum fratrum
¶ in mensa regum. Anare? quia sicut ait aug. Melius
est minus egere. quam plius habere. Melius est propter
monasterio paupertate iustinare: quam in seculo multas diu-
tias habere. necesse est igitur ut quisque religiosus si sal-
uari desiderat: seculum contemnat. et sese intra monasterij
claustra concludat. Debet religiosus uir conuersus secu-
larium hominum fugere. et societate seruorum dei regre-
re. Alii religiosi plus debet diligere claustra: quam regis
aulas. nec igitur audi quod dico. auicula: quam moneo. Me-
lius est tibi in claustro sedere: quam plateas ciuitatis cir-
cuire. plus dilige in monasterio consistere. quam ciuitates
videre. Melius est quiescere intra parietes monasterij
quam apparere in conspectu populi. Si te incluseris in clau-
stro amaberis a christo: Quod bene in canticis canticorum
sponsus. insinuat. cum sponse loquitur dicens. *Quia* conclu-
sus: soror mea. *quia* conclusus fons signatus. *Quia* quod
sancta anima *quia* conclusus esse intelligit: quia dum virtutes
nutrit flores gignit. virtutibus se nutrit reficit: fru-
tus *quia* quod germinat eosdem custodit. Conclusus enim *quia* sancta
anima esse debet. quia dum amore vite eterne a strepitu seculi
se abstrahit. dum visus hominum fugit. dum bona que agit propter
laudes hominum abscondit. dum se propter deum ne ab
hominibus videatur includit. dum humanas laudes contemnit
ipsa bona continere intentione se circumscribit ne ad interio-
ra rapienda hostis antiqui irrumperet possit: fons etiam
signatus debet: quia dum celestia assidue cogitat diuinitatem scri-
pturatum semper in uentre matris congregat. quasi aqua uiuifica-
tes sancta matris in se gignere non cessat. ex quibus sancti
et primi reficere valeant. Igitur soror carissima

sicut superius dixi tibi. si dum visus teipsum p amorem
re xpi intra parietes claustrum incluseris. et perfecte pre-
ceptis regule adhaeris. post hanc vitam cum eodem
iesu christo sponso tuo in celesti thalamo leuaberis.
Amen.

¶ De tentatione.

Sermo. lxxv.

Prox carissima. audi iacobum apostolum
dicentem. Resistite diabolo. et fugiet a vobis

Jacob

Et beatus Hieronimus dicit. nichil eo for-
tius q̄ diabolus vincit. Et nichil imbecillius q̄ ille q̄ a
carne sua superatur. Sagitte diaboli frigore vigilan-
tium et ieiuniorum pietate sunt extinguende. Callidus
inimicus noster semper exquirat vbi nos decipere pos-
sit. et non tantum curat iugulare corpora sed animas
quasi lupus gregem. Diabolus dissipat alas. cuius fide-
lem populum per tētionē necat. tamē diabolus non
amplius tentat electos q̄ permittat deus. quando di-
abolus seruos dei tentat: eorum utilitatibus seruit cū
eos per tentationes suas non decipit: sed erudit. Se-
pe tentationes quas dyabolus commouet ad interitum
tam hominum deus conuertit eas ad profectum ala-
rum. nūq̄ serui dei tentationes diaboli sustinere pos-
tulerint si nequitiam eorum pietas dei non tēperaret
vel refrenaret: q̄uis diabolus semper cupiat tentare
seruos dei tamen si a deo potestatem non accepit nō
potest implere quod querit. Unde et omnis voluntas
diaboli semper est iniusta. sed tamē permittente deo
iusta est potestas eius. Diabolus ex semetipso iniuste
querit tētare seruos dei. sed eos q̄ tētandi sunt tētare
nō poterit nisi ei deo licētia dederit. An et in libris re-
gū de dyabolo scriptū est qz spūs dñi male exagitat

Hieron

faut: vbi fuisse quasi spūs dñi erat, cur malus erat: si
malus erat: cur domini erat. Sed in hoc loco conpie
hensa est duob⁹ verbis et dei ptās iustas: et diaboli vo
luntas iniusta. nam spūs malus erat per malā volun
tatem, et idē spirit⁹ domini erat, p acceptā iustissimā
potestātē dyabolus nō est missor viriorū sed solūmodo
incensor. neq; alibi potest fomenta cōcupiscentie suc
cendere. nisi vbi prius graues delectationes cogitatio
nis viderit: sed si a nobis expellim⁹ delectationes pra
ue cogitationis. statim dyabolus confusus recedit et
arma tērationis eius franguntur. Sepe dyabol⁹ per
spiritū boni vult decipere seruos dei: quādo se simu
lat in angelum lucis: sed discretio scōrū tāta debet es
se vt inter bonum et malum valeat discernere: ne eos
dyabolus fraudulēter valeat decipere: hec est enī pccū
cratio ioseph dicētis. noster es ante aduersarios. Propter
hoc et hieremie pphete dicitur. Si preciosus a vi
li: separaueris. quasi os meū eris. Dyabol⁹ in oculis
seculari hōm terribilis est: s; in oculis electorum dei
vili⁹ est. Increduli dyabolum timent: quasi leonē. Illi
vero q̄ in fide fortes sunt: dyabolum despiciunt. quasi
vermiculum. et cū eum viderūt contemnūt. Dyabol⁹ est
serpens lubricus. s; si capiti ei⁹ hoc ē palme suggestio
ni non resistitur tot⁹ in intima cordis dñi nō sentitur
illabitur. Alia diaboliscarum tērationū fragilia sunt
sed si non cancantur: et per vsum in cōsuetudinē tran
seant et nouissimis fortiter cōualescunt ita vt nūq̄ aut
cū difficultate vincantur. Dyabolus qñ decipere aliquē
hōmē q̄rit: prius a naturā vniuersulūq; hōis in dūm
de se applicat vñ videret hōem apum ad peccandū. Vñ
beatus yldo. Amplius tentat dyabolus hōem ex pte

fuit

Exe 11

fido 29

illa q̄ euꝝ uidet per excreſcentiẽ humorẽ facile inclina-
ri ad vicia. vt ſcõm humoris cõſpersionẽ adhibeat ⁊ tẽ
p̄rationem: Sicut ille q̄ aquã deducit. nõ eam per alto-
ram partẽ mittit. niſi vbi eã melius currere cognoſcit.
In tota vita diabolus cupit hominem decipere ſz aple-
us in fine. Et hoc ẽ qđ in p̄ncipio ſerpẽti dictũ eſt Tu
inſidiaris calcaneo eius. Tũc diabolus calcaneo ho-
minis inſidiatur: qñ euꝝ in fine vite decipere conatur.
Quia nimirum. Diabolus hoĩes quẽ ſpatio vite non
decipit in fine decipere diſponit. Proinde quẽ homo
ſit iuſtus nunq̄ tamen neceſſe eſt vt ſit in hac vita ſea-
curus. ſz ſemp̄ humilis. caueat ſempq; ne i fine decip-
latur ſollicit⁹ perſimeſcat. Igit̄ ſoror michi in chriſ-
to dilecta: neceſſe eſt vt deprecemur deum omnipotẽ-
tem. ne permittat nos temptari ſupra id qđ poſſum⁹
ſuſtinere. quia ſemper deus vires diaboli reſtrigit: ne
tantum noceat: quantum nocere cupit. Unde in cant-
cis canticorum ſpirituſ ſanctus diabolũ increpat dicẽs
Surge aquilo et uenit auſter: p̄fla ortum meum ⁊ flu-
ant aromata illius. Per aquilonẽ qui in frigore con-
ſtringit et torpentes facit: qđ aliud niſi imundus ſpi-
ritus designatur qui dũ tẽtat ⁊ poſſideret oĩs reprobos
a bono opere torpe facit. per auſtrũ vero ſc̄y calidum
ventũ ſpũs ſanctus designatur. qui dũ m̄tes electorũ
tangit ab oĩ torpore relaxat. et feruentes in dei amore
facit. Ergo ſurgat aq̄lo. i. malignus ſpũs ab eccleſia.
vel ab ynaq; q; ſideli aia diſcedat. ne amplius tẽtet q̄
oporteret: ueniatq; auſter: et perſlet ortum ſponſi ⁊ flu-
ant aromata illius. At ſpũs ſanctus uidelicet adueniẽs
igneſ caritatis mentibus infundat. et a tẽptatione at-
q; a torpore negligẽtie mentem ſoluat. Quod dum

Capitulum

egit aromata fluunt. quia adueniente spiritus sancto. cor quod prius torpuerat: ad bona opera se excitat. et quasi ortus florescit. et post florē fructus redolētes ac reficiētes facit quibus se et proximos suos per bona exempla reficit. ¶ Interrogatio. Frater carissime rogo te ostēdas michi. quod ē remediū aduersus tērationes demonū ¶ Respō. Soror michi in xpo dilecta. hoc est remediū eius quod victorum vel demonum tērationibus estuat. ut pro amplius tētatur tāto amplius ad orōnes currat. Si ergo cogitationes huius seculi male et sordide conturbant cor tuum et persuadēt aliqd illicitū perpetrare. per orōnes puras et vigilias sanctas depellētur ab anima tua. Assidue cum oī deuotione assiste in conspectu dñi: in tēpore orōnis tue. ut iminentē tērationē diaboli facile us possis euadere. Cognosce venerabilis soror quod non solum debemus pugnare contra diaboli tērationem. sed etiam contravicia carnis. Quare? quia caro cōcupiscit aduersus spm: spūs autē aduersus carnē. Ideo tēper perseveranter debemus orare. quousq; possim per gratiam dei suggestiones carnalium desideriorum atq; tērationes demonū vincere. Frequens oratio extinguit impugnationem victorū. Orō continua superat tela diaboli. Oratio est prima virtus aduersus tentationum incursum. Igitur soror carissima sicut iam dixi tibi. per orationes puras et vigilias sanctas poteris superare tentationes dyabolicas. Sed si adhuc sentis molestias carnis. si tangeris stimulis carnis si memoria libinis adhuc titillat animum tuum. si caro tua adhuc te impugnat. si te luxuria tentat. si te libido ad peccandum inuitat. obice tibi memoriā mortis tue. pponē tibi futurū iudiciū. Reduc ad memoriā futu-

ra formentur: pponere tibi eterna supplicia: et etiam pro-
pone ante oculos tuos perpetuos ignes infernorum: pro-
pone tibi horribiles penas gehenne. Memoria ardo-
ris gehenne extingatur in te ardorem luxurie. Amen.
¶ De somnijs. Sermo. lxxvij.

¶ Oior carissima ea quae dicuntur ausculta. Sepe
in noctibus demones occurrentes turbant sen-
sus hominum per visiones: sepe etiam apta in pugna-
tione crassitates corpora hominum verberant. Diverso modo sunt
somnia. Quedam somnia eveniunt per saturitatem: siue
per extirpationem: quae etiam per experientiam nota sunt. Que-
dam etiam ex propriis cogitationibus oriuntur. Nam sepe quae in
die cogitamus: in nocte recognoscimus. Multa som-
nia eveniunt ex illusionibus immundorum spirituum: salo-
mone attestante quod alii. Multos errare fecerunt somnia
et exciderunt sperantes in illis. Quedam autem vi-
siones iusto eveniunt modo. id est suppone revelationis ministerio
sicut in veteri testamento legitur de Ioseph filio Iacobi: *ut pa*
qui per somnium fratribus dicitur preferendus: vel
sicut legitur in euangelio de Ioseph sponso marie qui
per somnium est admonitus ut fugeret cum puero in *ut pa*
egyptum. Nonnunquam accidunt permixtae etiam visiones
id est cogitationes simul: illusionibus atque item cogita-
tione simul et revelatione dantele dicente. Qui reve-
lat mysteria: ostendit tibi quae ventura sunt. Quamvis
quedam vera somnia sint tamen facile non debemus eis
credere: quia diversis imaginationibus nascuntur: unde
venturam perfecte non cognoscimus. Igitur somnia
facile non debemus fidem adhibere. Ne forte satanas in
angelis lucis se transformans aliquem hominem in-
cautum decipiat. Alii quando demones quosdam cu-

riolos et somnia obseruantes: ita deceptoris arte de-
cipiunt: vt quedam somnia nō aliter euentiant q̄ ipsi
dicunt: ideo aliquando vera p̄nūctiant vt in multis fal-
lant. Sed quamuis ita somnia euentiant sicut pronū-
ctiant demones: tamen credēda non sunt: ne ex illa flo-
ne procedat secundū testimonium scripture dicentis.
Si dixerint vobis et ita euenerint non credatis. Som-
nia similia sunt augurijs. et qui ea obseruant augu-
rij noscuntur. ergo somnijs fides non est adhibenda
Quis vidcantur esse vera. qui in somnijs v̄l augurijs
spem suam ponit: non confidit in deo. et talis est qua-
lis ille qui ventum sequitur aut vmbriam apprehende-
re nititur. Auguria mendacia: et somnia deceptoris:
vtraq; vana sunt. Non debemus credere somnijs: ne
forte percipiamur in illis. Spes nostra in deo semper
sit firma: et de somnijs nulla nobis sit cura. Dignū valdē
est vt in deo ponamus spem nostram. et in somnijs
nullam habemus fiduciam. Ideo soror carissima te
moneo vt mens tua nō sit in somnijs vel augurijs in-
tenta sed in deo omnipotenti sit firma. Si enim augu-
ria vel somnia obseruaueris cito decipieris. In omni
vita tua contemne auguria et somnia: et pone spem
tuam perfecte in dei prouidentia. et in hac vi-
ta in fa-
tur auentent tibi prospera.

¶ De breuitate vite.

Ser. lxx.

Soror carissima. audi verba salomo-
nis. quodcunq; potest manus tua fa-
cere instanter operare: quia nec op⁹
nec ratio: nec scientia: nec sapientia
erūt apud inferos q̄ tu pperas. Tm

enim in hac presentivita est licitum operari bonū. In
futura nāq̄vita tam non expectatur operator: sed bo
norum operum retributio. Vita ista brevis est & cadu
ca. Unde beatus Iudas. qui longitudinem presentis vis
te non de suo spacio sed de eius fine considerat & sic
brevis et misera satis vilitate pensat. Igitur soror dile
cta michi in christo: si veram vitam queris ad eam vi
tam tende q̄ est vera p̄ qua es christiana: id est ad eter
nam. Eternavita est vitalis. ista est mortalis. Ideo des
bes in carne mori mundo: ne mortaris in anima chri
sto. Tunc quisq̄ vivere creditur si secundum seculū
moriens in solo deo vivit in quo vivere promissit. De
moriavite huius cediti patitur iustus: eo q̄ ad deside
ratam patriam tarde perveniat. Venturi exituri igno
rantia hominib⁹ est incerta: et dum quisq̄ mori non
arbitratur: confestim moritur. Unde festinet unusq̄sq̄
emendare malum quod fecit ne iniquitatib⁹ moriat:
et simul finatur vita cum culpa. Diabolus quos vi
uentes accendit ad vicia: morientes subito nititur per
trahere ad tormenta. Quāvis homo in hac vita iust⁹
sit: tñ cū de corpore isto egreditur pertimescit ne sup
plicio dignus sit. Tranquilla vocatio commendat fi
nem iustorū hominū: ut ex eo intelligantur sanctorū
angelorum habere cōsortiū: ex quo sine gravi veratōe
de hoc mortali corpore egrediuntur. Iesus christus
filius dei cum magno honore recipit servos suos ab
hac vita recedentes in eterna beatitudine. Tñ sponsa
in canticis canticorum loquitur dicens. Dilect⁹ meus
descēdit in oriū suum ad aureolā aromatis ut descen
dit: quia ecclesiam visitans ad eos maiori gratia venit
quos sanctis operibus et exemplis virtutum odorem

Isid.

Calixt.

bone fame proximis suis emittere cognoscit. ortis pos-
citur. quando in virtutibus animarum delectat. Nulla
colligit: quando electos suos ab hac vita succidit ad
gaudia eterne vite eos transire facit. Et talibus dicit
Preclara in conspectu domini mors sanctorum eius
Cela consumitur filis et vita hominis expenditur di-
ebus singulis. In die mortis anime electorum nimio
terrent metu incertum utrum ad premii an ad supplicia
transeant. Qui autem electi in fine suo purgantur a le-
uitibus peccatis. Quidam vero in ipsa mortis sue hora
hilariscunt et gaudent ex contemplatione eternorum
honorum. Ideo voluit omnipotens deus diem mortis nostre
nobis esse incognitum: ut semper ignoras: semper esse
proximus credatur. Et tanto quis sollicitus sit in bo-
no opere: tanto incertior est de sua euocatione. Demo-
nes suscipiunt animas malorum hominum in die mor-
tis eorum: ut ipsi sint tortores in penis qui fuerunt sua
fores in vicis. Tunc maligni spiritus opera sua requi-
runt quando anima de corpore egreditur: et tunc ma-
la que suaserunt replicant: ut ea secum ad tormenta per-
trahant iniqui post mortem ductur cruciandus: iustus
vero post laborem quiescit securus. Sicut enim ele-
ctos beatitudo letificat: ita credi necesse est quod a die exi-
tus sui ignis peccatores exurat. Soror michi in christo
non dilecta: ideo in auribus tuis hec exponere: ut cognos-
ceas quia necesse est nos terrena semper despiceret: et
diem mortis nostre semper in mente habere. Audi etiam
quid iacobus apostolus dicat: Que est vita nostra
nisi vapor ad modicum parens. Iterum salomon ait.
Ne gloriaris in crastinum. Ignoras enim quid super-
uentura pariat dies. Sollicite ergo soror venerabilis

Debeas vivere et terminum vite tue considerare quod
 die ut huius seculi blandimenta possis despiceret ce-
 lestia bona acquirere. In omnibus operibus tuis co-
 siderare novissima tua: et in eternum non peccabis. Quia
 si ea semper consideraveris nunquam aut raro peccabis.
 Hac de causa te moneo soror ut in rebus vanis huius
 mundi non leteris: quia sine dubio morieris. nec ha-
 beam spem in rebus temporalibus. quia per nullam
 sortem poteris effugere mortem. Caro misera cur in
 terrenis letatur: que ad manducandum vermicibus pre-
 paratur. Honestissima soror ideo hoc dixit nisi obli-
 visceris ordinem tue conditionis. Memento quia cito
nis es: in cinerem revertereris. Pulvis es et in pul-
 verem ibis. Sic enim ait dominus primo homini.
 Reduc etiam ad memoriam ea que iob de se locutus
 est. dicens Quasi putredo consumendus sum: et quasi
vestimentum quod comeditur a tineis. Memento am-
 tue mortis obice. Diem exitus tui tibi propone. Dies
 mortis tue semper sit in memoria tua: et recordatione
 illius perfecte caveas peccata et vicia. Amen.

De morte.

Sermo. lxx.

Generabilis soror: rogo ut audias ver-
 ba cuiusdam sapientis. Mors est
amara est memoria tua homini pacem
habenti in substantiis suis. Et iterum.
Mors bonum est iudicium tui ho-
mini indigenti qui minoratur diviti-
is et viribus. Huius simile est quod ait beatus Iudeo-
 rus Mors est dulcis es miseri: et suavis es amare.

106

Ido

viuentibus: & locunda est tristibus atq; lugentibus.
Mors ponit finem omnibus malis in hac vita. Dat
terminum malis in hoc seculo. admittit omnem cala-
mitatem. Mors prebet terminum hominibus in tri-
bulationibus in hoc mundo: sed heu expectata mors
tarde uenit. Igitur soror carissima melius est bene mo-
ri & male uiuere. Melius est non esse & esse infelicitet.
¶ Interrogatio. Frater dilecte rogo te ut dicas si de-
bemus mortuos lugere aut pro amicis mortuis plan-
cium facere ¶ Responso. Soror dilecta. Ad hoc
beatus Ildorus respondeat tibi. Quamuis inquit
pietas pro defunctis fidelibus plorare iubeat fideles
men pro eis lugere uetat. ¶ Pro fidelibus igitur defun-
ctis non debemus plorare. sed deo gratias agere. quia
eos de miseria huius seculi dignatus est liberare. &
qui eos ad loca refrigerij. lucis & pacis sicut credim⁹
fecit transire. Defunctos fideles lugere non debem⁹
quos ad requiem migrasse non dubitamus. Illoneſta
virgo audi que dico. Illi homines sunt in morte plo-
randi. quos demones cum ignominia rapiunt: non il-
li quos angeli cum honore suscipiunt. Vel illi sunt lu-
gendi quos demones pertrahunt ad penas inferni:
non autem illi quos angeli perducunt ad gaudia pa-
radisi. Aut illi sunt plorandi qui post mortem a demo-
nibus sepeliuntur in inferno: non illi qui ab angelis
collocantur in celo. Illi sunt plorandi qui male mori-
untur: non illi qui bene finiuntur. Illi sunt flendi qui
mala morte preoccupantur: non illi qui preciosa mor-
te honorantur. xpi virgo audi que dico quando mortuos
qui bene moriuntur lugeo: michi noceor illis non proficio
quando mortuos ploro: illis non prodest et michi obest: il-

Uergo mortuos suos carnaliter lugeant qui resurre-
ctionem negant. aut quos post mortem non credant
resurrectionem. Igitur soror carissima nos qui mortu-
os nostros credimus cum christo regnare: non debe-
mus pro eis plorare sed orare non debemus mortu-
os carnaliter lugere: sed pro eis domino preces fūde-
re. ut eos dignetur de penis eripere. .

¶ De iudicio.

Sermo. lxxi.

Duplex est iudiciū diuinū. vnum quo in hac
vita iudicantur homines. alterū quo in fu-
tura iudicabūtur. ppter ea quidam hic iudi-
cantur ppter infirmitates et paupertates et per var-
as tribulationes huius seculi. ne in futuro iudicent.
Ideo quibusdam ad purgationē pfitit tēporis pe-
na quorūdam vero hic inchoatur dānatio. et illis spe-
ratur perfecta perditio quidam iudicantur in hoc se-
culo per tribulationem. quidam vero in futuro iudi-
cabūtur per ignem ad examē districti iudicis. nec ius-
ticia iusti segura erit. inde est qđ de domino loquitur
sob. Innocentem et impium ipse cōsumit. consumit-
ur quippe a deo innocens quādo ipsa innocētia liq-
uidus requisita. et diuine innocentie comparata nichil
efficitur. Consumitur etiam a deo impius qñ subili-
tate diuini examinis impletas illius requiritur et de-
recta dānatur. Xps in iudicio pro diuersitate merito-
rum multis ac suauis apparebit electis. reprobis vero
apparebit terribilis. In die iudicis qualem vnusquis-
qđ habuit conscientiam talē iudicē habebit. Et chi-
sto in sua tranquillitate manente illis solis terribilis
appareat quos mala conscientia accusat. Soror caris-
sima audi beatum. Ihs. dicentē. Nullus homo est

¶ si doro

6
sine peccato. nec quisq̃ securus esse potest de dei ius-
dictio cum etiam de ociosis verbis reddenda sit ratio.
Deu nobis misere peccatorib⁹. Deu nobis indignis
quid in illa die dicturi sumus qui non solum ociosis
verbis sed et facis quotidie peccamus. et a malis ac-
tibus nūq̃ cessam⁹. Si in iudicio omnipotēis dei ius-
tus securus non erit. quid de nobis peccatorib⁹ erit.
Si ad examen districti iudicis. nec iustitia iusti et ho-
minis erit secura nos miseri quid faciemus in die il-
la qui quotidie multiplicamus peccata nostra? Si in
die iudicij vix saluabitur iustus: nos qui innumera-
bilis mala fecimus. in die illa vbi apparebimus. Nul-
lus homo sine timore poterit esse in die illa. quando
celi mouendi sunt et terra. et omnia elementa calore
sunt soluenda. de qua etiam dicitur. Dies illa dies ire
et tribulationis dies miserie et vindicte. dies nubis
et caliginis. dies tunc et clagonis tribulabitur in
ea fortis. Deu frater mi quid in illa die dicturi sum⁹
quando ille districtus iudex aduenerit? Quē enim ad-
uentum illius memorasti me plorare fecisti. Tu me-
morando terribilem diem iudicij. ad lachrymas me
coegisti. Soror mihi in christo dilecta bene fecisti si
cum timore districti iudicis fleuisti: q̃ anteq̃ appare-
at dies iudicij oportet nos peruenire ante faciem et⁹
in confessione et lachrymas nostras in cōspecu eius
ponere. In hac vita est tps acceptabile. et dies salutis.
Unde dicitur Querite dñm dum inueniri pōt. inuo-
cate eum dum ppe est. In hac vita non videt iudex.
et est ppe. In futura vita videbitur et erit longe. Igitur
soror carissima necesse est vt queram⁹ dñm in to-
to corde et tota mente in hac presenti vita. si eum a

nentre querimus in futura. Si cum in hac vita cum
omni deuotione quæserim⁹ et a malis operibus re-
cesserimus in die iudicii misericordiā ab eo conse-
mur. quia benignus et misericors est. De illo namq[ue]
scriptum est. Suaus dominus vniuersis. et misera-
ationes eius super omnia opera eius. Igitur soror ca-
rissima deprecemur ipm terribilem ac iustissimuz iu-
dicem cum lachrymis et omni deuotione vt in die iu-
dicii non reddat nobis secundum iniquitates nostras
sed secundum misas suas et vt non permittat nos cū
impis audire illam terribilem sententiam. He ma-
ledicti in ignem eternum Sed vt nos faciat cum ele-
ctis suis audire. Venite benedicti patris mei percipite
regnum quod vobis paratum est ab origine mudi.
¶ De exhortatione. Sermo. lxxij

Soror carissima iam per gratiā del-
naui locutionis ad porum dir-
go. sed tamen iterum ad te reuer-
sor loquendo. Tu enim rogasti vt
verba sancte amonitionis scribe-
rem tibi. Ego vero si non vt debui
tamen per gratiam dei potui ex
dictis sanctorum patrum ad tuam comminonem
sententias collegi. quas tue dilectioni in hoc libro re-
presentauit. Ecce igitur soror michi in xpi-
sto dilecta habes bone vite monua. Datum est tibi
consillium bene viuendi et etiam norma. **¶** Nula
la tam ignorantia a peccato te excuset. Non es iam
nescia bone vite. Non enim imprudens aut igna-
ra bene viuendi. Jam non poteris dicere per igno-

rantiam peccant. Quare? quia lā lex posita est tibi
quam debes sequi. tam ostensa sunt tibi precepta be
ne viuendi. tam demonstratum est tibi qualiter in do
mo dei debeas conuersari. qualis debeas esse tam o
stensum est tibi. Nam habes cognitionem mandatorū
rum. itaqz scis quid sit recte viuere. Vide ergo ne vitra
offendas. Vide ne deinceps bonum quod nosti decli
pias. bonum legis male viuendo contempnis. Si bo
na que legis male viuendo contempseris. in conspe
ctu dei nimis eris culpabilis. Quare? quia meli⁹ est
uiam salutis non cognoscere q̄ post cognitionem re
troire. Ergo acceptum donum scientie mente et ope
re retine. Imple opere quod didicisti preceptōe. So
ror venerabilis. iterum qz precipio tibi. ut sum
mo studio custodias monita huius libri.

¶ De obsecratione.

Sermo. lxxv.

E deprecor soror carissima in christo. ut non
pigreat audire ea q̄ tibi volo dicere euz mas
gno desiderio. qz in christo te multis diligo.
Ideo tibi conscientia ostendo mea. Sed ubi ibi peccata
mea manifesto: ne forte aures tuas polluam timeo.
Te tamen rogo dilecta soror in christo ut des veniam
michi peccatori indigno. Ego miser et peccator a pu
luis fere annis contaminauit vitam meam semper
noua peccata veteribus cōiunxi. semper peccata pec
caris addidi. peccare nunq̄ sinui. bonum quod faces
re debueram non feci. et malum quod non debueras
facere feci. Ego miser non sum dignus videre alit
tudinem celi pre multitudine iniquitatis mee quoniam
em irritauit iram omnipotentis dei aduersum me. et
innumerabilia mala corā eo cogitauit. dixi et feci ab

Infantia mea usq; in presentē diem. Ego infelix pec-
caui in infantia. peccavi in pueritia in adolescentia.
in iuuentute. sed etiam quod est grauius et periculo-
sius peccavi in senectute. Cecidi miser in ceno flags-
ciori. Ego reus cecidi in foueam peccatorum. Ego
culpabilis cecidi in puteū iniquitatis. Ego infelix ce-
cidi in profundum iniquitatis. descendit miser in vo-
lutaibum victorum. Ipsi miser bene infelix cecidit et
per me nō valto surgere. Te ergo de peccati soror in-
hūsto amabilis et in me subleuans manum tuā ora-
tionis. Manū tuā orationis michi porrige. et me de
profundo victorum erripe. Tu in et cessionis mi-
num contende et me de fouea iniquitatis eripe. So-
ror carissima certus sum q; si tu pacum quod cum
chullo pegisti seruaueris. et tibi debili corona in eter-
na gaudia. et michi peccator dabitur venia in hac vi-
ta. Si tu et que christo vouti deuota mente imple-
ueris. et michi indigno veniam obtinebis. et tu cum
sanctis virginibus in celestis thalamo letaberis. Do-
nesta virgo certus sum nec debito d; tua virginis
oratio poterit obtinere veniam peccatorum meorum
michi indigno. Soror venerabilis si tu in seruilio dei
fida pollicita es perseueraueris. et michi peccato-
ri indulgentiam consequeris. et tu inter choros vir-
ginum in imperpetuum exultaberis. Donesta virgo ro-
go et interea mōre audias que dico. Tu es soror mea
deuotissima in chullo per cuius breuē cessionem mis-
dari a peccatorum meorum sordibus non dubito. Si
tu honorabilis virgo accepta es virgo deores si tu cū
deū christo sponso tuo casto cubili cubueris. pro sala-
te mea quicquid ab eo poteris impetrabis. Si q;

foror castis amplexibus christi amplexata fueris. p
fecto michi peccatorum veniam obtinere poteris. Si tu
amplexibus christo flagrantissimo odore virginita
tis adhaeris. michi indigno indulgentiarum obruebis
Si te sum xpm sponsum celestem super omnia ama
ueris et in eius dulcissimo amore requieveris: deli
ctorum meorum absolutionem acquirere poteris. Iesus
christus sponsus tuus non te contristabit. sz quodcu
q; petieris dabit tibi. q te sue copule sociavit. multus
enim te diligit: quia suo sanguine te redemit. Igitur
amor tuus in christo. erit peccatorum meorum remis
sio. Spes remissionis habeo si tu carissima soror qua
multum diligo intraveris cum christo ad nuptias in
celestem thalamum. Tu soror venerabilis in die distri
cti ac tremendi iudicii dei solatium meum eris: ubi
sum redditurus rationem de culpis et negligentis
meis. Meritum etiam tue sancte virginitalis minu
et penam mee iniquitalis. Amen. Laus omnipoten
ti deo.

¶ Bernadus de contemptu mundi Feliciter incipit.

Quod miranda vanitas / o blutiarum amor
Lamentabilis. o virus amarum.
Cur tot viros inficis faciendo carum
Quod transit cuius q̄ flamma stuparum
Homo miser cogita / mors omnibus compescit
Quis est ab initio qui morti non cessit
Quando moriturus est omnis homo nescit
Hic qui vivit hodie / cras forte putrescit
Qui de morte cogitat nitro / q̄ letatur
Cum sic genus hominum mori deputatur
Quo post mortem transeat homo / nesciatur
Unde quidam sapiens ita de se fatur
Dum de morte cogito / conerisor et ploro
Verum est q̄ moriar et tempus ignoro
Ultimog̃ q̄ nescio cultingar choro
Et cum sanctis merearungi deum oro
Cur mundus militat sub vana gloria
Cuius prosperitas est transitoria
Tam cito labitur etus potentia.
Q̄ vasa figuli que sunt fragilia
Plus crede licetis scriptis in glacie
Q̄ mundi miserrane fallacie
Fallax in premijs virtutis specte
Qui nunq̄ habuit tempus fiducie
Credendum magis est virtus veracibus
Quam mundi miserris prosperitatibus
Falsis insonijs et vanitatibus.
Falsis in studijs et voluptatibus
Dicvbi salomon olim tam nobilis
Vel sanson vbi est dux inutribilis
Vel pulcher absalon vultu mirabilis
Vel dulcis ionathas multum amabilis

¶ Quo cesar abijt celsus imperio
¶ Et viues splendidus totus in pando
¶ Sic vbi nullus clarus eloquio
¶ Et an foveles summus ingenio
¶ ¶ Cor dant patescit tota regio spacia
¶ Tot ora presulum tot regum fons
¶ Tot mundi principes ante potentis
¶ In oculi clauduntur omnia
¶ ¶ Quam breue festum est hoc mundi gloria
¶ Et umbra hominis sunt eius gaudia
¶ Que semper subtrahunt eterna iuncta
¶ Et ducunt hominem ad rura deula
¶ ¶ ¶ Et est verum omnia pulueris
¶ Prout vanitas cur sic extollis
¶ Ignorans penitus vitam etas vitis
¶ Fac bonum omnibus quod potes
¶ ¶ Nec carnis gloria que magnipenditur
¶ Vacris in literis flos ferre dicitur
¶ Et leue solium quod vento replatur
¶ Sic vita hominis inel subtrahitur
¶ ¶ ¶ Nil tu in ditato quod potes perdere
¶ Quod ad mundi solum amendum sapere
¶ Superas cogita cor sic in cingere
¶ Felix qui potuit mundum conuenire
¶ ¶ ¶ Sic homo cur abierit discretione gratia
¶ Cum vix vitam deserit et tendit ad supplicia
¶ Saluti pre fers oculo et precioso vlla
¶ Nec meum pene fletu nec spe salutis probatis
¶ Et summa queres gaudium hoc cur abieris
¶ ¶ ¶ Quid valeat mundi gloria videri quoniam sic amplexeris
¶ Nulla vides in ista quod sciret decipere

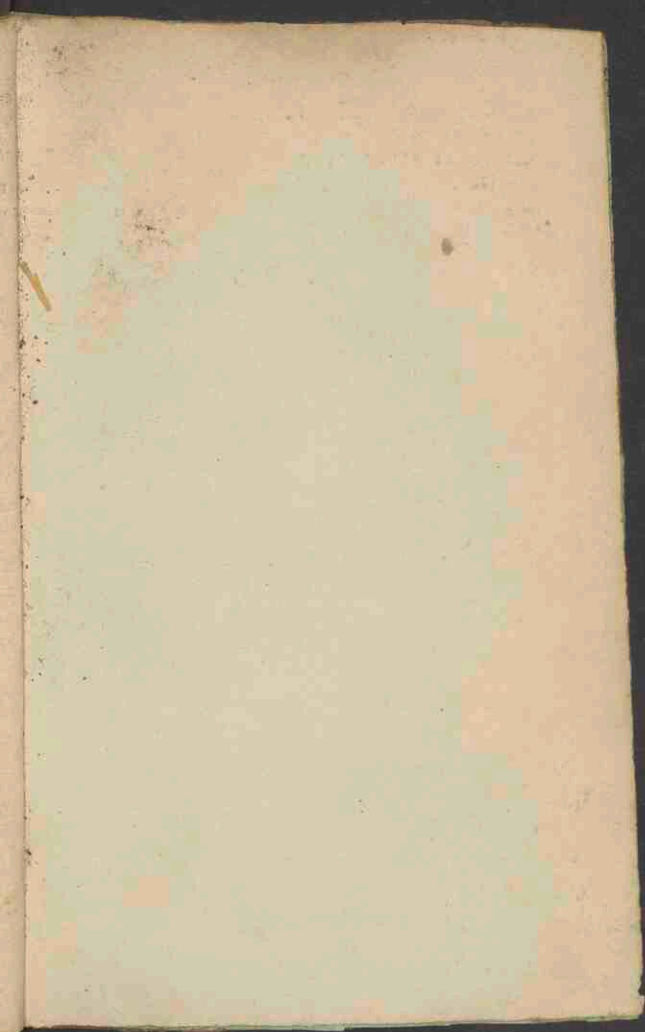
Undum qui fugit sequeris reum labente laberis
Sequendo transitoria. sic bona permanentia
Sub aure surda preteribit homo cur ebueris
¶ Certe non excusaberis dissimulando talia
Nam si sic subterfugeris. post rellat conscientia
Que non facit lateat. et vixis ludicis
Redimere non poteris. sed si conuictus fueris
¶ Vale roalis lementia. dic homo cur abuteris.
¶ Non confidas de ventis si sero ipentueris
Dico est peremptoria quas noli tu preuenieris.
Facta condignit operis et reatum purgaueris
¶ Erunt tibi miseria et si qz misericordia
¶ Interitum cum miseris. dic homo cur abuteris
¶ Ergo videris venis in iudicis presens
¶ Si tibi pax egeris tasta reddet stipendia
No gloriosi panta tua te preuent vicia
Nam si mundicia occurreris. cum lassis socaberis
¶ In eterna iencia. Et homo cur abutens discretioni
gratia. ¶ Idem bernardus
¶ O christi longinuitas et longae expectatio
¶ Mira christi bonitas. o quanta miscantio
¶ Cordis induratio et inanis festinatio
¶ Quid dices cur non cogitas homo qz vix teulitas
¶ Quid sit confirmatio. ¶ Carnat hoc meditatio
¶ Carnat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
nichil prodest elatio ¶ Carnat hoc meditatio
nam terra tandem erimus
¶ Carnat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
¶ ¶ Vanitatem vanitas curatum occupatio
¶ Cur amittitur dignitas. cur opum tanta latio
¶ Quo tendit congregatio aut quid valeat cupiditas

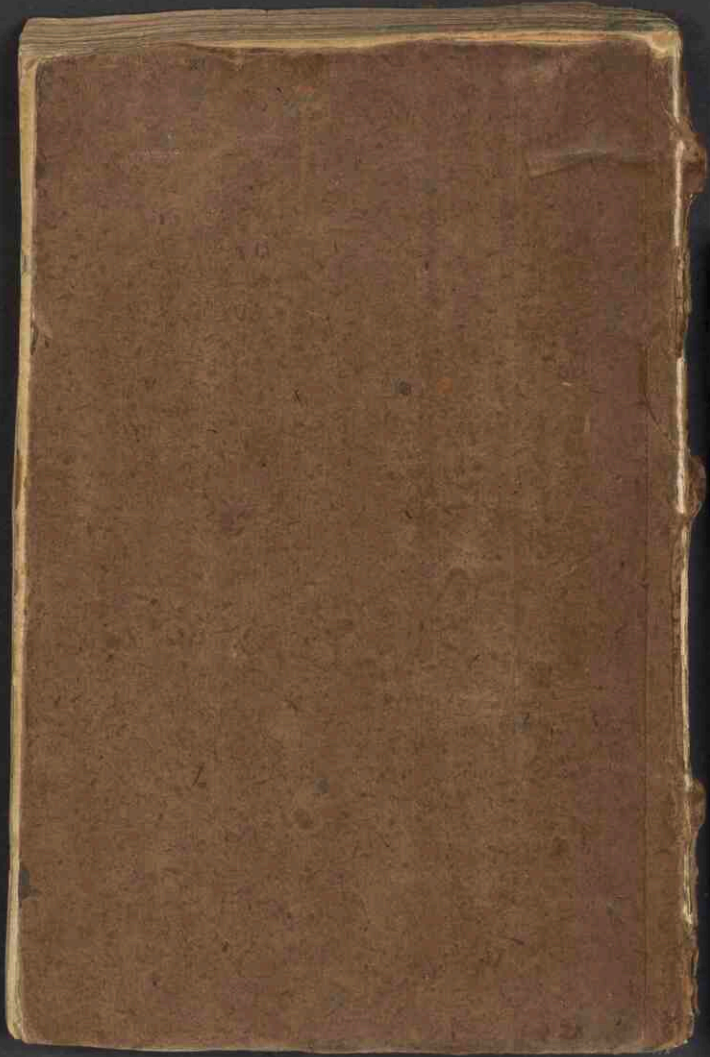
Est in sepulchro feditas extra dealbatio
Cernat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
¶ Que mortis acerbitas et quanta trepidatio
Cum iam cogit mortalitas ut fiat separatio
Quid prodest delectatio quid pestiva iocunditas
Quid nunc pro vita flagitas: o fera recordatio
Cernat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
¶ Seruitus quid cogitas apparens in iudicio
O arguens crudelitas hostis et accusatio
O dolor o confusio o horror o obscuritas
O penarum eternitas et ignis estuatio
Cernat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
¶ O homo cur non festinas ut docetur tibi mansio
Qua felix immortalitas et nulla trepidatio
Sed perpes exultatio et sanctorum societas
Ac permanens felicitas et leta delusio
Cernat hoc meditatio quid nos primo fuerimus
¶ Cum sit omnis homo fenum et post fenum fiat cenum
Et quid homo extolleris. Cerne quid es et quid eris
Modo flos es et verteris in fauillam cineris
Per etatum incrementa: immo magis detrimenta
Ad non esse traheris
Helut umbra cum declinat vita surgit et festinat
Claudit meta fueris
Homo dictus est ab humo cito transis quia fumo
Similis efficeris
¶ O fors graue o fors dura. o lex dira quam natura
Promulgauit miseris
Homo nascens cum merore vitam ductus cum labore
Et cum metu moreris
Ergo si scis qualiter tue sortis voluptatem

Carnis quare sequeris?
Memento te moriturum: ⁊ post mortem id messurū
Quod hic seminaueris
Terram teris/terram geris/ et in terram reuerteris
Qui de terra sumeris, dic homo cur abuteris
Terne quid es et quid eris.
Modo flos es/et reuerteris in faucilem cineris,

Explicit.

187 7865

Cm

colorchecker DIGITAL SG

